

Mogućnost praćenja parlamentarnog rada

U demokratskim državama građanima i politološkim istraživačima treba omogućiti da prate zakonodavne rasprave u parlamentu i saznaju o političkom držanju i sudjelovanju političkih stranaka i zastupnika u pojedinim pitanjima i glasovanju u postupku donošenja zakona i drugih odluka.

Zašto većina parlamenata objavljuje zapisnike plenarnih sjednica? U SAD izlaze "Kongresni zapisi" koji daju točan prikaz zakonodavnih rasprava. U nas rad Sabora prate i prikazuju "Izvješća Hrvatskoga sabora".

Što se tiče izravnih televizijskih prijenosa u SAD dvije kabelaške televizije emitiraju u cijelosti sjednice oba doma Kongresa. U Kanadi, Francuskoj i Poljskoj emitiraju se samo sjednice Donjeg doma. U Švedskoj se parlamentarne sjednice ne prenose u cijelosti, a emitiranje se obavlja po odobrenju predsjednika parlamenta. U Velikoj Britaniji se sjednice oba doma naknadno prikazuju na televiziji po pravilima koja određuje posebni odbor Donjeg doma.

Iz Hrvatskog sabora se redovito prenose prijepodnevnne sjednice, a popodnevnne obvezno ako je na dnevnom redu neko od pitanja predviđenih Odlukom Vijeća HRT-a. Međutim, događalo se da nije bilo prijenosa i kad se radilo o takvim važnim pitanjima zbog prijenosa sportskih utakmica, što je izazivalo telefonske prosvjede građana. Televizijski prijenosi saborskih sjednica, osobito "Aktualnog prijepodneva", su vrlo gledani dio TV-programa, što je jedan od znakova visoke politiziranosti hrvatskog društva.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima; Izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima u razdoblju od 1999. godine do kraja 2001. godine	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba	17
- Prijedlog zakona o privatizaciji INA † Industrija nafte d.d.	21
- Prijedlog zakona o privatizaciji HEP † Hrvatske elektroprivrede d.d.	33
- Prijedlog zakona o prostornom uređenju	48
- Program statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2000. do 2002.; Izmjene i dopune za 2002. godinu	58
- Odgovori na zastupnička pitanja	60

PRIKAZ RADA:

- 20. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 20, 21, 22, 27. I 28. VELJAČE TE 1, 6, 14, 15, 19, 20. I 21. OŽUJKA 2002.

Dopuna dnevnog reda

- Konačni prijedlog Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske
- Konačni prijedlog Strategije obrane Republike Hrvatske
- Konačni prijedlog zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske
- Konačni prijedlog zakona o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme
- Konačni prijedlog zakona o privatizaciji Industrija nafte d.d.
- Konačni prijedlog zakona o privatizaciji Hrvatske elektroprivrede d.d.
- Konačni prijedlog zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Fakultativnog prokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Fakultativnog prokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji
- Prijedlog zakona o lokalnim službenicima i namještenicima
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama

- Konačni prijedlog zakona o sigurnosnim službama Republike Hrvatske
- Konačni prijedlog zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o patentima
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o elektroprivredi (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a)
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o brdsko-planinskim područjima (predlagatelj: Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu)

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OTOCIMA;
IZVJEŠĆE O UČINCIMA PROVEDBE ZAKONA O OTOCIMA U RAZDOBLJU OD 1999. GODINE
DO KRAJA 2001. GODINE

Novim se rješenjima otklanjaju uočene slabosti važećeg Zakona

Nakon opsežnije rasprave o zakonskom prijedlogu i Izvješću o učincima provedbe važećeg Zakona koji je uputila Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski je sabor većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima u tekstu kako ga je predložio predlagatelj Vlada Republike Hrvatske zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu većinom je glasova prihvaćeno Izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima u razdoblju od 1999. do kraja 2001. godine.

Sukladno prijedlogu zastupnika HSP-a, HKDU-a, većinom je glasova prihvaćen prijedlog da se zaduži Vladu da izradi Prijedlog zakona o izmjenama i dopuna Zakona o morskim lukama kojim bi se zajamčilo formiranje posebne lučke uprave za svaki otok ili skupinu otoka.

Na prijedlog klubova zastupnika SDP-a, HSS-a, HSLŠ-a i LS-a, dana je obveza Vladi da odmah od početka provedbe ovog zakona posebno prati primjenu članka 9. koji se odnosi na mostarinu preko Krčkog mosta radi mogućeg utjecaja na ravnomjerno korištenje sredstava namijenjenih jadranskim otocima.

O PRIJEDLOGU

Ovaj se zakonski prijedlog donosi radi usklađivanja poslova i zadataka koji se zadaju pojedinim ministarstvima, državnim upravnim organizacijama i javnim poduzećima, sukladno dinamici pristizanja proračunskih sredstava, određivanja nositelja pojedinih poslova i zadataka u provedbi Zakona, mehanizama nadzora provedbe, cjelovitog uređenja sustava javnog pomorskog i cestovnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno, te razvoja zračnog sustava.

Sredstva potrebna za provođenje ovog zakona utvrđivat će se svake godine u državnom proračunu sukladno proračunskim mogućnostima, navodi predlagatelj, a osiguravaju se

Ovaj se zakonski prijedlog donosi radi usklađivanja poslova i zadataka koji se zadaju pojedinim ministarstvima, državnim upravnim organizacijama i javnim poduzećima, sukladno dinamici pristizanja proračunskih sredstava, određivanja nositelja pojedinih poslova i zadataka u provedbi Zakona, mehanizama nadzora provedbe, cjelovitog uređenja sustava javnoga pomorskoga i cestovnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno, te razvoja zračnog sustava.

u razdjelu Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Predlagatelj navodi da je Vlada razmotrila sve primjedbe i prijedloge iz rasprave u prvom čitanju i većinu prihvatila. Uvažene su primjedbe prema kojim se otoci razvrstavaju u skupine ne samo prema prostorno-geografskom kriteriju nego i prema gravitiranju većem gospodarskom središtu.

Predviđa se dati veće ovlasti jedinicama lokalne samouprave kako bi donijele programe održivog razvika otoka, a uvažene su i primjedbe te će se jedinici lokalne samouprave ustupati nekorišteni objekti u vlasništvu države.

Primjedba da se srede katastar i zemljišne knjige uvažena je već samim time što je donesen Državni program uređenja posjedovne i vlasničko-pravne evidencije (katastra i zemljišnih knjiga) na otocima, kaže se u obrazloženju uz zakonski prijedlog.

O IZVJEŠĆU

Vlada je Saboru uputila i Izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima

u razdoblju od 1999. godine do kraja 2001. godine na što je bila obvezna temeljem važećeg Zakonu o otocima.

U Izvješću koje se odnosi na navedeno razdoblje dati su pokazatelji iznosa sredstava uloženi u razvoj otoka po ministarstvima te ukupnog iznosa proračunskih sredstava utrošenog na provedbu zadaća i obveza utvrđenih po Zakonu. Radi se o više od 1.690 milijuna kuna proračunskih sredstava i sredstava pravnih osoba. Tim je iznosom obuhvaćeno 48 otoka, ili 92 posto naseljenih hrvatskih otoka.

Primjerice, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo prioritetno je usmjerilo sredstva u prometnu i komunalnu infrastrukturu i realiziralo u tom razdoblju 471 projekt. Ono je podržalo određene projekte iz područja obrazovanja, kulture, izdavaštva i unaprjeđenja elektronske komunikacije (telemedicina, gospodarstvo, poljoprivrede i ribarstvo). Ovo je Ministarstvo iniciralo i sudjelovalo u osnivanju Povjerenstva za otoke pri obalno-otočnim županijama, kaže se u Izvješću.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza radi povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno, subvencioniralo je brodske i trajektno linije (između kopna i otoka u iznosu 377.720.793 kune) te je uložilo 112.110.000 kuna u održavanje i izgradnju otočnih cesta, zračnog prometa, a u 11 državnih brzobrodskih linija, uloženo je 94.512.492 kune.

Što se tiče zdravstvene zaštite, Ministarstvo zdravstva realiziralo je niz projekata izgradnje, sanacije i opremanja otočnih ambulanti i heliodroma za što je utrošeno 53.962.551 kunu.

Donošenjem Zakona o otocima, dalje se navodi u Izvješću, započelo se sa vođenjem sustavne brige o gospodarskom oživljavanju i razvoju otoka. Omogućeno je kreditiranje 41 malog otočnog poduzetnika i za to je odobreno 2.617.479 kuna. Pokrenuto je osmišljavanje autohtonog gospodarskog razvoja otoka, a date su i izravne financijske potpore.

Ministarstvo kulture je u okviru svoje djelatnosti utrošilo 30.019.210,38 kuna u - konceratorske radove, uređenje i opremanje knjižnica, domova i centara kulture.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi uložilo je u ustanove socijalne skrbi, posebno za starije i nemoćne, te ustanove za umirovljenike i druge

kategorije otočnog stanovništva, 17.905.251 kunu.

Hrvatske vode su u suradnji s Ministarstvom za javne radove, obnovu i graditeljstvo, te s jedinicama lokalne samouprave, komunalnim otočnim poduzećima, realizirale velik niz projekata kojima je uvedena ili je poboljšana vodoopskrba otoka, izvršena je zaštita voda od onečišćenja i zagađenja, i u to utrošeno 105.327.000 kuna.

Hrvatske pošte su u sklopu svoje redovne aktivnosti razvijanja mreža poštanskih ureda, te u modernizaciju postojećih mreža, uložile 7 milijuna kuna.

Hrvatske telekomunikacije su napravile veliki iskorak u osuvremenjivanju komunikacijskih veza otoka s ostalim dijelovima Hrvatske i uložile 208.000.000 kuna.

U okviru plana gospodarenja šumama i šumskim zemljištem, Hrvatske šume su uložile 155.935.050 kuna.

Što se tiče činjenice o neprovođenju odredbi Zakona o otocima, podnositelj Izvješća navodi da su one objektivnog karaktera, a proizlaze iz manjkavosti pojedinih zakonskih odredbi, nedostatke koordinacije i mehanizama nadzora te ostaloga.

(Izvješće još sadrži tabele s prikazom uloženi sredstava po županijama, po otocima, za određeni projekt te po godinama te ukupne iznose.)

RADNA TIJELA

O ovom su zakonskom prijedlogu raspravljala saborska radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje zakona a na Konačni tekst podnio amandmane. Osim traženja da se uskladi izričaj predloženog teksta, amandman na članak 23. kazuje da je zaduživanje jedinica lokalne samouprave u suprotnosti s Ustavom RH, i Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi čija je potpisnica i Hrvatska. Sadržajem amandmana ostavlja se mogućnost jedinici lokalne samouprave da na temelju odluke svog predstavničkog tijela odluči hoće li za izradu i provedbu državnih programa osigurati sredstva u svom proračunu, odnosno županija u županijskom proračunu. Istovremeno, izostavlja se financijsko opterećenje jedinica lokalne samouprave u odnosu na sredstva potrebna za

izradu navedenih programa jer se radi o državnim programima. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** o predloženom je zakonu raspravljao u svojstvu matičnog radnog tijela. U raspravi je konstatirano da je Vlada, sukladno obvezi iz Zakona o otocima, dužna najmanje jedanput godišnje izvjestiti Sabor o učincima provedbe Zakona što do sada nije izvršeno, a to je potrebno radi boljeg razumijevanja predloženih izmjena. Odbor je jednoglasno zatražio od Vlade da dostavi izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima. U međuvremenu, do rasprave na plenarnoj sjednici Izvješće je dostavljeno. Odbor je u svezi s njime konstatirao da je Izvješće sačinjeno jasno i cjelovito, da je sažeto, da daje presjek do sada izvršenih aktivnosti i učinaka primjene Zakona o otocima. Prema ocjeni članova Odbora i dalje je potrebno intenzivirati rad na boljem povezivanju otoka s kopnom i otoka međusobno. Izraženo je mišljenje da je u okviru Odbora potrebno osnovati Pododbor čija bi zadaća bila praćenje realizacije Državnog programa razvitka otoka, te provedbu Zakona o otocima. **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** raspravljao je o predloženom zakonu u svojstvu matičnog radnog tijela, a raspolagao je i mišljenjem Hrvatske gospodarske komore o ovom aktu. Predstavnik predlagatelja je obrazložio razlike u odnosu na prvo čitanje, a članovi Odbora su podržali predložene izmjene i dopune. Što se tiče predloženog roka od 3 godine za donošenje programa održivog razvitka otoka, smatraju da je realan s obzirom na opseg posla i postojeće financijske mogućnosti.

S obzirom na rješenje u članku 20. ukazano je na potrebu njegova usklađivanja s odredbama Konačnog prijedloga zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva temeljem kojeg će Hrvatska garancijska agencija nastaviti s radom kao Hrvatska agencija za malo gospodarstvo. Odbor je nakon provedene rasprave jednoglasno odlučio predložiti Saboru da prihvati predloženi zakonski tekst.

Odbor je raspravljao i podupro podnijeto Izvješće, te pozitivno ocijenio potrebu da se dopune kriteriji razvrstavanja otoka u skupine po razvijenosti. Prema ocjeni članova Odbora, potrebno je intenzivirati aktivnosti radi boljeg povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno. Također je potrebno ojačati ulogu

jedinica lokalne samouprave te ujednačiti cijenu vode na svim otocima.

Odbor za turizam je razmotrio zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo, zaključio je da stvaranje prepoznatljive slike hrvatskog otočnog turizma može doprinijeti povećanju atraktivnosti i privlačnosti ukupnog hrvatskog turizma. Amandmanom je zatraženo da se zadrži postojeći članak 18. Zakona o otocima (koji se predlaže brisati) jer drži da postoje opravdani brislozi za posebno promicanje turističkih usluga na otocima i to s naznakom "otočni turizam".

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Klub zastupnika HSP-HKDU-a zatražio je da se zaduži Vladu da izradi Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o morskim lukama, kojim bi se zajamčilo formiranje posebne lučke uprave za svaki otok ili skupine otoka.

RASPRAVA

Zakon zadržava suštinu

Zastupnici su objedinili raspravu o zakonskom prijedlogu i Izvješću, a uvodno slovo dao je **Venko Čurlin**, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Rekao je da unatoč predloženim izmjenama i dopunama važećeg Zakona tekst zadržava svoju suštinu, te da će se doradama olakšati njegova provedba, a da se odredbe usuglašavaju s financijskim mogućnostima društva.

Što se tiče Izvješća istaknuo je da pokazuju dobre rezultate primjene Zakona iz čega se može zaključiti da je društvo promijenilo svoj dosadašnji odnos prema otocima i da im omogućava držanje koraka s ostalima područjima u državi.

Nadalje, budući da se najvećim nedostatkom važećeg Zakona pokazalo pitanje donošenja planske dokumentacije, predloženim se zakonom točno definira kako napraviti programe, tko ih, i u kojem vremenu radi i za koje otoke, odnosno skupine otoka. Za državne programe se utvrđuje tko su nosioci, a na temelju njih bi se donio godišnji program i usuglasilo ulaganje sredstava.

Tabele u Izvješću pokazuju pak da je trećina uloženi sredstava usmjerena na poboljšanje prijevoza, i premda na tome još treba ustrajati, rekao je predstavnik predlagatelja, tek bi se usvajanjem državnog programa utvrdio točan broj potrebnih linija kojim bi se uspostavile veze s otocima i provelo međusobno povezivanje.

Zakonom se predlaže urediti pitanje vodoopskrbe te kako riješiti subvencioniranje otoka u slučajevima kada otoke vodom snabdijevaju vodonosci, dok bi ostali mogli ulagati u proširenje vodoopskrbnih sustava i njegovu dogradnju.

Ovaj zakonski Prijedlog, rekao je zamjenik ministra, treba osigurati bolje uvjete života na otocima, on pred ministarstva postavlja konkretne zadatke, međutim, naglasio je - poboljšanje će ipak ovisiti o uspjehnosti da se osiguraju sredstva za realizaciju predviđenih programa.

Nakon uvodnog izlaganja uslijedilo je izjašnjavanje o stavovima radnih tijela. U ime Odbora za zakonodavstvo, govorio je njegov predsjednik **Josip Leko**, u ime Odbora za turizam **Željko Pavlic**, u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu **Dragica Zgrebec**. Dr.sc. **Jure Radić** govorio je u ime Odbora za pomorstvo, promet i veze.

Nastavljeno je s izjašnjavanjem u ime klubova zastupnika. **Damir Kajin**, u ime Kluba zastupnika IDS-a je rekao da bi se na otocima moglo živjeti mnogo bolje nego se živi sada, te da je prisutno iseljavanje jednak problem na kopnu i na otocima.

Namjeru zakona da izjednači kvalitetu života, pozdravlja, rekao je, te je u tom smislu pozitivnim ocijenio nastojanje predlagatelja da izjednači cijenu prijevoza na moru i kopnu. Iako to predstavlja tek segment pojeftinjenja života na kopnu, smatra kako je potrebno pokrenuti gospodarski rast da bi se uspjelo u namjeri i programima zadržavanja otočkog stanovništva da ne napušta otoke. Prije svega treba - zaustaviti postojeću nezaposlenost, te iskoristiti postojeće resurse na otocima koje Hrvatska ima kao malo koja zemlja.

Uloga države treba biti u tome da potakne malo poduzetništvo i provede decentralizaciju, a svrha je da općina raspolaže s većinom fiskalnih prihoda. U tom slučaju sva bi odgovornost bila na lokalnoj zajednici. Osim toga treba nastojati na produljenju turističke sezone čime bi došlo do

povećanja zaposlenosti otočnog stanovništva, i ostvarenja većeg prihoda.

Prisutnost države potrebna je i u realizaciji velikih projekata, mišljenja je zastupnik, a s obzirom na to da zastupnici ne mogu pratiti usmjerenje investicije, zatražio je da se formira tijelo koje će kontrolirati trošenje novca.

Javlja se i sumnja, u točnost podataka o iznosima danim u Izvješću koji se odnose na subvencioniranje brodskih i brzobrodskih linija u koje je, prema podacima, uloženo 770 milijuna kuna.

Zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Venko Ćurlin** na ovu je primjedbu uzvratio da su podatke dostavila ministarstva koja su ulagala, i on sam ne sumnja u taj iznos, rekao je, jer poznaje problematiku otoka.

Zakon je ostao mrtvo slovo na papiru

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Mario Kovač** je načelno podržao donošenje zakona uz naglasak kako treba inzistirati na provođenju zakonskih odredbi. O tome bi Vlada trebala izvješćivati, rekao je, i pritom slijediti svoju obvezu propisanu u važećem Zakonu.

Do sada je važeći Zakon, zbog neprimjenjivanja njegovih odredbi, ostao mrtvo slovo na papiru, a zbog stanja koje je radi toga nastalo, otoci su dobili obilježja područja od posebne državne skrbi.

Do sada je, naglasio je, važeći Zakon, zbog neprimjenjivanja njegovih odredbi ostao mrtvo slovo na papiru, a zbog stanja koje je zbog toga nastalo, otoci su dobili obilježja područja od posebne državne skrbi.

Primjerice - nije zaživjelo otočno vijeće koje je trebalo biti osnovano radi provedbe nacionalnog programa, ne poštuje se provođenje povlastica predviđenih Zakonom o otocima (da cijena vode za stanovnike otoka treba biti 20 posto niža od prosječne u Republici Hrvatskoj; da poslodavac na otoku ima pravo na naknadu po uposleniku s otoka, isto je s poštivanjem odredbi o cijeni u javnom otočnom prijevozu (besplatni prijevoz

učenika, studenata i umirovljenika koji se voze na linijama koje povezuju otok s kopnom).

Što se tiče predloženih zakonskih rješenja nedostaju planovi održivog razvitka otoka, te se nameće pitanje rekao je zastupnik - što je sa sredstvima iz državnog Fonda za razvoj. Zakon ih ne spominje, te radi toga postoje opasnosti da zbog predložene zakonske odredbe bude usporeno donošenje državnih programa razvitka otoka koje Vlada predviđa donijeti u roku tri godine.

Glede pak namjere predlagatelja prema kojem bi Vlada trebala izraditi program otočnih telekomunikacija, upozorava da HT više nije u pretežitom državnom vlasništvu.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivo Fabijanić** je podržao donošenje zakona i prihvatio Izvješće jer daju mogućnosti za razvoj otoka, njihov ekonomski prosperitet, demografsku obnovu te očuvanje kulturne i prirodne baštine.

Zakonom će se osigurati - odgovorniji pristup u promišljanju kako razvijati otoke, ispunjavati njihove potrebe, pojednostaviti pravo korištenja besplatnog prijevoza (valja donijeti godišnji program i izjednačiti cijenu prijevoza na moru i kopnu), omogućiti ekološku proizvodnju, olakšati postupak kreditiranja (potiče poslodavce da otvaraju nova radna mjesta).

Što se tiče podataka iz Izvješća zastupnik je naveo komparativne podatke za koje kaže da potvrđuju da je od 1999. godine uloženo više sredstava u infrastrukturni razvoj otoka nego prijašnjih godina (1995. godine uloženo je samo 10 milijuna kuna, 1996. godine 37 milijuna kuna, 1997. godine 40 milijuna kuna, 1998. 62 milijuna kuna).

Nedovoljno konkretni mehanizmi provedbe

U ime Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a **Darijo Vasilić** je ustvrdio da je Zakon o otocima, kada je donesen 1999. godine) imao dobar plan revitalizacije otoka s ciljem zauzavljanja gospodarskog i demografskog nazadovanja. Međutim, tada nisu u dovoljnoj mjeri predviđeni konkretni mehanizmi provedbe toga Zakona te su kao nerealni postavljeni standardi u odnosu na mogućnosti državnog proračuna.

Zbog nastalih okolnosti, otočani nisu mogli koristiti zakonom predviđena prava, te se ovim predloženim izmjenama to nastoji značajno poboljšati.

Zastupnik je upozorio na demografske podatke koji se odnose na otoke a upozoravajući su. Prema njima bi do 2011. godine trećina njegova stanovništva izumrla, a to se može izbjeći ako se postigne potrebna ujednačenost u kvaliteti života stanovništva na otocima i života ljudi na kopnu. Prvenstveno, mišljenja je - treba poboljšati prometne veze uvođenjem čestih linija, čime bi se ujedno smanjio prevladavajući osjećaj izoliranosti od ostatka zemlje, te bi se uvođenjem brzobrodskih linija omogućila bolja dnevna migracija.

Mario Livaja je u ime Kluba zastupnika LS-a rekao da otoci ne bi smjeli biti podijeljeni na dvije županije kao što je sada slučaj s otokom Pagom. Nadalje, prioritetnima smatra povezivanje brodskim i avio linijama, rješenje pitanja putovanja u školu

Pitanje opskrbe vodom je veliki problem, pogotovo što je potrošnja vode u ljetnim mjesecima u porastu, a zbog činjenice da infrastruktura dosta košta, društvo mora brinuti o otocima jer oni sami svoja pitanja ne mogu riješiti.

tako da osmoškolci ne putuju na kopno, primjećuje da izrada programa ne bi smjela posebno koštati, da Vlada treba staviti obvezu a ne mogućnost da lokalnoj upravi povjeri upravljanje stambenim zgradama i stanovima, te da smještaj javnih službenika na otocima treba biti besplatan.

Pitanje opskrbe vodom također drži velikim problemom, pogotovo što je potrošnja vode u ljetnim mjesecima u porastu, te je dodao, imajući u vidu činjenicu da infrastruktura dosta košta, da društvo mora brinuti o otocima jer oni sami svoja pitanja ne mogu riješiti.

Prijedlog prema kojem Vlada treba donijeti programe razvoja u naredne tri godine smatra neprimjerenim s obzirom na to da već i sada postoje veliki problemi koji bi s vremenom još i narasli. Izdvojio ih je govoreći o otoku Zlarinu. To su - brodske veze s kopnom, neizgrađene ceste na otoku,

izgrađena spalionica otpada koja ne radi, izumiranje starih obrta i zanata.

Ocjenjujući na kraju kako se već samim donošenjem ovog zakona čini napredak, smatra da ga je potrebno podržati uz uvjet da se nadzire njegovo provođenje.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić** je iznio stav prema kojem otocima treba vratiti njihovu bolju prošlost. Pod time misli na potrebu da se prepoznaju pozitivni trendovi s kraja 19. i početka 20. stoljeća kada su otoci imali punu naseljenost, svo stanovništvo tada je bilo zaposleno i to ne samo u području poljoprivredne djelatnosti.

Mnogo je važnija dobra volja

Da bi se to postiglo, smatra da je potrebno uspostaviti bolje veze otoka s obalom, otoka međusobno te povezati otoke s Italijom i Grčkom.

Što se tiče organizacije života na otocima, drži kako otočanima samima treba dati mogućnost da ocjenjuju svoje prosperitetne programe razvoja. Negativni trendovi koji bi se javili mogli bi imati za posljedicu i suzbijanje poduzetničkog duha i raseľjavanje stanovništva, te je smatra, najvažnija dobra volja da se na otocima uspostavi kvalitetniji život.

Uz međusobnu povezanost važna je i povezanost otoka s matičnom obalnom županijom, rekao je, što je pitanje koje se sada smatra "neuralgičnom točkom". U ovom, krupnom pitanju o kojem se raspravlja radije se priklanja stavu da je bolje imati tri spore brodske veze dnevno nego jednu brzu liniju.

Grčka je primjerice, brodsko povezivanje ocijenila kao svoje nacionalno pitanje te je međusobno povezala niz naseljenih otoka. Javili su se koncesionari što je moguće očekivati i našem slučaju, rekao je, sugeriravši da se u rješenju predvidi mogućnost i subvencionira određeni prijevoz automobila.

Klub stoga drži potrebnim poticati razvoj malog brodarstva, naglašava potrebu da se razmisli o uvođenju noćne linije za kamionsku opskrbu (uspostaviti posebne lučke uprave i izmijeniti Zakon o morskim lukama), te da se uprihodovana sredstva od priveza brodova usmjere u obnavljanje malih otočnih luka.

Prema mišljenju zastupnika - treba ustrajati u nastojanju da zaposlenost u turizmu potraje tijekom cijele godine, te drži kako treba voditi raču-

na da se poljoprivredna proizvodnja zasniva na proizvodnji autohtonih kultura. I država bi, mišljenja je, trebala otočkom gospodarstvu olakšati na svoj način - davanjem poreznih olakšica, brigom o dobrom prometnom povezivanju, zaštitom okoliša i edukacijom poduzetnika o tome kako ostvariti prihod.

Iako su otoci idealni za ekološku proizvodnju hrane, primjećuje kako ovaj zakonski prijedlog ne predviđa postojanje ekoloških deponija otpada.

Nadalje, kvaliteta života na otocima o kojoj je također bilo riječi, i zadržavanje stanovništva na otocima u velikoj mjeri ovisi o školstvu i zdravstvu, a valjalo bi, smatra, razmisliti i o tome da se svima u vodoopskrbi subvencionira cijena vode.

Vesna Škare-Ožbolt je u ime Kluba zastupnika DC-a konstatirala - unatoč brojnim potencijalima, otoci, u gospodarskom i demografskom smislu propadaju, a da bi to zaustavila država

Osim načelnih odredbi, ne daje se jasna slika o tome koliki će biti iznosi kredita i koliko će oni biti povoljniji, a da bi došlo do realizacije, povjerenstvo za otoke treba zaprimati kreditne zahtjeve te sudjelovati u sastavljanju godišnjeg otočnog proračuna.

mora riješiti ključne probleme - riješiti pitanje prometne i komunikacijske povezanosti, vodoopskrbe, javnih usluga, zdravstva i obrazovanja, te nastojati oživjeti gospodarstvo.

Iako se iz ove rasprave može zaključiti kako su zastupnici suglasni oko najvažnijih problema otoka, smatra da trenutna politika i ovaj zakonski prijedlog, s rješenjima koje nudi, neće potaknuti promjene jer se problemima pristupa nesistematično. Osim toga, očekuje da će se problemi sporo rješavati.

Premda zakon predviđa da država potiče gospodarsku djelatnost kroz kredite Hrvatske banke za obnovu i razvoj, banka je na ime naknade poslodavcima po uposleniku, u posljednje tri godine kreditirala samo 41 malog otočnog poduzetnika što je, smatra "kap u moru". Hrvatska agencija za malo poduzetništvo mora aktivnije sudjelovati u osiguravanju kredita, rekla je zastupnica, pozdra-

vljučajući rješenje prema kojem će Agencija davati i bespovratnu financijsku potporu.

Osim načelnih odredbi, predlagatelj ne daje jasnu sliku, rekla je, o tome koliki će biti iznosi kredita i koliko će oni biti povoljniji. Da bi došlo do realizacije, povjerenstvo za otoke treba zaprimati kreditne zahtjeve, rekla je, te sudjelovati u sastavljanju godišnjeg otočnog proračuna.

Klub također predlaže da se na svim otocima (uz posebno olakšavajuće uvjete za drugu skupinu otoka) poduzetnicima i samostalnim djelatnicima daju porezne olakšice po uzoru na brdsko-planinska područja, te da se i na otoke primjenjuje kriterij o područjima posebne državne skrbi.

Država bi pak, trebala poticati razvoj otoka, donošenjem državnih programa razvitka - upravo zaćuduje da ih nema - te u nastavku aktivnosti pratiti razvoj otočnog gospodarstva.

Zastupnica je slijedom te konstatacije uputila zamjerku na to da nedostaje političke volje da se donesu financijski planovi i programi, ali istovremeno je prigovorila što postoji volja da se donose nepoticajni pravilnici - malim ribarima se zabranjuje da love određenim mrežama, Hrvatske šume naplaćuju ispašu koza i ovaca, mostarine se oslobađaju samo vlasnici osobnih automobila ali ne i poduzetnici.

Klub neće podržati donošenje ovog zakona, rekla je njegova predstavnica, a kao razlog je navela nedovoljnu stimulativnost.

I otocima posebna državna skrb

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila **Dario Vučić (HDZ)** je rekao da Vlada prelazi preko činjenice da su i otoci zbog svoje demografske slike i neizgrađene infrastrukture područja od posebne državne skrbi.

Važeći Zakon, unatoć uspostavljenim ciljevima, u tri godine od donošenja i dvije godine ove vlasti, nije izvršavao svoju zadaću - nije donijet propis o sadržaju i metodologiji izrade programa održivog razvitka otoka, kao ni provedba državnih programa razvitka otoka, nije donijet otočni godišnji program, nisu iskazana sredstva za otoke u državnom proračunu u razdjelu svakog ministarstva i državne upravne organizacije, nisu donijete mjere za usklađivanje djelovanja lučkih uprava i mjera za objedinjeno razvojno planiranje, te se ne predviđa primjena

odredbi Zakona o područjima od posebne državne skrbi.

Što se tiče predloženih rješenja, smatra neprihvatljivim rješenje po kojem otočani ne bi mogli ostvariti pravo na najmanje jednu povratnu vezu dnevno za otoke koji nisu povezani mostom, te što se odgađa donošenje programa održivog razvika otoka. Bolji je od predloženoga, rok od godinu dana, u kojem bi trebalo donijeti programe, te je sugerirao Vladi da pokaže i u praksi, a ne samo deklarativno, da vodi računa o otocima.

Dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** je pozdravila nastojanja da se izmjenama i dopuna Zakona o otocima isprave nedostaci važećeg zakona, upitavši vladajuću strukturu - što se čekalo dvije godine. Ipak, predloženi zakon tumači kao izraz političke volje da se proširenjem određenih mjera dodatno potakne razvoj otoka.

Međutim, protiv je toga da se smanji broj linija koje povezuju otoke i da uvede selektivno subvencioniranje cijene vode na otocima.

Konstatiravši kako je Hrvatska najviše uložila u razvoj otoka upravo u posljednjih 12 godina, a ni to nije dosta, rekla je kako ne prihvaća tvrdnju zastupnika Tadića da su otoci imali svoju bolju prošlost.

Predloženi zakonski kriteriji koji bi trebali potaknuti razvijenoost otoka za nju su prihvatljivi, rekla je zastupnica i pohvalila mjeru po kojoj će se i dalje subvencionirati pomorski prijevoz, otočko stanovništvo oslobađati od plaćanja mostarine, te podržala princip da se brzim linijama nastavlja povezivanje otoka s kopnom.

Uz primjedbe, uputila je i pohvale rješenju kojim se trebao proširiti broj otočkih djelatnosti i osigurati dobivanje povoljnih kredita, a posebno uključivanje u razvoj Hrvatske garancijske agencije, kao i davanje na upravljanje stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske, jedinica lokalne samouprave.

Međutim, vidi i dva nedostatka - nije promijenjena odredba u skladu s rješenjem o programima održivog razvika otoka i otočnih skupina, a isto je s izradom godišnjeg programa kojeg donosi Vlada na prijedlog Ministarstva. Slika o financijskim mogućnostima također nije jasna, budući da postoji ograničenje od 40 milijuna kuna, pa stoga drži upitnima iznos godišnjih sredstava za investiranje u državne programe. U vezi s time je zatražila da predlagatelj

dade dodatna obrazloženja o načinu osiguravanja financijskih sredstava za realizaciju programa.

Izrada programa je ozbiljan posao

Riječ je zatražio predstavnik predlagatelja **Venko Ćurlin**, i odgovorio na neka od postavljenih pitanja.

Što se tiče predloženog roka kojem se u raspravi prigovara da je predug, dat je samo zato što je izrada otočnih programa ozbiljan posao koji zahtijeva stručnost. Predviđena su dva izvora financiranja - Ministarstvo za javne radove (financirala bi se izrada otočnih programa) i svako ministarstvo.

Vezano uz brodske linije, rekao je, nameće se potreba da svaki otok ocijeni ima li potrebe za brzobrodskom linijom ili nema.

Pitanje opskrbe vodom sada je takvo da je veliki broj otočnog stanovništva priključen na vodoopskrbne sustave, dio se napaja vodonoscima te bi njih trebalo subvencionirati.

Dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak** je rekla da nije svejedno ima li otok brzu liniju ili ne, ako njegovi stanovnici rade na kopnu, i upozorila da zbog financiranja iz proračuna može doći do smanjenja investiranja u otočku infrastrukturu.

Božidar Kalmeta (HDZ) je konstatirao - desetljećima se mačehinski odnosilo prema otocima i sada se vide posljedice takvog odnosa.

Zakon po kojem je godišnje trebalo ulagati 950 milijuna kuna nije primjenjivan i smanjeno se ulagalo (480 milijuna), ali je i sadašnji proračun toliko netransparentan da se iz skupnih stavki ne može iščitati koliki je zapravo. Po mišljenju zastupnika izdvajanja su sigurno manja nego do sada. Štoviše, neka ministarstva donose pravilnike na štetu otočkog stanovništva (pravilnik o malom ribolovu).

Potrebno je, smatra, provoditi usklađivanje i unapređivanje života na otocima prema načelima nacionalnog programa, precizirati obvezu da otoke treba povezati s tri veze dnevno, omogućiti spajanje mostovima te što prije donijeti urbanističke planove, kako bi se izbjegla daljnja divlja gradnja.

Ukazao je na rješenja koja Klub predlaže korigirati svojim amandmanskim rješenjem (uvrstiti načelo nacionalnog programa, utvrditi

obvezu povezivanja otoka s tri veze dnevno, skratiti rok za donošenje programa, onemogućiti divlju gradnju na otocima, te što prije donijeti urbanističke planove).

Kvalitetan resurs

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Ante Markov (HSS)**. Rekao je da su svi suglasni u tvrdnji da su otoci najvažniji, najkvalitetniji hrvatski resurs. No, naglasio je da je to saznanje danas još uvijek samo deklaratorno, a u zbilji nedostaje hrabrosti da se učini jedan iskorak i da uistinu od tog resursa otpočne jedan valorizirani proces koji će pridonijeti stvaranju novoga gospodarskog oblika življenja, jer oni koji žive danas na otoku ne mogu se uvjeriti da žive na području dobrog resursa. To je uglavnom poznata činjenica, ali i suština svega.

Rekao je da nedostaje hrabrosti u Parlamentu i u Vladi RH, da je ovaj zakon samo podloga, a da su otoci resursi onoliko koliko su stvoreni uvjeti za njihovo posjećivanje, boravak onih koji dolaze radi tih resursa, dolazak gospodarskog segmenta, što bi trebalo pospješiti nečim čega u zakonu nema, a ne može ni biti. Naime, u članku 14. govori se koje su to djelatnosti koje Nacionalni program i programi održivog razvi-

Ima u našoj kulturi mogućnosti natjecanja i sa svim svjetskim proizvodima, ali moramo otvoriti prostor djelovanja tržišta.

tka otoka i otočnih skupina određuju kao djelatnosti koje čine otočni razvoj održivim. To su maslinarstvo, vinogradarstvo, ovčarstvo, proizvodnja vina, djelatnosti koje su vezane za more, remont brodova, itd. Zakon sve ovo navodi, ali ne govori o ključnoj stvari, da sve to samo radi sebe neće postojati, ako nema tržišta i nema potražnje. Suština svega se zove turističko tržište, smatra zastupnik Markov. Znači turizam je glavni preduvjet da se bilo što događa, da se bilo koji segment ovih djelatnosti realizira. A da bi se turizam dogodio, ne kao djelatnost, nego kao tržište, znači kao jedna podloga na kojoj će se sve ove djelatnosti ostvarivati, potrebna je ponuda i potražnja. "Nažalost, potražnje nema, da je ima, onda bi odnos otoka i u smislu

stanovništva i u smislu života na njima, i u smislu gospodarstva bio sasvim drukčiji. Prema tome, ključna činjenica, ali i cilj koji se želi i mora postići ako se želi kvalitetno riješiti pitanje ovog resursa je turizam, jasno poštivajući sve ono što održivi razvoj otoka zahtijeva, ekološke standarde i principe. Nažalost, otočka infrastruktura ne postoji, nije standardizirana, a nemamo izrađen cjelovit plan kako je urediti. Ona naime mora poslužiti da bi se ovi projekti i programi održivog razvoja realizirali. Bez toga ništa se neće moći realizirati.

Markov je rekao da je činjenica da su određene djelatnosti, prije svega vinarstvo, u posljednjih desetak godina našli svoje mjesto i na tržištu, čak u jakoj svjetskoj ponudi i potražnji. Maslinarstvo u ovoj godini ostvarilo je napredak od nekih 30% proizvodnje maslinova ulja i uz dobro praćenje, te dobru selektivnost i inzistiranje na kvaliteti i ono će naći svoje mjesto. Prema tome, ima u našoj kulturi mogućnosti natjecanja i sa svim svjetskim proizvodima, ali moramo otvoriti prostor djelovanja tržišta, da se ovi resursi vrednuju na jednako ispravan način, smatra zastupnik.

Osvrnuo se i na prometno povezivanje otoka s kopnom i međusobno. Smatra da je dobro da je zakonom predviđena izrada navedenog programa, jer problematika cijene prijevoza, učestalosti prijevoza, vrste prijevoza, izgradnje luke i cesta, nije moguće precizno normirati za sve otoke, a pri tome ne pogriješiti. Za ilustraciju ovoga naveo je primjer uvođenja povoljnijeg prijevoza vozila trajektima za otočno stanovništvo. Naime, člankom 10. stavkom 3. osnovnog Zakona koji ostaje isti, predviđen je povoljniji prijevoz vozila trajektima za otočno stanovništvo. Svi su svjesni kroničnog nedostatka financijskih sredstava za uvođenje dodatnih potpora brodarima, koje bi nadomjestile izostanak prihoda koji bi nastao jednostranim uvođenjem povoljnog prijevoza vozila trajektima.

"Također smo svjesni činjenice da svi naši otočani nisu toliko prezahtjevni da bi inzistirali na povoljnom prijevozu u špici sezone, kad su trajekti prepuni turistima i kada državni brodari i ostali brodari ostvaruju najveće prihode. Stoga mi u HSS-u mislimo da bi kod izrade državnog programa prometnog povezivanja otoka i izrade propisa za prava na povlaštenu prijevoz trebalo

uzeti u obzir mogućnost ostvarivanja navedenog prava iz postojećih sredstava koja se izdvajaju za subvencioniranje trajektnog prijevoza", rekao je zastupnik. Smatraju da je to moguće ostvariti na način, naime, predlažu da se u vremenu od 1. 1. do 15. 6. i u vremenu od 15. 9. do 31. 12. za pojedine trajektne pruge koje ne posluju rentabilno uvede mogućnost prijevoza po povlaštenoj cijeni za otočno stanovništvo u pojedinim danima u tjednu. Također smatra da se do uštede može doći uvođenjem elektroničkog sustava prodaje karata, putem magnetskih kartica, kao što je to npr. na parkinzima, tako da se naplata vrši na samo jednom mjestu, a radi poboljšanja zapošljavanja otočana da se vrši na otocima, a ne na kopnu. U HSS-u smatraju da bi sve ovo trebalo ugraditi u buduću državni program, te sustavno razraditi koja su to sredstva koja država u budućnosti mora izdvojiti da bi sve kategorije putnika imale zagarantirani povlaštenu prijevoz na tim brodskim linijama.

Što se tiče pitanja vode koja je zasigurno vrlo važan segment življenja na otoku, ovim je Zakonom zagarantirano da će svi otoci koji nemaju vodovod dobiti sigurnu potporu države uz subvencioniranu cijenu vode u količinama koji je osnovni Zakon odredio, a to je 150 metara kubnih godišnje potrošnje po domaćinstvu, i to preko svojih komunalnih poduzeća. "Brisanje odredbe o subvencioniranju cijene za one koji imaju vodovode, a koja se do sada nije ni provodila zbog nedostatka sredstava, ocjenjujemo nužno potrebnim iz razloga što bi provođenje takve odredbe stajalo 35 do 55 milijuna kuna.

Potporna poslodavcima također je vrlo važan segment ovoga Zakona, naglašava zastupnik. Zakonom je precizirano tko će napraviti popis za potporu poslodavcima koji zapošljavaju na otocima, te je jasno naglašeno da apsolutnu prednost imaju otoci prve skupine, tj. otoci koji su manje razvijeni što je svakako za pozdraviti.

Autohtoni otočni proizvodi

Što se tiče zaštite otočnog proizvoda, ove odredbe se do sada nisu provodile iz razloga što nije donesen propis o hrvatskom otočnom proizvodu. U međuvremenu je stupio na snagu Zakon o oznakama zemljo-

pisnog porijekla proizvoda i usluga, kojim se uređuje predmet zaštite oznakom zemljopisnog porijekla čime se u konačnici otočni proizvodi zaštićuju od proizvođača i prekupaca koji autohtone otočne proizvode prisvajaju. Po usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o otocima donijet će se podzakonski akt koji će dodatno i u potpunosti doprinijeti zaštiti i promociji autohtonog otočnog proizvoda.

Na kraju izlaganja zastupnik Markov je rekao da ovaj Zakon o otocima s izmjenama i dopunama, nije idealan ali da je uveliko poboljššan, a prije svega će biti više provediv nego postojeći, jer se pokušalo realno pristupiti rješavanju problematike iz Zakona, uvažavajući postojeće i buduće mogućnosti. Rekao je da predlažu kratke amandmane u člancima 36. i 41, naime, da se svi oni planovi i programi koje trebaju donijeti raznorazna ministarstva donesu u roku od dvije godine, a ne tri, kako je predviđeno u Prijedlogu ovoga zakona.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik Jure Radić (HDZ). Rekao je da je dobro da većina ili sve političke snage u Hrvatskoj, ustraju u onom što je upisano i utvrđeno Nacionalnim programom razvitka otoka, tj. da nema spora u tome da Nacionalni program razvitka otoka treba onako kako je donesen nastaviti provoditi, a da se mnoge njegove odredbe postupno i uvedu u život. Smatra da je Nacionalni program razvitka otoka jedan iznimno važan strateški dokument, jer razrađuje jedno područje života u našoj zemlji koje je u negativnom trendu 80 godina. "Naime, od kraja 1. svjetskog rata počinje nazadak, iseljavanje, raseljavanje, počinje zapravo iz godine u godinu korak natrag u životu ne svakog, ali većine naših otoka, odnosno cjeline naših otoka", rekao je zastupnik. I zato je dobro da se nakon tri godine od donošenja Zakona, a nakon pet godina od donošenja Nacionalnog programa, promotri što je napravljeno kroz to vrijeme. U tom smislu Klub zastupnika HDZ-a i podržava namjeru promjene Zakona i njegovih poboljšanja.

Uputio je primjedbu Vladi jer nije poštivala zakonske odredbe da svake godine izvješćuje Parlament o provedbi Zakona. Slažu se s onim što je u Izvješću rečeno, da su uložena velika sredstva, a da su prema zakonskim

odredbama, te još više prema potrebama naših otoka, potrebna i znatnija sredstva koja u teškim gospodarskim okolnostima ponekad i nismo u svakom segmentu u mogućnosti ostvariti. "No, ako se ustraje u kontinuitetu, ako ne budemo usmjereni na to da iz dana u dan mijenjamo odredbe, smanjujući ono što smo Zakonom planirali ili propisali, pa makar i odgađajući neku odredbu za godinu ili dvije, nećemo pogriješiti ili manje ćemo pogriješiti", rekao je gospodin Radić. Smatraju da je ovo Izvješće realno, da jasno pokazuje ono što je napravljeno kroz nekoliko godina. Rekao je da je to bila jedna od stavki u budžetu, od 1995. godine do danas, koja je svake godine znatno rasla.

Imao je zamjerku na tekst Obrazloženja gdje je rečeno da je počela daleko značajnija provedba Zakona promjenom vlasti 3. siječnja. To se može lako demantirati jer ništa se u smislu provedbe Zakona u pozitivnom ili u intenzivnijem smislu nije dogodilo promjenom vlasti, što je pokazao i gospodin Fabijanić, iznoseći stavke ili brojeve od 95. godine naovamo. A i u ovom izvješću stoji da je 1999, 2000. i 2001. godine gotovo u milijun kuna jednako ulagano.

Povezivanje mostovima

Klub zastupnika HDZ-a ima neke primjedbe na prijedlog izmjena zakona. Po njihovom mišljenju, a kažu da su to nesporne činjenice, Zakon bi bio restriktivniji prema otočanima od postojećeg, nudio bi manje, te smanjivao ono što postojeći Zakon nudi, i to u dva područja, prvo u području brzobrodskih linija, a drugo u području cijene vode. Zbog toga Klub zastupnika HDZ-a i ne može podržati promjenu ovog Zakona. "Ovdje piše da se pokazalo da su neke linije nerentabilne, pa naravno da su nerentabilne, zato i donosimo ovaj Zakon, da bi ih subvencionirali baš zato što su nerentabilne", rekao je zastupnik.

A drugo, što se tiče cijene vode, osnovna intencija Nacionalnog programa i Zakona je da otočanima omogućiti vodoopskrbu i dovede cijenu vode donekle na istu razinu kao na kopnu. "Zato ustrajemo u tome, mislimo da je jako važno da subvencija ostane i za one otočane koji plaćaju skuplje vodu, zato što je investicija vodovoda do otoka puno skuplja". Zastupnik ne misli da je

ispravan stav da svakom naseljenom otoku treba dovesti vodu, imamo dalekih otoka gdje će biti 20, 50, ili 100 stanovnika, tamo će uvijek biti jednostavnije i jeftinije vodonoscem dovesti vodu. Nema razloga da se svakom otoku napravi vodovod. Tamo gdje ima više stanovnika, gdje je veliki otok potreban je vodovod, no bitno je istaći da se mora zajamčiti voda, a ne vodovod, vodu svakom otoku treba omogućiti po cijeni ne većoj od ove na kopnu.

I na kraju je konstatirao da su jedini otoci na kojima se kroz ovih 80 godina povećao broj stanovnika, oni koji su mostovima spojeni s kopnom, dakle koje su pretvoreni u kopno. Smatra da je jedini put da oživimo u potpunosti otoke onaj da ih spojimo s kopnom mostovima.

Razvojni pomak neizvediv bez novčanih poticaja

Po riječima dr. sc. **Ante Simonića (HSS)** obalno područje je neprijeporno jedna od najvećih nacionalnih vrijednosti (i u Ustavu RH piše da su more, morska obala i otoci od interesa za državu i uživaju njenu osobitu zaštitu). Spomenuo je, među ostalim, da u Hrvatskoj postoji 698 otoka, od toga 47 naseljenih te da od sveukupne morske obale na obalu otoka otpada gotovo 70 posto (nešto više od 4 tisuće km). Razvitak otoka, s izuzetkom nekoliko najvećih (Krk, Cres...) najviše ograničava manjak radno aktivnih, a na malim otocima i fertilnih otočana. Razvojni uzlet je neizvediv bez novčanih poticaja, ali na

Razvojni uzlet na otocima je neizvediv bez novčanih poticaja, ali na prvom mjestu bez novih otočana, osobito stručnjaka potrebnih za prosperitetne razvojne grane.

prvom mjestu bez novih otočana, osobito stručnjaka potrebnih za prosperitetne razvojne grane. Evidentan je i nedostatak brojnih segmenata infrastrukture, kao uvjeta za pokretanje poželjnog razvoja i sanaciju kritičnih mjesta ugroženog okoliša. Otočani muku muče i s problemima vodoopskrbe, odlaganja smeća, protupožarne zaštite, nedostatkom prometnih veza, itd. Na tom području nije primjereno orga-

nizirana ni zdravstvena zaštita, postoje problemi sa školovanjem djece, opskrbom, nisu sređeni katastri i dr. Osim toga, građevinski prostor se nerijetko neracionalno koristi, tako da se povećava investicijski pritisak na određene dijelove otoka.

Po riječima zastupnika 1991. godine na svim našim otocima živjelo je oko 126 tisuća 446 stanovnika, što je 2,6 posto ukupnog stanovništva Hrvatske. Kapaciteti turističke ponude na otocima su 1993. činili 24,3 posto ukupne turističke ponude cjelokupnog primorskog pojasa. Međutim, na kvalitetne hotelske kapacitete otpada svega 29,3 posto smještajne ponude što je malo u odnosu na naše konkurente u Italiji, Austriji ili Španjolskoj a, osim toga, naša turistička sezona je prekratka.

Govoreći o kulturnoj i prirodnoj baštini zastupnik je istaknuo da se tri od ukupno sedam hrvatskih nacionalnih parkova nalaze na otocima i u okolnom moru (Brijuni, Mljet i Kornati). Spomenuo je i Park prirode Telašćica na Dugom otoku, te brojne botaničke i ornitološke rezervate, zaštićene krajolike, itd. Poljoprivredne površine otoka obuhvaćaju nešto više od 140 tisuća ha, ali udio obrađivih površina iznosi svega 16,3 posto (posljednjih 20-tak godina smanjile su se za gotovo 20 posto). Površine pod vinogradima i maslinicima se drastično smanjuju, a slični

Otoci su danas na razvojnom raskrižju. Realizacijom programa održivog razvitka mogli bi postati privlačno mjesto ulaganja, a ne poduzmu li se potrebne mjere opustjet će i ostati devastirani.

su problemi vezani uz maslinarstvo, marikulturu, prerađu ribe, pomorstvo i brodogradnju, stočarstvo i sl. Nema sumnje - kaže - da su otoci danas na razvojnom raskrižju. Realizacijom programa održivog razvitka mogli bi postati privlačno mjesto ulaganja, a ne poduzmu li se potrebne mjere opustjet će i ostati devastirani.

Otočane osloboditi plaćanja mostarine

Želimo li ovim zakonom razviti otočno gospodarstvo tamošnjim gospodarstvenicima treba osigurati

ravnopravni tretman na širem tržištu kopna, kaže zastupnik. Podsjetio je i na činjenicu da mostarina čini značajnu stavku u rashodima mnogih trgovačkih društava koja su prinuđena svojim radnim i teretnim vozilima svakoga dana višekratno prelaziti most. Stoga se zalaže za to da sve pravne osobe koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno otoku koji je s njime povezan brodom ili trajektom, budu oslobođene plaćanja mostarine. Oštro se usprotivio brisanju članka 55. te izmjeni stavka 2. u članku 9. postojećeg Zakona, odnosno odgodi rješavanja gorućih problema otočana, od prijevoza, vodoopskrbe, zdravstvene zaštite i sl. za 3 godine.

Ivo Fabijanić (SDP) najprije se osvrnuo na odredbe članka 8. kojima se propisuje da će se pomorski i cestovni dio sustava prometnog povezivanja otoka s kopnom urediti Državnim programom prometnog povezivanja otoka s kopnom i međusobno i unutarotočnog prometnog povezivanja. Založio se (amandmanski) za to da se predvidi i mogućnosti prometnog povezivanja tunelima. Primjera radi spomenuo je da je prije 40 godina, kada su otoci Pag i Krk spajani s kopnom preko mosta, takva mogućnost bila utopija. Međutim, tada jedinstvena općina Pag je 90. godine izradila dva idejna rješenja povezanosti s tunelom na relaciji Prizna-Žigljen. Naime, stručnjaci su tvrdili da je dugoročno način takvog povezivanja jeftiniji od mostova, a i sigurniji jer isključuje mogućnost zastoja. Osim toga, skrivanjem prometne povezanosti ispod morske razine čuva se i okoliš, što je itekako važno za turističku ponudu.

Zastupnik se, inače, slaže s tim da državne programe prometnog povezivanja treba donijeti hitno, posebno kad je riječ o programu postupanja s krutim otočnim otpadom koji će biti izrađen na prijedlog Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja te Ministarstva financija. Budući da još uvijek ne postoji mogućnost da se naprave jeftina a kvalitetna odlagališta otpada, treba donijeti dokument o kojem će se jedinice lokalne samouprave dogovarati kako smetlišta ne bi nastajala na svakih 500 metara.

Program prometnog povezivanja najkasnije za godinu dana

Nema sumnje da se svi hrvatski građani slažu s tim da je mediteranska orijentacija budućnost Hrvatske i da su u bogatstvu mora najljepši otoci, ali kad ljude koji žive na otocima treba na neki način zaštititi nastaju problemi, konstatirao je dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)**. S tim problemom je bila suočena i HDZ-ova vlast u proteklih 10 godina, ali je ipak donijela program razvoja otoka. Po ocjeni zastupnika ovaj novi zakon je zakazao zbog toga jer propisuje da će se ključni problemi koji muče otočane riješiti Državnim programom prometnog povezivanja otoka s kopnom i međusobno, koji će biti donesen u roku od 3 godine. Zalaže se, stoga, za to da se Vladu obveže da taj program donese najkasnije za godinu dana, a u međuvremenu valja osigurati najmanje dvije brzobrodne veze dnevno za naseljene otoke. Naime, ne smije se zaboraviti na činjenicu da manji otoci danas imaju četverostruko manje stanovnika nego 1857.

U nastavku je spomenuo da Nacionalni program razvitka otoka, među ostalim, otočanima nudi, kao neko prijelazno rješenje, bavljenje malim ribolovom. Međutim, izgleda da se one kojih se to najviše tiče uopće nije konzultiralo, jer je ukinuta uporaba mreža za odraslu ribu koje ima dosta uz obalu. S druge strane, dozvoljeno je korištenje oližnice koja se navodno koristi na sjevernom Jadranu, a na otocima je nitko nema. I ne samo to. Prije godinu dana ribari su morali povećati okna u nekim mrežama stajaćicama na 4 centimetra, a sada te mreže više ne mogu koristiti. Prihodi od naknada za ribolov utapaju se u Državni proračun, umjesto da je tim sredstvima napravljena neka stručna procjena po lokacijama, iz koje bi javnost dobila saznanja o stvarnim efektima zaštite ribljeg fonda, kaže zastupnik.

Visoka cijena prijevoza poskupljuje proizvodnju

Poznato je da otočanima, u pravilu, nije dostupna većina sadržaja koji karakteriziraju visoki standard življenja, podsjetio je **Tonči Žuvela (SDP)**. O prometnoj izoliranosti otoka najbolje svjedoči činjenica da neki,

poput onoga na kojem i sam živi, imaju samo jednu povratnu vezu dnevno s kopnom. Visoka cijena tog prijevoza poskupljuje sve proizvode na otoku, među ostalim i prehrambene proizvode i građevinski materijal, za 20 do 30 posto. To znači da su i sve gospodarske aktivnosti skuplje, odnosno da tvrtke s otoka nisu konkurentne onima na kopnu. Da bi se održao život na otocima treba imati organizirano školstvo i zdravstvenu zaštitu, ulagati u komunalnu infrastrukturu, itd. a to ne ide bez državne intervencije i ulaganja šire društvene zajednice, napominje zastupnik. Doduše, u posljednje tri godine za razne investicije i održavanje standarda života na otocima uloženo je milijardu i 690 mln. kuna. To nisu mala sredstva, ali korist od njih nije toliko velika koliko se očekivalo. Njegova je sugestija s tim u svezi da se otočnim općinama i gradovima omogući da predlažu kapitalne projekte koje žele financirati iz izvora utvrđenih člankom 45. Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave.

Otoci ne smiju biti samo mjesta za odmor

Za održiv život na otocima presudna je dobra prometna povezanost i gospodarska aktivnost, naglašava zastupnik. Po njegovoj ocjeni u posljednje vrijeme primjećuje se bolje funkcioniranje brzobrodskih veza, čemu su svakako pridonijela i ulaganja od 296 mln. kuna godišnje za trajekte, brodove itd., ali još uvijek ima prostora za poboljšice, pogotovo kad je riječ o cijenama. U tom kontekstu spomenuo je i podatak da Ministarstvo javnih radova godišnje izdvaja oko 18 mln. kuna za subvencioniranje cijena javnocestovnog prijevoza za studente, dake i umirovljenike. Apelirao je na Vladu i nadležno ministarstvo da mrežom brzobrodskih veza obuhvate i Korčulu

Za održanje života na otocima presudna je dobra prometna povezanost i gospodarska aktivnost.

(radi povezivanja Grada Korčule sa Splitom, odnosno Novalju i Rab (povezivanje s Rijekom) te Dugi otok.

Kako reče, očekuje da će se primjenom ovog zakona i progra-

mima koji budu doneseni unaprijediti i prijevoz roba. Prometnom povezivanju otoka međusobno, ali i s kopnom, zacijelo će pridonijeti i uvođenje zračnog prijevoza. Po njegovu mišljenju otočanima bi trebalo dati puno više prilike da odlučuju o sredstvima, prihodima i općem razvoju luka na otocima. Nije točno, kaže, da jedino turizam može pridonijeti razvoju otoka. Uz turizam treba razvijati i druge gospodarske djelatnosti (npr. revitalizirati kamenolome) a prvenstveno poljoprivredu. Dakako, to podrazumijeva i izdašnije poticaje, npr. u sadnji vinograda i dr. S tim u svezi spomenuo je da zbog problema kod odabira sorti loznih cjepova prošlogodišnji poticaji za poljoprivredu i vinogradarstvo nisu iskorišteni.

Na kraju je izrazio uvjerenje da državne institucije i državna uprava još imaju prostora da pomognu u zadržavanju i otvaranju novih radnih mjesta na otocima jer oni ne smiju biti samo mjesta za odmor.

Otočanima porezne olakšice

Iako dolazim iz Splita može se reći da zapravo dolazim s otoka, rekao je na početku svog izlaganja **Ivan Škarić (HSL)**. Naime, Dalmacija je i zimi i ljeti prometno izolirana, odnosno odsječena od središnje Hrvatske i glavnog grada, gdje su njeni žitelji nerijetko prisiljeni rješavati svoje vitalne probleme. Ilustracije radi spomenuo je da zimi zadnji brod s otoka Hvara prema Splitu odlazi u 4,30 sati poslijepodne.

Po riječima zastupnika Hrvatska kao rijetko koja država ima mogućnost koristiti raznolike resurse i prednosti svoga geografskog položaja. Međutim, ni danas još uvijek ne znamo imamo li jadransku, pomorsku ili neku drugu orijentaciju, a bez toga će razvoj otoka ostati samo mrtvo slovo na papiru. Kako reče, čudi ga da nam otoci predstavljaju toliki problem, s obzirom na to da otočani ne traže ništa posebno (u Japanu, Indoneziji ili Grčkoj to su resursi koji pridonose njihovu brzom razvoju). Po mišljenju zastupnika hrvatsko gospodarstvo ne bi bilo jako prikraćeno kada bi se na sve proizvode proizvedene na otoku ukinuo ili barem smanjio PDV, odnosno uvele porezne olakšice. To je, kaže, jedan od načina da se spriječi depopulacija otoka i stvore uvjeti za doseljavanje novih stanovnika. Daljnja je njegova

zamjerka da se uopće ne spominje poticana stanogradnja na otocima niti mogućnost davanja koncesija i privatnim prijevoznicima. Primjerice, u Splitu svakodnevno stoje dva broda domaćeg vlasnika koji se ne mogu uključiti u promet zato jer plove pod panamskom zastavom.

Rješavanju problema otoka treba pristupiti integralno a ne palijativnim

Rješavanju problema otoka treba pristupiti integralno a ne palijativnim mjerama i paušalno. U protivnom se može dogoditi da se stanovništvo toliko prorijedi da se tamo više ništa neće isplatiti raditi.

mjerama i paušalno, napominje zastupnik. U protivnom se može dogoditi da se stanovništvo toliko prorijedi da se tamo više ništa neće isplatiti raditi. Budućnost Hrvatske nije samo u pšenici i kukuruzu, nego u prvom redu u proizvodnji ekološki čiste hrane mediteranskog tipa, zaključio je Škarić.

Zaustaviti depopulaciju

Po mišljenju mr.sc. **Zlatka Mateše (HDZ)** ključni je problem u tome što strateški nisu definirane odrednice razvoja pojedinih otočkih skupina. Naime, problemi s kojima se suočavaju stanovnici Krka i Brača uvelike se razlikuju od onih koji muče žitelje Ilovika, Suska i Unija gdje živi mali broj ljudi. Veći otoci su praktički već zaustavili negativne demografske trendove (na Braču je evidentirano čak i određeno povećanje broja stanovnika), dok je na Unijama gdje živi svega 80 ljudi ili na Srakanama gdje ih je svega 15-ak stanje puno dramatičnije. Ovdje je demografija ujedno i limitirajući faktor rasta

Strateški cilj - zaustaviti odliv pučanstva, a onda poticajnim mjerama raditi na demografskoj obnovi.

gospodarstva, budući da je najmlađi stanovnik već dobrano premašio 50 godina. Stoga je strateški cilj zaustaviti odliv pučanstva, a onda poticajnim mjerama raditi na demografskoj obnovi. A to je nezamislivo bez bolje prometne

povezanosti i izgrađene infrastrukture što mora financirati država, pogotovo na otocima gdje su smješteni značajniji turistički kapaciteti.

Nije točno, kaže zastupnik, da se u tom pogledu ništa ne poduzima. U zadnjih 12 godina za otoke je napravljeno više nego u proteklih stotinjak, ali trebalo bi učiniti znatno više. Treba osmisliti programe održivog razvitka koji mogu održati ravnotežu između potrebe zaštite prirode, odnosno ekoloških standarda i razvitka i prilagoditi ih onome što otočani objektivno mogu raditi. Dakako da će realizacija tih programa koštati, ali svi zajedno moramo biti spremni dići ruku za njihovo financiranje.

Raznim poticajnim mjerama, subvencioniranjem transportnih troškova i dr. osigurati da troškovi tvrtki na otocima budu izjednačeni s izdacima firmi na kopnu.

Kad je riječ o gospodarstvu, u prvom redu treba osigurati (raznim poticajnim mjerama, subvencioniranjem transportnih troškova i dr.) da troškovi tvrtki na otocima budu izjednačeni s izdacima firmi na kopnu. A da takvi modeli postoje najbolje svjedoči primjer Leisove konfekcije koja se proizvodi na Korčuli u Blatu. Što se, pak, tiče zaštite okoliša definitivno treba riješiti pitanje odlaganja smeća. Odlagališta na otocima nisu pravo rješenje, već treba razmotriti mogućnost da se pribjegne trajnom uništavanju otpada (npr. na brodovima spalionicama smeća za jedan ili više otoka).

Poticati eko-turizam

Marijana Petir (HSS) predložila je da se među djelatnosti koje će, sukladno programima održivog razvitka otoka i otočnih skupina država podupirati različitim poticajnim mjerama, uvrsti i bavljenje eko turizmom. Založila se i za poticanje javnog otočnog prijevoza radi lakšeg prometovanja i smanjenja pritiska na okoliš. Naime, neki otoci počeli su uvoditi praksu da se tijekom sezone turistima omogući parkiranje automobila na jednom mjestu i osigu-

ravaju im transport korištenjem povoljnog javnog prijevoza.

Zastupnica je u nastavku upozorila na neke pojave koje narušavaju održivi razvoj otoka. Primjerice, nekontrolirana gradnja lučica koje nisu predviđene u prostornim planovima ne vodi gospodarskom razvitku već devastaciji prostora. Nadalje, sve više izmiče kontroli gradnja u obalnom pojasu (pod krinkom javnih a u svrhu privatnih interesa). Po riječima zastupnice očiti primjer lošeg gospodarenja prostorom je otok Vir koji se može proglasiti spomenikom bespravne gradnje. Problem predstavljaju marine sagrađene bez građevnih i uporabnih dozvola te bez osnovnih elemenata za zaštitu okoliša, hoteli i turistički objekti koji nemaju ugrađen pročišćivač za otpadne vode, itd. I ona se slaže s tim da skladištenje otpada na otocima nije prihvatljivo rješenje. Umjesto toga, sakupljen otpad (posebno iz ugostiteljskih objekata a posebno iz kućanstava) treba dostavljati u reciklažno dvorište koje će ujedno biti i stanica za daljnju otpremu izvan otoka, na županijsko odlagalište. Pilot projekt temeljen na navedenom modelu već je napravljen za otok Mljet i trebalo bi ga primijeniti i na drugim otocima, kaže zastupnica. Primijetila je, također, da samo tri ribogojilišta na otocima imaju uredne dozvole s prihvaćenom studijom utjecaja na okoliš. Česta je pojava i da neka ribogojilišta, za otvaranje kojih nije bila potrebna takva studija, proizvode veće količine ribe od dozvoljenih. Po mišljenju zastupnice nadležne inspekcije te pomorska policija i carina trebale bi pooštriti kontrolu kad je riječ o vađenju iz mora i ilegalnom iznošenju naših prirodnih i kulturnih dobara izvan granica Republike Hrvatske.

Podržavši donošenje ovog zakona izrazila je bojazan da će predviđena izrada 14 različitih državnih programa za otoke (čl. 22). znatno usporiti njegovu provedbu. Naime, sva navedena područja djelatnosti obuhvaćena su već usvojenim zakonima i strategijama, samo se ti dokumenti ne provode. Po njenoj ocjeni premalo se ulaže u promidžbu turizma na otocima a to je jedan od vidova koji može itekako pripomoći njihovoj revitalizaciji.

Premalo se ulaže u poljoprivredu i ribarstvo

Petar Žitnik (HSS) nije bio zadovoljan Izvješćem o učincima provedbe postojećeg Zakona jer u njemu nema ni riječi o gospodarskom razvoju otoka. Podsjetio je na činjenicu da je Nacionalni program razvitka otoka donesen još 1997. godine a još uvijek nije napravljena ozbiljna analiza iz koje bi bilo vidljivo što je iz tog programa doista realizirano (samo se fragmentarno govori o poduzetim radnjama i uložnim sredstvima). Osim toga, predloženo Izvješće je nepotpuno jer neka ministarstva, među njima i Ministarstvo gospodarstva, nisu dostavila podatke iz svog djelokruga. Po mišljenju zastupnika u protekle 3 godine u

Isključivo turizmom teško možemo revitalizirati otoke jer smo jako skupi u ponudi. Stoga se treba orijentirati na proizvodnju zdrave i jeftine hrane, ali to iziskuje i izdašnija ulaganja.

komunalnu i prometnu infrastrukturu te razne projekte u oblasti obrazovanja, kulture, turizma, poljoprivrede i gospodarstva uložena su respektabilna sredstva ali to, očito, nije dovoljno. Nema sumnje da je subvencioniranje troškova prijevoza za otočno stanovništvo prava stvar, kao i otvaranje više trajektnih i brodskih linija, pa i uvođenje avioprijevoza, ali žalosno je da se tako malo ulaže u razvoj poljoprivrede i ribarstva. Primjerice, na otoku Korčuli je u navedenom razdoblju za tu namjenu izdvojeno svega 200 tisuća kuna, što nije dovoljno ni za razvoj jednog jedinog većeg vinograda. Isključivo turizmom teško možemo revitalizirati otoke jer smo jako skupi u ponudi, kaže Žitnik. Ne možemo prodavati samo sunce, more i zrak, a turistima servirati strane proizvode. Stoga se treba orijentirati na proizvodnju zdrave i jeftine hrane, ali to iziskuje i izdašnija ulaganja. Obrazlažući svoje nezadovoljstvo Izvješćem spomenuo je i to da je u proteklom razdoblju za kreditiranje malih otočnih poduzetnika preko HBOR-a (41) izdvojeno svega 2,6 mln. eura. To je stotruko manji iznos od onoga kojim su sanirane neke banke

koje su potom u besćenje prodane strancima. Po mišljenju zastupnika svima koji žele ulagati na otocima treba potpuno besplatno osigurati komunalno uređeno zemljište i osloboditi ih svih davanja, uz uvjet da zaposle 100 i više radnika, a proizvode takvog gospodarstva osloboditi PDV-a (moramo učiti od Malezije, Koreje i sličnih zemalja).

Bez novih radnih mjesta nema prosperiteta

Daljnja je njegova zamjerka da je Ministarstvo rada i socijalne skrbi kroz protekle tri godine ulagalo samo za socijalnu skrb (ukupno 17,905.251 kunu) a ne u nova radna mjesta, što je osnovni preduvjet za razvoj otoka. Bez toga nema prosperiteta, bez obzira na to što smo poboljšali prometne veze i doveli na otoke čistu vodu te asfaltirali neke ceste. Već na prvi pogled iz izvješća je vidljivo da smo i tom ozbiljnom poslu prišli kampanjski, tvrdi Žitnik. Naime, 1999. imali smo ukupno 70 projekata i programa za otoke, da bi njihov broj u 2000. narastao na 270, no već lani smanjen je na svega 130 programa. Na papiru imamo lijepe programe razvitka otoka, o toj problematici održavamo simpozije, ali pomaci su neznatni. U tom kontekstu podsjetio je na to da je od inicijative za izgradnju mosta kopno - otok Korčula prošlo već 6 godina te da kamenolom na otoku Brniku, koji datira još od rimskih vremena (kamenom iz tog kamenoloma izgrađena je čak i Bijela kuća u Washingtonu) danas ne radi.

Spomenuo je još dva primjera iz prakse. Naime, 1992. i 1993. godine naši maslinari su imali velike probleme s prodajom maslinovog ulja, tako da su ga na kraju morali u besćenje prodati u Austriju, kao sirovinu za neke kozmetičke proizvode. Poučeni tim iskustvom stručnjaci "Plive" mogli bi, kaže, na nekom otoku otvoriti tvornicu kozmetičkih proizvoda koja bi kao sirovinu koristila maslinovo ulje. Primijetio je i da se u dućanima ne mogu naći domaće, već samo uvozne konzerve sardina u maslinovom ulju, budući da mi zatvaramo svoje tvornice ribljih konzervi, negodovao zbog uvoza ribe, itd. Dakako, o svemu tome u izvješću nema ni riječi.

Ivanu Milasu (HDZ) se, kako reče, svidjelo izlaganje zastupnika iz HSS-a, ali smatra da je ono o čemu je

govorio spisak želja i utopija. Naime, sve ima svoju tržišnu cijenu, što znači da će svaki otočanin radije kupiti jeftiniji namještaj u inozemstvu nego li onaj koji se proizvodi u sjevernoj Hrvatskoj. Po njegovu mišljenju otočanima se može najbolje pomoći na način da se zemljište na otocima nikome ne prodaje ili daje u trajni zakup, kako bi ga mogli koristiti domaći ljudi. Osim toga, trebalo bi subvencionirati i izgradnju privatnih turističkih objekata koji bi vlasnicima za vrijeme turističke sezone donosili zaradu. Što će oni bolje stajati u državnu će se kasu slijevati više deviza, zaključio je Milas. Potaknut navodima prethodnika podsjetio je na činjenicu da "Pliva" više nije u našem vlasništvu pa, prema tome, ne vodi ni nacionalnu politiku. Naime, kupili su je stranci a sada ona, po nalogu vlasnika, kupuje tvornice u inozemstvu. Došlo je novo vrijeme, vrijeme bez milosti, u koje se treba uklopiti, po mogućnosti na najbolji način.

Uvesti poticaje za autohtone kulture

Ivan Ninić (SDP) je izjavio da podržava predložene izmjene i dopune Zakona o otocima kojima se konkretiziraju nositelji aktivnosti i osigurava nadzor provedbe te cjelovito uređuje sustav javnog, pomorskog i cestovnog povezivanja otoka s kopnom i međusobno, a i razvoj zračnog sustava. Rok od 3 godine u kojem bi trebalo donijeti programe održivog razvitka otoka smatra realnim, s obzirom na opseg i financijske mogućnosti. Za razliku od nekih sudionika u raspravi drži da podaci iz izvješća svjedoče o relativno dobrim rezultatima u primjeni

Nikakve mjere, osim otvaranja proizvodnih radnih mjesta i poboljšanja prometne povezanosti, ne mogu poboljšati stanje na otocima.

postojećeg Zakona, iako otočani još uvijek nisu zadovoljni prometnim vezama. Po mišljenju zastupnika nikakve mjere, osim otvaranja proizvodnih radnih mjesta, i poboljšanja prometne povezanosti ne mogu poboljšati stanje na otocima. Budući da ovdje živi svega oko 40 tisuća radno sposobnih ljudi izrazio je

uvjerenje da će država pronaći način, u svom interesu, da se svi oni zaposle. U tu svrhu predlaže da se povećaju poticaji za vinovu lozu, masline, ribe i školjke te za autohtone kulture (limun, rogač, spužva, koralji). Realiziraju li se mjere najavljene u Vladi (izgradnja autoceste Zagreb-Dalmacija za tri godine te otvaranje sto tisuća novih apartmana u turizmu) otoci nakon nekog vremena više neće trebati nikakve poticaje ni posebna ulaganja, smatra zastupnik. Najavio je da će podržati predložene izmjene u nadi da će ponuđena rješenja poboljšati provedbu postojećeg Zakona.

Na otoke vratiti gospodarski život

Dr. sc. Đuro Njavro (nezavisni) je uvodno naglasio da je Hrvatska zemlja velikih razlika u razvijenosti, a jedna od najvrednijih posebnosti su, svakako, naših tisuću otoka. Oni zahtijevaju veću brigu i skrb da bi se, makar na nekima od njih, zadržao život. U nastavku je podsjetio na to da je veliko iseljavanje s tog područja započelo početkom 19. stoljeća, pojavom biljnih bolesti koje su narušile ekonomsku osnovicu života na hrvatskom jugu (u zadnjih sto godina stanovništvo je prepolovljeno). Zato cilj svake rasprave o otocima mora biti iznalaženje rješenja da se na otoke vrati gospodarski život. Nakon što se izgradi autocesta kojom će se spojiti hrvatski sjever i jug te potrebna infrastruktura, treba razmišljati o tome kako raznim povlasticama i poticajima privući radna mjesta na otoke. Jer, bez povratka određenih oblika gospodarske pa i industrijske aktivnosti, dakako ekološke, ne mogu se osigurati prava radna mjesta za cijelu godinu (prihodi od turizma, posebno onakvog kakav imamo danas, te od poljoprivrede, neće biti dovoljni).

S tim u svezi spomenuo je da ne treba zanemariti činjenicu da je na drugoj strani mora Italija, odnosno Europska unija, na čije tržište već danas imamo mogućnost slobodnog izvoza velikog broja proizvoda. S druge strane, treba voditi računa o tome da imamo jedno zajedničko more i da bi možda trebalo više razvojnih programa za jug Hrvatske, odnosno za hrvatske otoke koji bi mogli biti i zajednički. U svakom slučaju, rasprava o otocima upućuje na zaključak da

Hrvatskoj itekako treba jedna jedinstvena regionalna razvojna politika (ne radi se samo o otocima, nego i o istočnoj Slavoniji i drugim krajevima koji zaostaju u razvoju). Međutim, dok god budemo bilježili ovako niske stope ekonomskog rasta kakve se evidentiraju od 1998. naovamo, razvojne disproporcije će se zaostavati, upozorava zastupnik. Brine ga i osjetan pad broja novorođene djece u proteklih pet, šest godina i veliko povećanje broja nezaposlenih, posebno u mlađem dijelu populacije.

Obrazlažući amandman Odbora za turizam **Željko Pavlic (HSL)** je rekao da se članovi tog radnog tijela zalažu za to da se u zakonskom tekstu zadrži postojeći članak 18. Zakona o otocima jer postoje opravdani razlozi za posebno promicanje turističkih usluga na otocima s oznakom "hrvatski otočni turizam". Ne slažu se s argumentima predlagatelja koji je predložio ukidanje te odredbe, uz obrazloženje da se od donošenja Zakona o otocima sustav promidžbe hrvatskog turizma znatno poboljšao, pa bi posebna oznaka bila suvišna. Članovi Odbora, naime, smatraju da se u okviru promocije Hrvatske na sajmovima širom Europe i svijeta nije dovoljno propagirao cjelokupni hrvatski turizam, a kamoli otoci (o tome svjedoče i dokumenti Hrvatske turističke zajednice). Ilustracije radi spomenuo je da su tek na nedavnoj sjednici Odbora, koja je održana na otoku Hvaru, doznali da je 1997. godine taj otok bio proglašen jednim od 10 najljepših otoka na svijetu (u konkurenciji 250 otoka).

Osnovni preduvjet za brži i kvalitetniji razvoj turizma na otocima i jačanje njihove konkurentnosti je izjednačavanje uvjeta gospodarenja s onima na kopnu, napominje zastupnik. Naime, tamo je svaki proizvod gorivo, namirnice, oprema i dr. skuplji nego na kopnu oko 30 posto, koliko iznosi cijena prijevoza. A na sve to naplaćuje se ista stopa PDV-a. Takva porezna politika dovodi otočke turističke poduzetnike u neravnomerni tržišni položaj, pa valja razmotriti mogućnost smanjenja stope PDV-a koja se primjenjuje za turističke usluge na otocima.

Bez odlaganja ulagati u zacrtane programe

Dobro je da se u Parlamentu često raspravlja o ovoj problematici, kaže

Luka Roić (HSS) jer treba pronaći načine na koje možemo uspješno valorizirati otočno bogatstvo i resurse od kojih sada gotovo da nemamo nikakve koristi. Ne može se reći da hrvatska država, poglavito u ovih zadnjih 12 godina, nije ništa napravila na rješavanju tih problema. Uloženim sredstvima obnovljene su mnoge trajektne luke i popravljene mnoge ceste, ali to nije dovoljno. Postavlja se pitanje jesmo li poduzeli sve što je trebalo da se na pravi način obnove zapušteni vinogradi (nekada su se prostirali na 100 tisuća ha a danas samo na 20 tisuća ha). Izgleda da smo zatvorili oči kod osnivanja nekakvih lučkih uprava koje bi se trebale nalaziti na mjestu gdje se ta djelatnost odvija, na nekom otoku ili u nekoj grupaciji otoka. Ovako te prihode neopravdano oduzimamo otočanima i stavljamo u tuđi džep. Po riječima zastupnika postoje veliki problemi oko organiziranja bilo kakve

Osnovni preduvjet za brži i kvalitetniji razvoj turizma na otocima i jačanje njihove konkurentnosti je izjednačavanje uvjeta gospodarenja s onima na kopnu.

gospodarske djelatnosti na otocima jer je sustav toliko nefleksibilan da ne dozvoljava da se ikakvim pogodnostima otklone prirodne prepreke. Naime, viša cijena proizvoda na otocima određena je njihovom prometnom izoliranošću. Stoga su potpuno realni prijedlozi da se tijekom godine, kad naši prijevozni kapaciteti nisu toliko opterećeni, osigura puno jeftiniji prijevoz i za gospodarska i za osobna vozila, što bi, među ostalim, motiviralo otočko stanovništvo da ostaje na otocima. Krajnje je vrijeme da napokon shvatimo da bez života na otocima nema ni gospodarskog, niti bilo kakvog drugog razvitka na njima, kaže zastupnik. To znači da bez odlaganja treba ulagati u zacrtane programe na otocima koji imaju perspektivu. Za one koji su demografski gotovo opustošeni je već prilično kasno, ali treba osmisliti način na koji će se spriječiti daljnja depopulacija.

Predstavnik predlagatelja **Venko Ćurlin** izrazio je zadovoljstvo što je većina sudionika u raspravi podržala

duh ovog zakona koji je, kako reče, privremenog karaktera (napravljen je na temelju procjene trenutnih financijskih mogućnosti i vremena potrebnog da se neke mjere realiziraju). Izrazio je uvjerenje da će prometno povezivanje središnje Hrvatske s obalom biti najveći gospodarski poticaj jadranskoj obali i otocima i da će doći vrijeme kad to područje više neće trebati poticaje lokalnog karaktera. U budućnosti će - kaže - tisuću dalmatinskih otoka zapravo biti tisuću luka i lučica nasuprot najvećeg svjetskog tržišta - Europske unije, odnosno tisuću vrata u Europu. Na kraju je napomenuo da rok od 3 godine koji je predlagatelj predvidio za izradu potrebne dokumentacije - državnih programa razvitka otoka, ne znači obustavu aktivnosti na postojećim projektima otočnog razvoja i njihova financiranja.

IZJAŠNJAVANJE

Na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima uloženo je ukupno 28 amandmana. Prije izjašnjavanja zastupnika o njima se, u ime predlagatelja, očitovao **Venko Ćurlin**.

Najprije je izvijestio zastupnike da je Vlada uvažila sve amandmane **Odbora za zakonodavstvo**, tako da se o njima nije glasovalo. Nije, međutim, prihvatila prijedlog **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**, da se zadrži dosadašnja odredba stavka 2. u članku 5. kako bi otočni gradovi i općine i dalje imali pravo davanja mišljenja na programe održivog razvoja otoka. Ćurlin je pojasnio da se spornom odredbom skraćuje rok davanja mišljenja pojedinim ministarstvima na izradene programe održivog razvoja, dok jedinice lokalne samouprave sudjeluju u izradi tih programa zajedno s ministarstvom.

Vlada nije prihvatila ni sugestiju zastupnika HSP-HKDU-a, da se u stavku 2. članka 8. predvidi i poticanje privatnog brodarstva koje je krajem 19. i početkom 20. stoljeća izravno pomagalo razvoj i opstanak gospodarstva na otocima. Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da u zakonu pri navođenju broderskog prijevoza uopće nije nominiran vlasnički karakter (sve odredbe se odnose na bilo koju vrstu vlasništva u broderskom prijevozu) podnositelji su povukli ovaj aman-

dman. Nije uvažen ni njihov zahtjev za dopunu novog stavka 5. u članku 9. Riječ je o prijedlogu da se vlasnicima osobnog automobila ili motornih vozila koji imaju prebivalište na otoku prizna pravo na 12 povratnih karata za prijevoz automobila trajektom na relaciji otok - obala - otok, u visini iznosa cestarine na autocesti jednake duljine.

Predstavnik predlagatelja je pojašnjavao da će Državnim programom prometnog povezivanja otoka biti definirane beneficije koje će žitelji pojedinih otoka moći koristiti, u skladu s osiguranim proračunskim sredstvima. S istim obrazloženjem Vlada je odbila i amandmanski zahtjev dr. **Ante Simončića (HSS)** da se fizičke i pravne osobe koje imaju prebivalište, odnosno sjedište na premoštenom otoku, odnosno na otoku koji je s njime povezan brodom i trajektom, pri prijelazu mosta vlastitim vozilom svih kategorija oslobode plaćanja mostarine. Međutim, većina zastupnika podržala je taj amandman, nakon čega je **Darijo Vasilčić (PGS)** odustao od istovjetnog amandmanskog zahtjeva.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a je još predlagao da se u članku 27. predloženog, odnosno članku 33. postojećeg Zakona predvide povlastice i za ona otočna domaćinstva koja se opskrbljuju vodom iz vodovoda, a ne samo da država subvencionira opskrbu pomoću vodonosaca i cestovnih vozila. Unatoč njihovoj upozorenju da će, u protivnom, cijena vode doseći neprihvatljivo visoku razinu za turizam i uslužne djelatnosti te poljoprivredu na otocima, ni predlagatelj ni zastupnici nisu dali "zeleno svjetlo" ovom amandmanu.

Istu sudbinu doživio je i amandmanski zahtjev **Kluba zastupnika HDZ-a**, da se u stavku 1. članka 8., gdje se govori o organizaciji javnog putničkog i putničko-teretnog prijevoza u linijskom prometu između otoka i kopna i u međuotočnom prometu, zadrže riječi "prema načelima Nacionalnog programa". Obrazlažući stajalište Vlade predstavnik predlagatelja podsjetio je zastupnike da je u članku 1. stavku 2. noveliranog Zakona o otocima propisano da se ovaj propis temelji na načelima Nacionalnog programa razvitka otoka.

Ništa bolje sreće zastupnici HDZ-a nisu bili ni s prijedlogoma da se u stavku 2. članka 8. jasno navede da otoci i kopno moraju dnevno biti povezani s najmanje tri veze, a od toga

dvije brzobrodske. Obrazlažući njihov amandman **Ivo Baica** je, među ostalim, podsjetio na činjenicu da je ta obveza dosad bila predviđena postojećim Zakonom. Unatoč tome zastupnici se nisu priklonili njihovu prijedlogu.

Budući da je Vlada uvažila sugestiju **Ive Fabijanića** za dopunu članka 8. stavak 5. riječju "tunela" te prijedlog **Tončija Žuvele (SDP)** da se u članku 9. stavak 1. iza riječi "te cijene javnog otočnog cestovnog prijevoza" precizira "za stanovnike otoka", navedeni amandmani postali su sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona.

Amandman **Marijane Petir (HSS)** za dopunu članka 14. Vlada je uvažila samo djelomično. Naime, prihvatila je njenu sugestiju da se u toj odredbi doda riječ "ekoturizam" i ostali selektivni oblici turističke ponude, ali ne i prijedlog da se iza riječi "otočni cestovni i zračni prijevoz" dodaju riječi "javni otočni prijevoz" (to je već sadržano u cestovnom prijevozu). Podnositeljica se složila s Vladinom formulacijom.

Po riječima **Venka Ćurlina** Vlada se ne slaže s mišljenjem Odbora za turizam da postoje opravdani razlozi za posebno promicanje turističkih usluga na otocima s oznakom "otočni turizam", budući da se hrvatski turizam u cjelini propagira korištenjem pojma "Hrvatska s tisuću otoka". Međutim, potpredsjednik tog radnog tijela inzistirao je na tome da se o njihovom amandmanu glasuje (nije prošao).

Budući da je predlagatelj prihvatio amandman **Ljerke Mintas-Hodak (HDZ)** za dopunu članka 22. (u nešto drugačijoj formulaciji) o njemu se nije posebno glasovalo. Podsjetimo, riječ je o prijedlogu da državne programe razvitka otoka Vlada RH donosi uz prethodno mišljenje Otočkog vijeća.

Unatoč negativnom mišljenju Vlade većinom glasova nazočnih zastupnika prihvaćen je amandman **Marijane Petir** da se u rješavanje problema postupanja s otočnim krutim otpadom uključi i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja. Obrazlažući stajalište predlagatelja **Venka Ćurlin**

je napomenuo da je to Ministarstvo nositelj izrade spomenutog programa pa nema potrebe obvezivati ga na davanje mišljenja o tom dokumentu.

Po njegovim riječima Vlada je prihvatila sugestiju **Kluba zastupnika SDP-a** za dopunu stavka 1. u članku 25. Svrha je tog amandmana omogućiti jedinicama lokalne samouprave da uz odobrenje Vlade koriste ispraznjene poslovne prostore u vlasništvu države za vlastite potrebe. Vlada je, uz to, predložila da se ti prostori mogu koristiti i za poticanje poduzetništva, u skladu s posebnim zakonima.

Prihvaćen je i zahtjev **Tončija Žuvele** za dopunu članka 29. stavka 3. kojom bi se omogućilo korištenje dodatnih sredstava iz izvora utvrđenih člankom 45. st. 1. točka 1. Zakona o financiranju lokalne samouprave i za "izgradnju kapitalnih objekata" za koje otočni gradovi i općine ocijene da osiguravaju uvjete za održivi razvitak otoka. Predlagatelj je uvažio i prijedloge **Ante Markova (HSS)** i dr. sc. **Ante Simonića** da se predviđeni rok za donošenje programa održivog razvitka otoka skрати sa 3 na 2 godine od stupanja na snagu ovog Zakona (rok od godinu dana što ga je predložio **Dario Vukić (HDZ)** Vlada smatra neprimjerenim). Iz tih razloga odbijen je i amandmanski zahtjev dr. sc. **Ivice Kostovića (HDZ)** da se Vladu obveže na donošenje Državnog programa prometnog povezivanja otoka iz članka 9. u roku od godine dana od stupanja na snagu ovog Zakona. Nije prihvaćen ni njegov prijedlog da se posebnom zakonskom odredbom propiše da se do donošenja navedenog programa "devedeset dana od stupanja na snagu ovog Zakona osiguravaju najmanje dvije brzobrodske veze za naseljene otoke". **Venko Ćurlin** je s tim u svezi napomenuo da se brzobrodske pruge uvode ovisno o osiguranim proračunskim sredstvima a njihov definitivan broj utvrdit će se spomenutim programom.

Po završetku izjašnjavanja o amandmanima predsjednik **Tomčić** je na zahtjev Kluba zastupnika SDP-a odredio kraću stanku.

U nastavku sjednice predstavnica tog Kluba **Milanka Opačić** iznijela je prijedlog svojih stranačkih kolega, da se odlučivanje o ovom zakonu odgodi radi dodatnih konzultacija s predlagateljem i među klubovima zastupnika. Razlog - usvajanjem nekih amandmana narušena je konzistentnost ovog propisa. S tim se složio i Klub zastupnika HSS-a. Po riječima njegova predstavnika **Luke Troonića** zahvaljujući nekim amandmanskim korekcijama došlo je u pitanje izvršenje Državnog proračuna. I ostali zastupnici su se suglasili s prijedlogom za odgodu glasovanja o Konačnom prijedlogu zakona, kako bi se u međuvremenu obavilo međustranačko usuglašavanje.

Ishod rasprave

Odlučivanje o ovom zakonskom propisu uslijedilo je u nastavku sjednice 22. ožujka. **Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (77 "za" i 13 "protiv")** Hrvatski sabor je donio **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima, u tekstu što ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Potom je, s nešto drugačijim omjerom glasova (77 glasova "za" i 13 "suzdržanih") sukladno prijedlogu Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, prihvaćeno Izvješće o učincima provedbe Zakona o otocima u razdoblju od 1999. do kraja 2001. godine.**

Na inicijativu klubova zastupnika vladajuće koalicije zastupnici su posebnim zaključkom obvezali Vladu da odmah od početka provedbe noveliranog Zakona posebno prati primjenu članka 9., koji se odnosi na mostarinu preko Krčkog mosta, radi mogućeg utjecaja na ravnomjerno korištenje sredstava namijenjenih jadranskim otocima. Odbili su, međutim, prijedlog zastupnika HSP-a i HKDU-a da se Vladu zaduži za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o morskim lukama kojim bi se zajamčilo formiranje posebne lučke uprave za svaki otok ili skupinu otoka (23 glasa "za", 53 "protiv" i 14 "suzdržanih").

M.P.; S.F.; M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRAVIMA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA DJELATNIH VOJNIH OSOBA I OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA

Smanjenje Oružanih snaga na prihvatljiv način

Većinom glasova Hrvatski je sabor donio izmjene i dopune ovog Zakona koji stupa na snagu osmog dana od objave u "Narodnim novinama" osim odredaba koje se odnose na smanjenje mirovine, a primjenjuju se od 1. siječnja 2002.

O Prijedlogu zakona i raspravi u prvom čitanju pisali smo u broju 313 od 27. studenoga 2001. na str. 18, pod naslovom: "Uštede na izdacima".

O PRIJEDLOGU

Ovdje ćemo se zadržati na razlikama koje sadrži Konačni prijedlog ovog zakona u odnosu na Prijedlog zakona. Tako je članak 5. razrađen na način da je dana ovlast ministrima (obrane i unutarnjih poslova da mogu umiroviti osobe s navršениh 20 godina staža osiguranja a za koje se u odgovarajućem postupku utvrdi nemogućnost daljnjeg profesionalnog razvoja s pravom na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti. U staž osiguranja od 20 godina ne bi se računao staž osiguranja s povećanim trajanjem. Postupak utvrđivanja daljnjeg profesionalnog razvoja propisali bi nadležni ministri i jedanput godišnje bi bili obvezni podnijeti Vladi RH izvješće o tako umirovljenim osobama.

Nadalje, predlaže se da starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i obiteljske mirovine koje se ostvaruju prema ovom zakonu, a za koje se u cijelosti ili djelomice sredstva osiguravaju u državnom proračunu, progresivno smanjuju, ovisno o njihovoj visini, za osam posto razlika od 2.500,01 - 3.000,00 kuna pa sve do 20 posto za iznos iznad 5.000,00

kuna, sve u skladu s izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju državnog proračuna RH za 2001. Korisnicima mirovine kojima je mirovina određena do 31. prosinca 2001. prema propisima o mirovin-

Predlaže se da starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i obiteljske mirovine koje se ostvaruju prema ovom zakonu, a za koje se u cijelosti ili djelomice sredstva osiguravaju u državnom proračunu, progresivno smanjuju, ovisno o njihovoj visini, za osam posto razlika od 2.500,01 - 3.000,00 kuna pa sve do 20 posto za iznos iznad 5.000,00 kuna, sve u skladu s izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju državnog proračuna RH za 2001.

skom i invalidskom osiguranju djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba unutarnjih poslova i pravosuđa, za koje se sredstva osiguravaju u državnom proračunu, prema ovom rješenju smanjuje se svota mirovine koja im je pripadala na dan 30. rujna 2001. Tako smanjena svota mirovine ne može iznositi manje od svote mirovine određene prema općim propisima o mirovinskom osiguranju a pripada korisniku od 1. siječnja 2002. (članak 7.). Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje po službenoj će dužnosti donijeti rješenje o smanjenoj svoti mirovine.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a na njegov Konačni prijedlog podnio je četiri amandmana kojima traži na razvidan način uređenje izričaja u članku 2. i da se briše riječ "stvarno" a odnosi se na vrijeme provedeno u Domo-vinskom ratu (amandman prihvaćen) nomotehničko uređenje pojedinih odredbi (članci 2. i 5.) te da se ovaj zakon primjenjuje i na pripadnike straže u Uredu Predsjednika RH, u Hrvatskom saboru, Vladi RH, ministarstvima, Ustavnom sudu RH i Vrhovnom sudu RH (amandman nije prihvaćen).

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru da donese ovaj zakon kao i **Odbor za ratne veterane**. Osnovna primjedba ovog potonjeg radnog tijela bila je na nedostatak simulacija pripadajućih mirovina za djelatnike koji ispunjavaju tražene uvjete, koliko će one biti manje u odnosu na plaću te da li će biti dostatne za osiguranje njihove normalne egzistencije i njihovih obitelji.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost također je razmotrio predložene izmjene i dopune Zakona i predložio njihovo donošenje. Tijekom rasprave istaknuto je pitanje mogućnosti umirovljenja djelatnika sigurnosno-obavještajnih službi koje ovim zakonom nije riješeno a koje bi, po procjeni odbora, trebalo riješiti jer se radi o manjem broju osoba koje također ispunjavaju predviđene uvjete. U tom smislu Odbor je podnio amandmane kako bi se i djelatnicima sigurnosno obavještajnih službi osigurala mogućnost umirovljenja sukladno odredbama ovog Zakona a u

kontekstu predstojećih izmjena u sustavu obavještajno-sigurnosnih službi (amandman prihvaćeni, djelomično izmijenjeni).

Odbor je upoznat i s prijedlogom bivših djelatnika MUP-a PU Sisačkomoslavačke kojim traže da se uvjeti za mirovinu iz ovog Zakona primijene i na one ovlaštene osobe kojima je prestala državna služba po sili zakona a stekli su uvjete za mirovinu. Kako se radi o zahtjevu koji iziskuje retroaktivnost a i upitna je njegova realizacija, Odbor se o tom prijedlogu nije izjašnjavao već je prepustio predlagatelju da se odredi prema tom zahtjevu. Odbor je upoznat sa stajalištem Odbora za zakonodavstvo da se ove odredbe o umirovljenju primijene i na pripadnike Straže i ne protivi se intenciji tog prijedloga.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo nakon opširne rasprave također je predložio donošenje ovog zakona. Radi bržeg postizanja ciljeva zakona smatra da je predviđeni rok (šest mjeseci) za donošenje provedbenih propisa predug i amandmanom traži da to bude tri mjeseca (prihvaćen amandman). Isto tako smatra da nije jasno što znači "stvarno" vrijeme provedeno u Domovinskom ratu te predlaže brisanje te riječi u članku 2. (amandman nije prihvaćen).

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** podnijela je više amandmana (nakon obrazloženja predlagatelja povukla ih je) a koji se odnose, među ostalim, na odredbe o smanjenju mirovina (da se za 20 posto smanji razlika iznad 5.000,01 kunu ali ne manje od 200 kuna) odnosno zahtjev da se mirovinski staž ostvaren u Domovinskom ratu računa u dvostrukom trajanju odnosno 24 mjeseci za svakih izvršenih 12 mjeseci.

RASPRAVA

Retroaktivnost logična, ali je treba izbjegavati

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovom predloženom zakonu najprije je govorio u ime predlagatelja ministar obrane **Jozo Radoš**. Predloženi zakon ima instrumente koji će omogućiti smanjenje ukupnog broja Oružanih snaga na prihvatljiv i ostvariv način,

rekao je dodajući da očekuje da se usvoji ovaj zakon (njegov vojni dio primjenjivat će se uz cijeli set vojnih zakona) koji će omogućiti da se vrlo težak proces koji je pred Oružanim snagama prođe što lakše te da misli da hrvatski vojnici s obzirom na njihove zasluge u Domovinskom ratu zaslužuju poseban tretman. Naglasio je da je i novina u retroaktivnoj primjeni članka 6. koji regulira progresivno smanjivanje mirovina koja omogućava da se izjednači tretman odnosno postupanje prema osobama koje mirovinu dobivaju temeljem općih propisa i osobama koje mirovinu dobivaju temeljem ovog Zakona. Ta je retroaktivnost na neki način logična no to je nešto što treba izbjegavati, rekao je ministar.

Zatim je predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko (SDP)** prenio stajalište tog radnog tijela a predsjednica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo nakon čega je otvorena rasprava.

Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi zakon kojim se želi na kvalitetan način što bezbolnije provesti kadrovsku politiku Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih polova, rekla je **Jadranka Reihl-Kir (SDP)**. Prema nekim pokazateljima Hrvatska ima jednu od najstarijih vojski pa je stoga neophodno pomlađivanje Oružanih snaga RH. Paralelno s tim procesom trebalo bi podići na višu razinu kvalifikacijsku strukturu te zbrinuti višak zaposlenih i stoga ovaj Klub zastupnika smatra da je važno donijeti zakon koji bi omogućio ministru to usklađivanje na što bezbolniji način. Važno je reći da se ovim zakonom status hrvatskoga branitelja prevodi u status djelatne vojne osobe te da se staž proveden u Domovinskom ratu računa u dvostrukom trajanju, rekla je, među ostalim zastupnica.

Neprihvatljivo smanjivanje mirovina

Jadranka Kosor (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a kod kojeg nažalost, uz pohvalu, rekla je, pretežu argumenti da se ipak ne podrži ovaj zakonski prijedlog. No u predloženom zakonu ima i dobrih dijelova. Dobro je što se staž proveden u Domovinskom ratu uračunava u dvostrukom trajanju.

No za Klub zastupnika HDZ-a je neprihvatljivo rješenje o smanjivanju mirovina koja je korisnicima pripadala 30. rujna 2001, dakako, u skladu sa Zakonom o izvršavanju državnog proračuna protiv kojeg je ovaj Klub glasovao, podsjetila je zastupnica. Neprihvatljiva je i stipulacija (članak 2.) kojom se u potrebno vrijeme za mirovinu osiguraniku uračunava i vrijeme "stvarno" provedeno u Domovinskom ratu u statusu hrvatskog branitelja, rekla je, vjerujući da će s obzirom na amandmane i primjedbe odbora a i raspravu ta formulacija biti ispuštena.

Klub zastupnika HSLs-a glasovat će za ove izmjene i dopune Zakona, i drži da je problem rješavanja prevelikog broja vojnog osoblja sada najteži, ali nužan da bi se reforme uopće mogle provesti.

Klub zastupnika HSLs-a glasovat će za ove izmjene i dopune Zakona, i drži da je problem rješavanja prevelikog broja vojnog osoblja sada najteži, ali nužan i neophodan da bi se reforme uopće mogle provesti, rekla je **Darinka Orel (HSLs)**. Predloženim smanjenjem broja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba (po vojniku u odnosu na broj stanovnika na četvrtom smo mjestu među 40 europskih zemalja) postigle bi se uštede u vojnom proračunu a došlo bi i do promjene u strukturi troškova, (u 2001. plaće su u troškovima sudjelovale sa 68 posto) naglašava kao bitno zastupnica.

Ovim prijedlogom ujedno se otvara i mogućnost poboljšanja kvalifikacijske strukture vojnog osoblja a reforma Oružanih snaga je nužna i potrebna ne samo kao priprema za NATO već i radi naših građana i sigurnosti naše države.

Miroslav Furdek, dr. med. (HSS) podržao je predloženi zakon u ime Kluba zastupnika HSS-a. Zakon nudi kvalitetna rješenja zbrinjavanja viška uposlenih u (MUP - ovlaštene službene osobe) MORH-u što je inače vrlo delikatno pitanje jer više od 90 posto pripadnika HV su hrvatski branitelji. Ovaj Klub zastupnika pozdravlja određena rješenja pa tako i o prevodenju hrvatskih branitelja u djelatne vojne osobe i nada da će Vlada svojom uredbom (članak 3. - dužnosti na kojima se računa staž

osiguranja s povećanim trajanjem) voditi računa da li netko radi u ustanovama Oružanih snaga RH ili u specijalnim postrojbama HV, rekao je, među ostalim zastupnik ukazujući i na određene dvojbe u vezi s pojedinim rješenjima. Jedna je treba li i na vojne službenike i namještenike koji su u trenutku stjecanja uvjeta za mirovinu raspoređeni na ustrojbeno mjesto djelatnih vojnih osoba primijeniti odredbe ovog zakona. Izražavamo žaljenje, rekao je zastupnik, što ovaj zakon nije donesen ranije kako bi se mogao primijeniti i na skupinu djelatnika MUP-a koji su umirovljeni po sili zakona u sklopu racionalizacije a koji ispunjavaju uvjete po ovom zakonu pa se predlaže predlagatelju da razmisli o načinu rješenja ovog značajnog problema, rekao je zastupnik.

Na kraju je izrazio zadovoljstvo s ozbiljnošću i načinom na koji Ministarstvo obrane pristupa cjelovitom rješavanju problema viška uposlenih.

Drugačije riješiti pitanje osnovice

Vlado Jukić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a koji smatra da prije glasovanja o ovom zakonskom prijedlogu treba naglasiti nekoliko činjenica, podataka, a koji nisu izneseni uz predloženi zakon, a s obzirom na to da se radi o vrlo osjetljivom pitanju vezanom uz mirovine hrvatskih vojnika, časnika i dočasnika. Naime, logično bi bilo da zastupnici koji odlučuju o ovom zakonu, točnije o mirovinama, da imaju podatke o iznosu tih mirovina no kako tih podataka nije bilo zastupnici ovog Kluba su se sami prihvatili računanja uzimajući u obzir puni radni staž od 40 godina. Prema tim izračunima vojnik sa 40 godina staža imao bi mirovinu od 1020 kuna pa se treba zapitati koliko će onda imati onaj sa 20 ili 25 godina staža, rekao je zastupnik navodeći te izračune i za dočasnika (1080 kuna), stožernog narednika (1725 kuna) te, među ostalim, generala zbora (4080 kuna). Pa neka zastupnici zaključite jesu li to iznosi mirovina koji su u bilo kojem kontekstu primjereni časnicima, dočasnicima i vojnicima Hrvatske vojske.

A bilo bi zanimljivo i politički mudro čuti kolike su mirovine časnika JNA koji su otišli u mirovinu 1991. a da mnogo od njih ni jednoga

dana nisu bili pripadnici Hrvatske vojske a u odnosu na jednog časnika istog čina Hrvatske vojske koji će dobiti mirovinu po ovom zakonu. Zastupnik uvjerava da bi se svi začudili toj usporedbi i da bi prednost bila na strani umirovljenika JNA a da bi hrvatski branitelj doista imao manju mirovinu a i imat će je, od onog koji se nije priključio Hrvatskoj vojsci i nije je stvarao kao ni hrvatsku državu, i to je apsurd.

- Nadamo se da će Vlada još jedanput razmisliti i možda svojim amandmanima popraviti ovaj prijedlog kako bi iznosi mirovina bili koliko toliko primjereni bez obzira na gospodarsku situaciju i štednje jer spomenuti iznosi za puni radni staž su ipak ponižavajući. Jer to nije mirovina već socijalna pomoć. Ako želimo pred javnošću i samima sobom priznati da želimo odati priznanje našim hrvatskim braniteljima onda ih nemojmo ponižavati i govoriti pred javnošću kako će njihov odlazak u mirovinu njima riješiti pitanje egzistencije i sebe proglasiti dobrotvorima, to s ovim iznosima nije točno, naglasio je i zamolio Vladu da još jedanput razmisli o rješavanju osnovice na način da se 50 posto osnovice neto plaće uzme kao osnovica za 30 godina staža a 75 posto kao osnovica za 40 godina staža.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Bilo bi bolje da su kriteriji u Zakonu

Mario Kovač (HSL) kaže da je činjenica da je donošenje ovakve vrste zakona potpuno opravdano i nužno kako bi se stvorila kvalitetnija normativna podloga za restrukturiranje Hrvatske vojske a sve u cilju stvaranja modernih Oružanih snaga koje će se uklopiti u standarde NATO-a. Komentirao je dobra rješenja (članak 2.) a u vezi s rješenjem iz članka 5. (umirovljenja odlukom ministara) napomenuo je kao slabu točku ovog rješenja instituiranje kriterija temeljem kojih bi se utvrđivala ta nemogućnost daljnjeg profesionalnog razvoja. Naime, posve je razvidno da će te kriterije propisivati nadležni ministri, vrlo vjerojatno pravilnicima, rekao je ističući u tome izrazito visoku razinu odgovornosti ministara.

Mora se učiniti sve kako se u Hrvatskoj ne bi umirovljavalo časnike

Hrvatske vojske prema kriterijima političke podobnosti i bilo bi bolje kad bi te kriterije odredio Hrvatski sabor. Time bi se zadovoljio i kriterij transparentnosti neophodan zbog naših evidentno loših iskustava iz bliske prošlosti. No zastupnika najviše smeta, kako je naglasio, odredbe prema kojima bi se izvršilo umanjeње mirovina koje se stječu prema odredbama ovog Zakona. Takve nakane predlagatelja očito u hrvatskoj javnosti nisu dobile nikakvog odjeka i to vrlo vjerojatno zato što vlada jedno uvjerenje, stereotip o silno visokim oficirskim (tako se nekada govorilo) mirovinama a sada časničkim. No, zastupnik je

Mora se učiniti sve kako se u Hrvatskoj ne bi umirovljavalo časnike Hrvatske vojske prema kriterijima političke podobnosti i bilo bi bolje kad bi te kriterije odredio Hrvatski sabor. Time bi se zadovoljio i kriterij transparentnosti neophodan zbog naših evidentno loših iskustava iz bliske prošlosti.

svojim očima vidio odrezak mirovine umirovljenog generala Hrvatske vojske, jednog od legandarnih zapovjednika iz Domovinskog rata Damira Krstičevića, koji je visoko obrazovan i koji bi mogao biti general u bilo kojoj zemlji svijeta. Njegova mirovina iznosi 5.600 kuna i temeljem ovih predloženih rješenja trebala bi biti umanjena za 440 kuna, naveo je zastupnik smatrajući tu mirovinu malom, jer radi se o mirovini generala koji je prešao težak i trnovit put i stotinu bitaka a u svakoj je mogao izgubiti život. Stoga se zastupnik protivi njenom umanjeњу navodeći da je daleko veća mirovina građanina koji kao zastupnik provede dvije godine u Hrvatskom saboru (ne mora progovoriti ni jednu riječ). Na taj način destimuliramo mlade, sposobne i školovane ljude da se odluče za karijeru profesionalnog vojnika, rekao je među ostalim, pledirajući na predlagatelja da razmisli o ovim neopravdanim umanjeњima mirovina.

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** ispravio je navod predgovornika rekavši da

je loša usporedba s mirovinom zastupnika Hrvatskoga sabora jer da je za nju potrebno imati 55 godina života i barem 20 godina radnog staža a ne da dvije godine sjedi u Saboru.

Drago Krpina najvažnijim u ovom zakonu ocjenjuje upravo rješenje (članak 5.) koje omogućava ministru da odredi postupak na temelju kojeg će se utvrditi da netko od djelatnih vojnih osoba više nema mogućnosti za ostanak u sastavu hrvatskih Oružanih snaga. U tom pogledu može se s pravom zaključiti da je donošenje ovog zakona objektivno sračunato na stvaranje jedne od bitnih pretpostavki za ono što će uskoro uslijediti u Ministarstvu obrane odnosno u Hrvatskoj vojsci a to je najavljeno otpuštanje blizu 20-tak tisuća ljudi iz Ministarstva obrane i Hrvatske vojske. Sve drugo u predloženom zakonu je od manjeg značenja i oko toga bi se lako složili, kazao je zastupnik.

Kriteriji prema kojima će se utvrđivati kome više nije mjesto u Oružanim snagama ostali su skriveni, a o tome je govorio i zastupnik Kovač, i bilo bi korektnije da su predloženi u zakonu i da Hrvatski sabor o njima raspravi, naglasio je.

U vezi s prihvatanjem standarda zemalja EU i NATO o brojnosti oružanih snaga i o tobožnjoj prebrojnosti djelatnih vojnih osoba u Hrvatskoj zastupnik smatra da se taj standard prihvaća mehanički ne vodeći računa o posebnosti geostrateškoga položaja Hrvatske koji se teško može usporediti s bilo kojom drugom zemljom. Zadaća je Oružanih snaga prije svega štititi zemlju od eventualne vanjske ugroze a po tome nije jednako ugrožena izvana zemlja koja ima granice kakve ima Hrvatska i zemlja s drugačijim geografskim položajem pa u tom smislu, smatra zastupnik, nije moguće profesionalno braniti preslikavanje ovog standarda od 0,6 posto.

U vezi sa spominjanom starosnom dobi Hrvatske vojske zastupnik je naglasio da treba uspostaviti prirodni proces generacijske obnove umjesto ovako predloženog radikalnog zahvata u generacijsku obnovu i brojčano smanjenje Hrvatske vojske. A to je slučaj i s Hrvatskom policijom, napomenuo je dodavši da je, koliko je njemu poznato, prvi put prošle godine cijela generacija Srednje Policijske škole ostala neraspoređena.

Na kraju je naglasio, među ostalim, da se slaže sa svima onima koji su se usprotivili predloženom smanjivanju mirovina. Upozorio je da nemamo dovršen i kompatibilan (sa zemljama s kojima se volimo uspoređivati) obrazovni sustav za obrazovanje potrebnog kadra za Hrvatske oružane snage.

I ovaj je Zakon socijalan

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je završnu riječ dobio zamjenik ministra obrane **Zlatko Gareljić** naglasivši da je ovo jedan od pet iz paketa obrambenih zakona i da ga je potrebno sagledavati u ukupnosti priprema za temeljne ili strukturalne reforme obrambenog sustava. Osvrnuo se i na iznesene primjedbe te u vezi s onom o problemu obrazovanja unutar Oružanih snaga i Ministarstva obrane odgovorio da su u pripremi i akti i programi koji reguliraju taj dio obrambenog sustava. Ovaj je zakon poput svakog zakona o mirovinskom osiguranju i socijalan a na određen način je i u pravcu izjednačavanja hrvatske prakse s praksom modernih demokratskih zemalja (pravo na prijevremenu mirovinu). Program smanjivanja i zbrinjavanja pripadnika Oružanih snaga i Ministarstva ponajmanje je otpuštanje ljudi i to je nacionalna odgovornost i nitko neće biti otpušten niti ostati bez posla, pogotovo onaj tko je bio hrvatski branitelj, poručio je zamjenik ministra.

Programi prekvalifikacije podložni su dakako raspravi ali ono što nije na određen način upitno je neophodnost ovih temeljnih strukturalnih reformi obrambenog sustava. Istina je da je starosna struktura onakva kakva je naglašena u popratnim materijalima i da je prosječna starost vojnika u Oružanim snagama RH oko 33 godine dok je poželjna 23 godine odnosno životna starost dočasnika je 36 godina a trebala bi biti oko 30 i ti podaci dokazuju da je to potrebno postići kroz pažljive strukturalne reforme.

Apsolutno je moguće problematizirati visinu buduće mirovine no priča o iznosu mirovine je faktička priča o sustavu plaća u Oružanim snagama RH danas i na takav način se opet otvara praktički tema važećih plaća u obrambenom sustavu koji se nije mijenjao od 1995. Eventualno bi se moglo problematizirati pitanje članka ovog zakona kojim se regulira linearno umanjenje mirovina no to se tiče Zakona o izvršavanju državnog proračuna, rekao je među ostalim ministar, zaključujući da je u konačnici riječ o jednom od zakona kojim se omogućuju temeljne strukturalne reforme u obrambenom sustavu a da je on uvjeren u uspjeh.

Rasprava je zatim bila zaključena.

U nastavku najprije je većinom glasova (65 "za", 23 "protiv" i 4 "suzdržana") prihvaćeno povratno djelovanje članka 7. Konačnog prijedloga ovog zakona (smanjivanje mirovine) a nakon izjašnjavanja ministra obrane Jozе Radoša o podnesenim amandmanima (vidjeti prikaz amandmana) **zastupnici su većinom glasova (68 "za", 26 "protiv" i 4 "suzdržana") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRIVATIZACIJI INE - INDUSTRIJA NAFTE d.d.

Bez pritiska rokova i proračunskih potreba

Hrvatski sabor je nakon rasprave prihvatio većinom glasova Prijedlog zakona o privatizaciji INE - Industrija nafte d.d., uz iznesene primjedbe, prijedloge i mišljenja koje upućuje predlagatelju, Vladi Republike Hrvatske, radi pripreme Konačnog prijedloga. Ujedno je, sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSP-HKDU-a zadužena Vlada RH da do drugog čitanja Zakona dostavi Hrvatskom saboru procjenu vrijednosti trgovačkog društva INA - Industrija nafte d.d. Osnovni cilj Zakona je stvaranje efikasnog trgovačkog društva sposobnog za ravnopravnu utakmicu, kako s konkurencijom u zemlji, tako i za konkurenciju s naftnim kompanijama koje djeluju u regiji.

O PRIJEDLOGU

Od osamostaljenja Hrvatske 1990. godine do danas INA je prošla procese pravnog i financijskog restrukturiranja, a upravo je završeno i poslovno restrukturiranje. Novo rukovodstvo INE, koje je stupilo na dužnost u ožujku 2000. godine, pokrenulo je aktivnosti na provedbi poslovnog restrukturiranja kako bi INA, kao vertikalno integrirana naftna kompanija, u svim svojim djelatnostima (core business), povećala konkurentnost na tržištu. Sve druge djelatnosti, koje su servisne ili uslužne djelatnosti, izdvajaju se iz INE d.d. u društva s ograničenom odgovornošću. Također se izdvajaju u samostalna trgovačka društva i neki poslovi i proizvodnje, koje će moći, radi svog specifičnog položaja na tržištu, biti prilagodljivije i uspješnije nego u velikom sustavu INE.

U 2001. godini izdvojena je djelatnost trgovine i transporta prirodnog plina u trgovačko društvo PLINACRO d.o.o. U 2001. godini izdvojena je i djelatnost trgovine ukapljenim

naftnim plinom u trgovačko društvo PROPLIN. U 2002. godini započelo je poslovati trgovačko društvo Sektor tehničkih servisa (STSI), a obavljene su i sve pripreme za samostalan rad Maziva Zagreb.

Danas je INA d.d. profilirana kao vertikalno integrirana naftna kompanija koja je po svojim djelatnostima, organizacijom i pravnim sustavom usporediva s drugim "nacionalnim" naftnim kompanijama u Europi (MOL, OMV, ENI).

Temeljni kapital INE d.d. je podijeljen u 10.000.000 redovitih dionica kojih je nominalna cijena 900 kuna. Akumulirani gubitak na temeljnom kapitalu iznosi 3 milijarde kuna tako da je danas temeljni kapital nešto više od 6 milijardi kuna.

INA je provela reorganizaciju koja pokriva četiri glavna područja: istraživanje i proizvodnju nafte i plina, preradu nafte, veletrgovinu i trgovinu na malo (benzinske postaje). INA je pokrenula program restrukturiranja i neke je svoje poslovne aktivnosti izdvojila u ovisna trgovačka društva: Naftni servisi (CROSCO d.o.o.), transport plina (PLINACRO). INA-Grupa ima 15.956, a INA d.d. 11.937 zaposlenih.

Vrijednost INE je procijenjena na oko 1,9 milijardi USD, realno oko 1,5 milijardi USD.

Na sjednici Hrvatskog sabora održanoj u srpnju 2001. godine, donesen je paket zakona o: energiji; regulaciji energetske djelatnosti; tržištu električne energije; tržištu plina, te Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata. Riječ je o reformskim zakonima koji nužno uvjetuju promjene, a dio njih je već u tijeku, zahvaljujući aktivnostima Vlade, poput restrukturiranja u INI i HEP-u. Reforma energetske djelatnosti, preduvjeti su za privatizaciju INE i HEP-a.

Hrvatska se opredijelila za model otvorenog energetskeg tržišta što

predstavlja konačni cilj prema kojem će se energetske tržište razvijati u budućnosti.

Otvaranjem procesa privatizacije energetskeg sektora Vlada želi stimulirati rast, osigurati razvoj, omogućiti transfer znanja i tehnologije, stvoriti nova radna mjesta.

INA Grupa je skup društava kapitala objedinjenih jedinstvenim vođenjem od INE - Industrije nafte d.d. i čine koncern u smislu stavka 1. članka 476. Zakona o trgovačkim društvima.

INA - industrija nafte d.d. je vertikalno integrirana tvrtka čije su glavne gospodarske djelatnosti grupirane po slijedećim segmentima aktivnosti: istraživanje i proizvodnja nafte i plina, prerada nafte i trgovina naftnim derivatima, te prirodni plin. INA je registrirana kao dioničko društvo, a vlasnik svih dionica INE je Republika Hrvatska. Po ukupnom gospodarskom, financijskom i stručnom potencijalu INA predstavlja gotovo trećinu hrvatskeg gospodarstva i najveći je hrvatski izvoznik. Širokim rasponom proizvodnih, prerađbenih, trgovinskih i uslužnih djelatnosti vodeći je subjekt hrvatskeg gospodarstva.

Krajem listopada 2000. godine Vlada RH donijela je Odluku o pokretanju postupka restrukturiranja kao pripreme za privatizaciju HEP d.d. i INE - Industrija nafte d.d. Sukladno navedenoj odluci odabran je savjetnik Vlade RH koji je predložio model restrukturiranja INE - Industrija nafte d.d. Slijedi druga faza, koja uključuje i postupak privatizacije.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona s prijedlogom da se tekst za drugo čitanje doradi glede izričaja i nomotehnike,

kao i da se preispita mogućnost utvrđivanja prava na kupnju dionica bivših zaposlenika.

Odbor za ratne veterane proveo je raspravu o predmetnom Zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Članove Odbora je prvenstveno interesirao način i opseg ostvarivanja prava na dodjelu dionica, odnosno udjela u trgovačkim društvima i pravnim osobama u vlasništvu RH koje će se privatizirati te dodijeliti bez naplate hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Uvodno je predstavnik predlagatelja obrazložio razloge podnošenja Zakona s posebnim osvrtom na one članke Prijedloga koji zadiru u djelokrug Odbora, a radi se o člancima 2. i 5, kojim je predloženo da se 7% dionica INE prenese bez naknade hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji. Tih 7% dionica INE zajedno sa 7% dionica HEP-a i 7% dionica HT-a koji je već privatiziran, te određeni postotak i drugih trgovačkih društava i pravnih osoba u vlasništvu države koji će se tek privatizirati prenijet će se u Poseban fond koji će Vlada RH osnovati posebnim zakonom. Izrada tog zakona prema izjavi predstavnika predlagatelja je završena te će isti biti upućen zainteresiranim na razmatranje. Članovi Odbora podržali su predloženi oblik i opseg dodjele dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji. Sredstva iz privatizacije trgovačkih društava i pravnih osoba u vlasništvu države kumulirana u Posebnom fondu trebaju služiti u prvom redu za lakše ostvarivanje određenih prava, a poglavito za lakše zapošljavanje samih branitelja. Naglašena je potreba što žurnijeg osnivanja Posebnog fonda kako bi se što prije prišlo ostvarivanju prava na dodjelu dionica bez naknade hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu matičnog radnog tijela. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja Odbor je podržao donošenje Zakona. U Prijedlog zakona, međutim, nisu u cijelosti ugrađeni ciljevi koji se navode u obrazloženju Prijedloga. Tako primjerice, nije moguće sagledati na koji će se način predloženom privatizacijom osigurati razvoj INE i stvoriti nova radna mjesta. Članovi Odbora drže, da u vlasništvu RH treba

zadržati 25% i jednu dionicu INE sve do ulaska RH u EU.

Izražena je dvojba glede predloženog modela reorganizacije INE. Naime, prema ocjeni dijela članova Odbora nije prihvatljivo rješenje predloženo člankom 1. stavkom 2. Prijedloga, prema kojem će prije početka postupka privatizacije, INA izvršiti reorganizaciju, na način, da pojedine postojeće glavne djelatnosti (istraživanje i proizvodnja nafte i plina, prerada nafte i prodaja naftnih derivata, transport prirodnog plina i distribucija plina) obavljaju povezana samostalna trgovačka društva.

Također u članku 2. u stavcima 1., 2. i 4. treba razmotriti mogućnost povećanja predloženih postotaka dionica i uključivanja bivših zaposlenika i umirovljenika u proces privatizacije, a u stavku 4. treba definirati rok u kojem će Vlada donijeti Odluku o redosljedu i dinamici privatizacije.

Nadalje, u članku 4, stavak 4. treba dopuniti na način da se Saboru osigura praćenje i nadzor postupka daljnje privatizacije INE. U članku 5. treba definirati rokove za realizaciju utvrđenih zadataka. Sadržaj članka 8. treba dopuniti na način, da bez suglasnosti Vlade nije moguće dodatno zaduživanje INE, sve dok je RH vlasnik određenog postotka dionica. Odbor je podržao Prijedlog zakona o privatizaciji INE-Industrija nafte d.d.

RASPRAVA

Branitelji dobivaju 7 posto dionica

Ministar gospodarstva, gospodin **Goranko Fižulić**, kao predstavnik predlagatelja, dodatno je obrazložio Prijedlog. Rekao je da je zastupnicima poznat Program Vlade iz 2000. godine koji je predvidio privatizaciju energetske sektora. Reforma energetske sektora bila je, naime, usvojena na srpanjskom zasjedanju Hrvatskog sabora 2000. godine, a godinu dana nakon toga u srpnju 2001. godine usvojen je paket energetske zakona čija je primjena započela 1. siječnja ove godine, a svi zakoni su u skladu s EU direktivama. Time je ostvareno osnovno načelo da se u privatizaciju energetske sektora može ići tek nakon što se utvrdi novi zakonodavno-pravni okvir za tržište ener-

gentima. Završeni su nacrti svih podzakonskih akata predviđenih paketom energetske zakona, te će se isti donijeti u prvoj polovici ove godine. Završeni su programi restrukturiranja i u INI i u HEP-u i u tijeku je njihovo usklađivanje s novim zakonima. Proučeni su mogući modeli privatizacije za obje tvrtke od stranih savjetnika i oni su prezentirani Vladi, rekao je ministar.

Osvrnuo se i na samu privatizaciju INE. INA grupa je skup društava kapitala objedinjenih jedinstvenim vođenjem od INA industrija nafte d.d. i čini koncern u smislu stavka 1. članka 476. Zakona o trgovačkim društvima. INA je vertikalno integrirana tvrtka čije su glavne gospodarske djelatnosti grupirane po slijedećim segmentima aktivnosti: istraživanje i proizvodnja nafte i plina, prerada nafte i trgovina naftnim derivatima te prirodni plin. INA je registrirana kao dioničko društvo, a vlasnik svih dionica INE je Republika Hrvatska. Po ukupnom gospodarskom, financijskom i stručnom potencijalu INA predstavlja gotovo trećinu hrvatskog gospodarstva. Širokim rasponom proizvodnih, preradbenih, trgovinskih i uslužnih djelatnosti u svim je bitnim porama hrvatskog gospodarstva, a uz to je i najveći hrvatski izvoznik. Sukladno okviru za reformu energetske sektora koji je utvrdila Vlada RH i Sabor RH u drugoj polovici 2000. godine provedeno je restrukturiranje INE. Uprava INE osnovala je trgovačko društvo Plinacro za transport i trgovinu prirodnim plinom sa sjedištem u Zagrebu. Tako je djelatnost transporta plina iznimno bitna i jedna od ključnih djelatnosti INE prenesena na Plinacro kao njegovu osnovnu djelatnost. Društvo je u 100% vlasništvu INE, a registrirano je u siječnju 2001. godine.

Člankom 1. predmetnog Zakona uređen je i propisan način da se Plinacro koji je u 100% vlasništvu INE, uz 37% udjela u JANAF-u prenese u izravno vlasništvo Republike Hrvatske i da će ih se odvojeno privatizirati, odnosno u ovom trenutku privremeno ili trajno izuzeti od privatizacije. INA je društvo koje još uvijek ima određena dugovanja prema Pariškom i Londonskom klubu. Poslovodna odluka INE je da dio tog kredita prenese u zamjenu za udjele u JANAF-u i Plinacro-u Vladi, odnosno Ministarstvu financija.

Osvrnuo se i na rješenja vezana uz prijenos bez naknade 7% dionica INE hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji. To rješenje postoji i u Zakonu o privatizaciji HEP-a, a isto tako je bilo i u privatizaciji Telecoma. U Vladinoj proceduri se trenutno nalazi Zakon kojim se regulira osnivanje Fonda u koji se navedene dionice prenose.

Danas ukupna vrijednost INE i HEP-a može biti negdje između 4 do 4,5 milijarde američkih dolara.

Isto tako se predviđa pod posebnim pogodnostima prodaja 7% dionica INE zaposlenicima, te najmanje 15% dionica INE u postupku javne ponude ili privatnog izdanja sukladno posebnim propisima koji uređuju izdavanje i promet vrijednosnih papira hrvatskim građanima.

Ministar je naglasio da su u toku donošenja Prijedloga zakona prihvaćeni prijedlozi socijalnih partnera, tako da je na sjednici Gospodarsko-socijalnog vijeća u potpunosti podržan navedeni Prijedlog.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** javio se za povredu Poslovnika. Pitao je može li ministar koji je podnio ostavku, predlagati Zakone. Naime, smatra da ako je ta ostavka neopoziva, on ne bi mogao u ime Vlade predlagati zakone.

Tada je predsjedavajući rekao da se o svakoj ostavci mora izjasniti Vlada, ali i Sabor. U ovom trenutku ni jedan od tih uvjeta nije ispunjen i svi koji su podnijeli ostavke, opozive ili neopozive su još uvijek legalni ministri.

Tada je u ime **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** govorila zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**, predsjednica Odbora. Govorila je o izvješću s rasprave Odbora, što smo već prikazali.

Koja je stvarna vrijednost INE?

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik **Tonči Tadić (HSP)**. Rekao je da su oni od srpnja 2000. godine, kada se počelo raspravljati o restrukturiranju INE i HEP-a i o reformi energetske sektora, bili protiv ovog koncepta, čiji je cilj oteti Hrvatskoj kontrolu nad tržištem energije i goriva. Riječ je o sudbini dva poduzeća, INE i HEP-a, čija je zajednička vrijednost od 4 do 4,5 milijarde dolara, a imaju tisuće zaposlenih. Smatra da je ovdje riječ o suverenitetu RH nad njenim energetske resursima. Ističe da je razlog

žurbe obećanje Vlade dano MMF-u i Svjetskoj banci koje je zapisano u Pismu namjere MMF-u, te u kojem se jasno navodi da se Zakoni o privatizaciji HEP-a i INE trebaju donijeti do rujna 2001. godine, a da bi se potom provela njihova privatizacija. Dakle, riječ je o pristanku

Posve je neprihvatljivo da se privatizacija provodi razbijanjem INE i njezinom prodajom po dijelovima.

Vlade na koncept koji MMF nudi svim zemljama nad kojima on nastoji postići kontrolu, a taj koncept se sastoji od privatizacije javnih poduzeća, dakle, onih dijelova gospodarstva gdje je naplata uloženog novca više nego sigurna, jer za funkcioniranje jamči država, stav je zastupnika. "To je koncept MMF-a koji ide za liberalizacijom tržišta, odnosno u konačnici za gospodarskom dominacijom nad danom zemljom". To su kompanije od suštinske važnosti za Hrvatsku. Zastupnik smatra da je ključno i nezaobilazno u ovoj proceduri i u ovoj raspravi pitanje zašto Sabor nije dobio uvid u procjenu vrijednosti INE. Također zanima ga tko je odgovoran da je vrijednost INE svedena samo na definiciju vrijednosti njenih naftnih ležišta i distribucijske mreže, te što je s vrijednosti koja se tiče plina i plinskog tržišta, tj. pita se da li će se i ovdje ići kao kod HPT-a na privatizaciju profitabilnog dijela, a onaj neprofitni dio ostavit će se na "grbači" hrvatske države i hrvatskih poreznih obveznika?

Napomenuo je da je INA suvlasnik 37% Janafa i da je od strateške važnosti da on ostane u hrvatskom državnom vlasništvu. Posve je neprihvatljivo da se privatizacija provodi razbijanjem INE i njezinom prodajom po dijelovima. Potpuno je jasno da INA razbijena ima manju vrijednost nego ako se promatra u sinergiji kao jedan cjeloviti sustav, a privatizacija ne smije nikada obuhvatiti više od 50% vrijednosti INE, sve drugo je narušavanje gospodarskih suvereniteta RH.

Energetsko podčinjavanje RH

Potpuno je netočno da direktive EU diktiraju ovakvu privatizaciju, smatra zastupnik. Zahtjev iz tih direktiva je suverenitet nad vlastitim energetske

dobrima i transportnim sustavima. Bitni zahtjevi jesu računovodstveno razdvajanje proizvodnje, distribucije i transporta, ali ne i razbijanje sustava, to nije nužan zahtjev iz tih direktiva. Zastupnik se pita čemu privatizacija strateškom partneru kada je daleko bolja dokapitalizacija ili modernizacija INE, dakle ulazak kapitala u INU ili spajanje s nekom drugom firmom koja za to ima interes. Također ovakva nejasna procjena vrijednosti INE iza sebe krije i moguću prijevaru malih dioničara. Ono što je definitivno potrebno ugraditi u ovaj Zakon je socijalna klauzula, da privatizacija ne dovede do masovnog otpuštanja zaposlenika INE. Smatra da je cilj eliminacija INE pred novom konkurencijom ili njezino podčinjavanje postojećoj konkurenciji, odnosno energetske podčinjavanje RH. "Osim golih financijskih i fiskalnih interesa bitni su nacionalni interesi, a oni se iz ovog zakona ne vide, i zato mi za njega nećemo glasati", završio je izlaganje zastupnik Tadić.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a podnio je Saboru na prihvaćanje Prijedlog Zaključka u svezi s Prijedlogom zakona o privatizaciji INE - Industrija nafte d.d, kojim bi se zadužila Vlada RH da do drugog čitanja Zakona o privatizaciji INE - Industrija nafte d.d. dostavi Hrvatskom saboru procjenu vrijednosti trgovačkog društva INA - Industrija nafte d.d.

Tada se za riječ u ime predlagatelja javio ministar **Goranko Fižulić**. Rekao je da je gospodin Tadić naveo sve razloge zbog čega treba privatizirati INA-u, samo ih je pokušao interpretirati na krivi način.

Gospodin Fižulić je rekao da je činjenica da nigdje u Zakonu ne postoji ograničenje spajanja INE s bilo kojom tvrtkom u susjednim zemljama ili slične veličine i dapače, on to smatra vrlo povoljnim rješenjem. Drugo, nigdje nije navedeno da se bilo koji dio INE izdvaja i prodaje osim onoga o čemu je govorio na početku svog uvodnog izlaganja, a to znači JANAF-a i Plinacro-a i naveo razloge zbog čega se to čini, dakle INA i dalje ostaje vertikalno integrirana kompanija. Slaže se da itekako treba ustanoviti odgovornost zbog čega je INA danas vrijedna jednako vrijednosti svojih naftnih rezervi. "Postoje mnogi razlozi za to, postoje objektivni, možda postoje i subjektivni, i nema nikakvih razloga da

Vlada Saboru ne dostavi izvješće konzultanata koje je bilo završeno prošle jeseni, iz kojeg je jasno vrednovano da je vrijednost INE negdje u gabaritima o kojima ste vi govorili, i da se sastoji od naftnih nalazišta, dok rafinerijski biznis ima negativnu vrijednost, a maloprodaja zanemarivu", rekao je ministar. Smatra da je INA bila privatizirana puno ranije da bi njena vrijednost danas bila veća, čak u programu Vlade koja je bila prije 2000. godine stoji da je privatno vlasništvo efikasnije od onog državnog i da se INA teško nosi u konkurenciji s drugim tvrtkama u okruženju ako neće podići svoju efikasnost, a da za nju treba naći putove. A sutrašnji mali dioničari INE mogu samo od toga profitirati bez obzira radi li se o građanima Hrvatske, zaposlenicima ili braniteljima koji će postati dioničari putem Fonda za branitelje.

Zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da smatra da bi ova rasprava bila daleko sadržajnije i daleko temeljitija da je Sabor doista dobio na klupe procjenu vrijednosti INE, te da će predati pisani prijedlog zaključka u ime Kluba da se do drugog čitanja dostavi Hrvatskom saboru.

Što će biti sa zaposlenicima INE?

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je zastupnik **Damir Kajin (IDS)**. Citirao je Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici koji je RH zaključila sa MMF-om 31. siječnja 2001. godine gdje stoji: "Reforma sektora energetike i njegova privatizacija pripremaju se u uskoj suradnji sa Svjetskom bankom. Ukupno 5 zakona ući će u saborsku proceduru do kraja veljače 2001. kako bi se reguliralo tržište energenata i restrukturirali HEP i INA. Nakon osnivanja Regulatorne agencije INA će biti restrukturirana i podijeljena na poduzeća za proizvodnju naftnih derivata i plina i poduzeće za distribuciju plina, a poslovanje HEP-a će biti podijeljeno u tri komercijalna zasebna poduzeća, odnosno u poduzeće za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije. Grupa INA i HEP će prema tome sve svoje djelatnosti koje nisu osnovne raspodijeliti po svojim pojedinim poduzećima i pripremiti ih za privatizaciju na temelju dva zakona

koje Sabor treba donijeti do rujna 2001. U skladu s navedenim privatizacija ovih poduzeća mogla bi biti obavljena u 2002. godini, a očekuje se da će krajem 2001. doći do privatizacije JANAF-a kao i nekih dijelova HEP-a i INE ako to bude potrebno za ostvarivanje privatizacijskih prihoda planiranih u ovogodišnjem proračunu". Zastupniku je pogotovo interesantna točka 29. Stand by aranžmana gdje se doslovce spominje "planirano smanjenje viška zaposlenih do kraja 2001", što znači, smatra zastupnik, da

"Da su INA i HEP ruinirana poduzeća, da to nisu dohodovna poduzeća, da to nisu atraktivna poduzeća, da to konačno nisu monopolisti, ja bih sigurno zastupao tezu da treba ta poduzeća što prije prodati, ali ovako, mislim da su to previše zanimljiva poduzeća da bi se šutjelo glede njihove privatizacije", rekao je Kajin.

je sve već određeno, a da Sabor baš nitko ništa nije pitao. Dakle, sve je precizirano, jedino se rokovi nisu u cijelosti ispoštovali, već su pomjereni za 3 ili 4 mjeseca, a vladajuće su se stranke obvezale na usvajanje ovog Zakona prije nekoliko dana. Zastupnik Kajin smatra da put privatizacije INE ili HEP-a nije počeo 3. siječnja, da ga je započela bivša vlast, koja bi vjerojatno danas bila na sličnim pozicijama kao i aktualna vlast, da je u poziciji vlasti. Zastupnika smeta da u obrazloženju nema podataka koliko ima zaposlenih u INI u ovom trenutku, koliko će ljudi ostati bez posla nakon ove pretvorbe, za koliko njih će se moći osigurati novi posao, koliko će državni proračun uprihoditi sredstava od takve privatizacije, za što će se kasnije usmjeriti ta sredstva i konačno zašto se toliko žuri s prodajom tih sustava, ako se na Odboru za gospodarstvo tvrdi da ta sredstva nisu potrebna kao proračunski prihodi. Pretpostavlja da INA ima negdje oko 16.000 zaposlenih, HEP ima zasigurno i više, te je moguće očekivati da će od 3 do 4 tisuće zaposlenih iz svakog od tih poduzeća biti tretirano tehnološkim viškom. "Da su INA i HEP ruinirana poduzeća, da to nisu dohodovna podu-

zeća, da to nisu atraktivna poduzeća, da su to neka bankrotirana poduzeća, da to konačno nisu monopolisti, ja bih sigurno zastupao tezu da treba ta poduzeća što prije prodati, ali ovako, mislim da su to previše zanimljiva poduzeća da bi se šutjelo glede njihove privatizacije", rekao je Kajin. Smatra da Zakon prvenstveno mora odgovoriti što će biti sa zaposlenicima i koliko se novaca očekuje prodajom tog poduzeća. Osvrnuo se i na krug hrvatskih građana koji se ovim zakonom uvode u proces privatizacije. Branitelji dobivaju 7% dionica besplatno, dok će radnici u INI također moći kupiti pod povoljnijim uvjetima, ali svega 7%. No, napominje da se zaboravilo u cijelosti na bivše radnike, umirovljenike, bilo INE ili HEP-a, a da bi i njima trebalo omogućiti da participiraju u privatizaciji ta dva sustava. Rekao je da je bit u tome da će mali dioničari moći kupovati dionice tek kada strateški partner stekne 50% svih dionica, a kada će se to dogoditi, to opet nitko ne zna. Dakle, nije jasno kada će se dionice prenijeti na branitelje.

Smatra dobrim da se tim dionicama formira tzv. investicijski fond koji će upravljati svim braniteljskim dionicama, što će reći da branitelj neće direktno steći dionicu INE ili HEP-a, već Fonda. Žali da se nije uvažio stav sindikata, da se ne uvažava stav bivših zaposlenika, da se nije provela javna rasprava, a pogotovo žali što će mnogi radnici nakon privatizacije ostati ili doći na Zavod za zapošljavanje, ako se ne precizira kakva će biti sutrašnja egzistencija tisuća i tisuća ljudi. Zauzima se da u zakonu mjesto nađe ta socijalna klauzula, da aktualna vlast preuzme obvezu da će voditi brigu o radnicima koji sutradan mogu ostati bez egzistencije u ta dva kapitalna nacionalna gospodarska sustava.

Zastupnik **Zlatko Mateša (HDZ)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da je zastupnik Kajin u svom izlaganju spomenuo nekoliko netočnosti. Prvo, bivša hrvatska Vlada nikada nije raspravljala ni podnijela ikakav prijedlog zakona o privatizaciji HEP-a, kao što nikad nije raspravljala ni podnijela prijedlog zakona o privatizaciji INE. Raspravljala je o mogućnosti ravnopravnog spajanja, da se proširenjem tržišta sačuvaju radna mjesta u INI i da se INA profilira kao srednjeeuropska kompanija.

Uskladiti interese države i građana-potrošača

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Rekla je da podržavaju donošenje zakonskog okvira za privatizaciju ove tvrtke. Zapravo početak reforme energetskog sektora započeo je u zakonodavnom smislu donošenjem seta energetskih zakona koji su nastojali biti usklađeni s Europskom poveljom. Time su u zakonskom smislu u energetskom sektoru uređena pitanja: trgovina, tržišno natjecanje, tranzit, pristup tržištu kapitala, investicije, suverenitet nad energetskim izvorima, zaštita okoliša i drugo.

Prednost je da o privatizaciji INE Sabor raspravlja bez pritiska da će prihodi od prodaje uvjetovati ostvarenje nekih stavki proračuna za 2002. godinu.

Započele su i rasprave oko strategije razvitka energetike, pa bi bilo dobro i da ta rasprava što prije započne u Parlamentu, smatra zastupnica. Time bi se u jednom širem kontekstu raspravio odnos tržišta i državne intervencije u sektor energetike, koji se često u raspravama svodi na socijalni problem, odnosno na pitanje cijene energije. Ustvari najbitniji problem je kako uskladiti interese države i građana potrošača. Kroz tu raspravu sagledali bi se i energetski potencijali RH, pa bi se i lakše raspravljalo o potrebi i ciljevima privatizacije dviju velikih tvrtki u energetskoj djelatnosti.

Što se tiče privatizacije INE, Prijedlog zakona o privatizaciji posljedica je višegodišnjeg nastojanja restrukturiranja INE na tri razine, na pravnoj i organizacijskoj, na financijskoj i poslovnoj razini, smatra zastupnica. Koliko je ono uspješno do sada provedeno na svakoj od navedenih razina teško je ocjenjivati, kaže zastupnica, ali danas se nalazimo u fazi kada je potrebno stvoriti pravne okvire za njezinu privatizaciju, a sam proces privatizacije treba uskladiti s prilikama na tržištu.

Istaknula je da Zakon o privatizaciji društvenih poduzeća izuzima INU i HEP, te neke druge i određuje da će se njihova privatizacija urediti

posebnim zakonima čime je sam čin privatizacije ovih tvrtki stavljen pod kontrolu Sabora, što istodobno znači da treba naći što veći politički dogovor.

Ocjenjuju prednošću da o privatizaciji INE Sabor raspravlja bez pritiska da će prihodi od prodaje uvjetovati ostvarenje nekih stavki proračuna za 2002. godinu. Međutim, trebaju se dobro obrazložiti ciljevi privatizacije i posljedice privatizacije.

Istakla je da kroz privatizaciju treba osigurati što se i ovdje navodi sigurnost razvoja energetskog sektora, efikasnost, profitabilnost tvrtke, odnosno njezino osposobljavanje za tržišnu utakmicu na domaćem i stranom tržištu. Preduvjet za to je podizanje razine tehnologije kako bi se u proizvodnji postigli u svijetu dostignuti standardi zaštite okoliša. Sve to iziskuje velika financijska sredstva koja nije racionalno prikupljati iz kredita, a još manje se financirati iz proračuna. Prijedlog zakona daje odgovore na sva ova pitanja.

Osvrnula se i na tekst Prijedloga zakona. U članku 1. definira se način restrukturiranja INE i to na način da se u stavku 2. definiraju djelatnosti koje će biti uključene u INA Grupu kao povezana samostalna trgovačka društva, te se utvrđuje da će to biti istraživanje i proizvodnja nafte i plina, prerada nafte i prodaja naftnih derivata, transport prirodnog plina i distribucija plina dok se u stavku 3. izuzimaju djelatnosti koje se prenose u vlasništvo RH i privremeno ili trajno izuzimaju od privatizacije, što se odnosi na djelatnost transporta plina i djelatnost prijevoza nafte. Smatraju ovo prihvatljivim, ali predlažu da se stavci 4. i 5. ovoga članka koji se ne odnose na privatizaciju već na reorganizaciju, formuliraju kao posebni članak.

Predlažu da se do drugog čitanja dobije broj onih koji će moći pod posebnim pogodnostima ostvariti kupnju dionica uz popust, te vidjeti koliko bi značilo povećanje ovog postotka ukoliko se uključe i bivši zaposlenici koji nisu ostvarili ovu mogućnost po zakonu o privatizaciji, a imali su na to pravo. Nadalje, kroz dosadašnje rasprave izražena je želja za većom kontrolom Sabora nad samim postupkom i provođenjem privatizacije. Smatraju da Sabor ne može efikasno operativno djelovati pa predlažu da se eventualno u članku 4, u stavku 3. predvidi da Vlada

izvještava Sabor o postupku daljnje privatizacije.

Predlažu da se preispita članak 6, naime, postoji li potreba da se prodaja dionica zaposlenima uvjetuje prethodnom prodajom 50% dionica, jer ako drugdje nema roka nije ni ovdje potreban. U svakom slučaju, Klub zastupnika SDP-a podržava Prijedlog zakona u prvom čitanju.

Prodaja putem javne ponude

U ime **Kluba zastupnika LS-a** govorio je zastupnik **Mario Livaja (LS)**. Smatraju da je manjkavost ovakve privatizacije i reorganizacije nedostatak analize koja predviđa što će se na tržištu energenata dogoditi nakon toga procesa te kako će se privatizacija odraziti na ukupni energetski sustav RH.

U članku 2. točki 4. kaže se da će Vlada RH ponuditi ukupno najmanje 15% dionica INE prodajom putem javne ponude hrvatskim državljanima, a zastupnici LS-a smatraju da tu brojku treba promijeniti u 20%, te omogućiti hrvatskim građanima ulaganje u profitabilne dionice.

Nadalje, predlažu da se u članku 2, iza točke 5, doda nova točka 6. koja bi glasila da nakon okončanja privatizacije Vlada RH mora imati u svom vlasništvu najmanje 25% plus jednu dionicu.

Također, predlažu da se osnuje Fond za pričuvu, od 5% prodanih dionica namijenjenih za ublažavanje socijalnih posljedica nastalih u procesu privatizacije i restrukturiranja.

Sačuvati nacionalne interese

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Luka Roić (HSS)**. Rekao je da se radi o jednoj od žila kucavica gospodarstva Hrvatske, te da ovom procesu treba pristupiti vrlo promišljeno, stručno, socijalno odgovorno, poštujući nacionalne interese,

Sredstva koja se ostvare privatizacijom treba svakako usmjeriti u razvoj gospodarstva, zadržavanje produktivne zaposlenosti, i otvaranje novih radnih mjesta.

interese zaposlenih, pa čak i bivših zaposlenih, što možda u ovom zakonu nije na najbolji način rečeno.

Sredstva koja se ostvare privatizacijom treba svakako usmjeriti u razvoj gospodarstva, zadržavanje produktivne zaposlenosti, i otvaranje novih radnih mjesta. Svakako treba osigurati i socijalnu klauzulu kojom se jamči održavanje najmanje postojeće razine proizvodnje, produktivne zaposlenosti, te socijalna sigurnost koja mora biti dugoročna. "Moramo vrlo jasno reći da očekujemo da upravo ovi procesi budu generator nove zaposlenosti, novih radnih mjesta i nove budućnosti za hrvatske građane", rekao je zastupnik. Treba brinuti da se sačuva i nacionalni interes, identitet INE, što znači osigurati kontrolni paket u vlasništvu RH, i to najmanje 25% plus jedna dionica, smatraju zastupnici HSS-a.

Također zagovaraju da svi procesi u svim fazama privatizacije budu pod nadzorom Sabora, tj. da se obavljaju uz prethodnu suglasnost Sabora. Smatraju da za drugo čitanje treba iznijeti više konkretnih brojki, kako bi se znalo što znači 7% izdvojenih dionica za zaposlenike, naime, prvo treba saznati konkretnu vrijednost onoga što želimo privatizirati, te točan broj onih koji će reflektirati na dionice.

Uz ove primjedbe podržavaju Prijedlog zakona, jer po njihovu mišljenju proces privatizacije nad ovako važnim i strateškim granama privrede mora se odvijati, i to što prije.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Nikica Valentić (HDZ)**. Rekao je da država koja nema stabilnu energetska bilancu nema ni političke sigurnosti, da je u svakoj državi distribucija nafte i plina jedan od glavnih generatora punjenja proračuna.

Napomenuo je da je procijenjena vrijednost INE sa HEP-om oko 4,5 milijardi dolara, što je više od svih do sada privatiziranih poduzeća u Hrvatskoj. Rekao je da početak restrukturiranja INE počinje 90-te godine i kadrovska i financijski i tehnološko, naime 90-te godine INA je imala 41.000 zaposlenih, danas ima 15.422, a to je još uvijek znatno više nego što slične kompanije u Europi imaju zaposlenih i po ukupnom prometu i po tržištu koje pokrivaju.

Tehnološki nismo napravili velike pomake, ali INA još uvijek zadovoljava dosta visoke standarde, uz veliki rizik da ukoliko ne nastavi tehnološki restrukturiranje neće udovoljavati kriterijima i neće moći na zahtjevnom tržištu srednje Europe,

pa čak i naših susjeda ostati subjekt, što INA svakako mora biti. Jedna od posljedica ovakvog modela privatiziranja je puno oštiri nastavak restrukturiranja, posebno kadrovske. Svaki strateški partner će primijeniti sličan model koji je poznat u svim zemljama srednje Europe, poznat je i kod nas, gdje se prije svega izdvajaju tzv. servisi koji su u velikom broju prisutni kod svih javnih poduzeća i koji vrlo teško mogu samostalno opstati na tržištu. Obično se ti servisi osnivaju kao društva s ograničenom odgovornošću, s dvije do pet godina osiguranim poslom, nakon čega takva poduzeća vrlo teško uspijevaju trajno ostati na tržištu, s opasnošću da veliki broj zaposlenih koji su u radnom odnosu u tim servisima u najriskantnijoj dobi između 45 i 55 godina života ostanu bez posla. Gospodin Valentić smatra da su to pokazala iskustva u Telecomu, te da je to veliki problem koji čeka ove tvrtke, a time i Vladu ako se ne bude vrlo oprezno prišlo tom modelu privatizacije. Rekao je da se INA prema članku 1. Zakona pretvara u holding kompaniju, iz nje se izdvajaju pojedini segmenti što bitno umanjuje vrijednost kapitala INE.

Potreban konsenzus svih političkih stranaka

Osvrnuo se na članak 1. kojim se praktički definira promjena pravnog sustava INE, iz jedinstvenog poduzeća, trgovačkog društva s vertikalnim ustrojem postaje holding kompanija, uz, pretpostavlja se, jednako tako jaku vertikalu, a što nije do kraja navedeno u članku 1. Zakona.

Sušтина Zakona je članak 2, koji određuje zapravo model privatizacije INE, odnosno točke 1, 2, 3. i 4. određuje modele i udjele u budućoj privatiziranoj INI. Rekao je da se 7% dionica hrvatskim braniteljima u načelu može podržati jer otprilike toliki udio ili postotak je bio u privatizaciji Telecoma što se smatralo zadovoljavajućim brojem. Međutim, treba reći da tim člankom nije definirano osnivanje posebnog fonda.

Što se tiče točke 2. članka 2, odnosno prodaje 7% dionica zaposlenima, mora se izjednačiti status sadašnjih zaposlenika, bivših zaposlenika i umirovljenika, jer inače grubo kršimo i zakonske i ustavne i moralne obveze i prava tih ljudi, smatra gospodin Valentić.

"Mislim da je za ovako značajnu temu bez obzira tko je na vlasti potreban konsenzus svih političkih stranaka". Potrebno je također postići konsenzus oko visoke razine socijalne zaštite, tzv. socijalna klauzula. Smatra da INA treba postati ne dio neke velike kompanije, već srednjoeuropska regionalna kompanija, a to znači, ako uopće dođe do privatizacije INE, da treba ići u korektno spajanje sa sličnim kompanijama na tržištu srednje Europe. Klub zastupnika HDZ-a nije protiv privatizacije INE, no ne mogu u ovom obliku podržati ovaj model privatizacije.

Javna rasprava, a ne žurba

U ime **Kluba zastupnika DC-a** govorio je zastupnik **Mate Granić (DC)**. Rekao je da prijedlog ovih energetske zakona znači potpuno dezintegriranje dvaju sustava što je i osnovni prijedpor. Ovi prijedlozi zahtijevaju ozbiljnu i temeljitu javnu raspravu, a ne žurbu. Rekao je da bi naivno mogli zaključiti da su razlozi izlaganja tržištu u pomaku i postizanju boljitka kako za državu, tako i za potrošače i zaposlenike ovih dviju kompanija. No, pravi su razlozi žurbe u izvršavanju obveza spram MMF-a, a povodom sklapanja Stand by aranžmana. INA - Grupa i HEP bi prema tome svoje djelatnosti koje nisu osnovne raspodijelili na pojedina poduzeća i pripremili ih za privatizaciju na temelju dva zakona koje Sabor treba donijeti, kako bi privatizacija ovih poduzeća mogla biti obavljena u 2002. godini. Izraženo je i

Prihvaćanjem ove obveze država se odlučila da, uz već prodani bankarski sustav, potpuno izgubi svaku mogućnost utjecaja na razvoj i donošenje značajnih odluka, sve to pod pritiskom ostvarivanja dovoljnih privatizacijskih prihoda i izvršavanja obveza prema MMF-u.

očekivanje da će doći do privatizacije JANAF-a kao i nekih dijelova HEP-a i INE za ostvarivanje privatizacijskih prihoda planiranih u proračunu. "Prema tome, prihvaćanjem ove obveze država se odlučila da, uz već

prodani bankarski sustav, potpuno izgubi svaku mogućnost utjecaja na razvoj i donošenje značajnih odluka, sve to pod pritiskom ostvarivanja dovoljnih privatizacijskih prihoda i izvršavanja obveza prema MMF-u".

Zastupnik smatra da je bio opravdan zahtjev da se provede javna rasprava. Nemamo ni očitovanje stručnjaka o ponuđenim rješenjima, a radi se o izuzetno složenim postupcima. Postoji samo obveza prema MMF-u, no je li to dovoljno da se prihvate po žurnom postupku ovi zakonski prijedlozi, pita zastupnik. Klub zastupnika DC-a ne može prihvatiti ove zakonske prijedloge, te predlažu usuglašavanje stavova oko ovih zakona u odborima, te po mogućnosti da se postigne nacionalni konsenzus o ovim pitanjima.

Hrvatskom saboru oduzeta kontrola

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je zastupnik **Mario Kovač (HSLs)**. Rekao je da odmah na početku želi u ime Kluba izraziti negodovanje zbog neprihvatljive brzine kojom se ušlo u raspravu o privatizaciji ova dva hrvatska gospodarska giganta. "Radi se, naime, o privatizaciji dvaju gospodarskih subjekata čija je vrijednost između 4 i 4,5 milijardi dolara, koji čine, prema mojim saznanjima, jednu trećinu društvenog proizvoda RH, a Hrvatski sabor osim rasprave i izglasavanja ovoga Zakona u kojem se daju izuzetno široka ovlaštenja Vladi nema gotovo nikakvu mogućnost kontrole postupka privatizacije", bio je kritičan zastupnik.

Smatra da jedino relevantno ovlaštenje Hrvatskog sabora nalazimo u članku 1. stavcima 3. i 4. temeljem kojih će Sabor na prijedlog Vlade prije početka postupka privatizacije, sukladno ovom i ostalim propisima, svojim odlukama u direktno vlasništvo RH prenijeti cjelokupne ili dijelove poslovnih udjela i dionica samostalnih trgovačkih društava koja obavljaju djelatnost transporta plina i djelatnost prijevoza nafte u vlasništvu INE, te će moći donijeti Odluku o privatizaciji imovine koja je malo prije navedena kao izuzeta od privatizacije.

Osvrnuo se i na članak 2. ovog prijedloga zakona gdje stavak 2. određuje kako će se između ostalog postupak privatizacije provesti na način da će se 7% dionica INE prodati

zaposlenicima u INI, ali iz zakona ne vidimo pod kojim uvjetima. Zakon samo utvrđuje da će te uvjete propisati Vlada.

A isti je slučaj i u stavku 4. istog članka gdje se određuje da će Vlada hrvatskim državljanima ponuditi na prodaju najmanje 15% dionica INE s tim da će Vlada propisati pravo prvenstva, pogodnosti i uvjete te i takve prodaje. "Ne bi li bilo logično, pita zastupnik, da te uvjete prodaje dionica INE propišemo baš ovim zakonom te da te uvjete odredi baš Sabor koji je temeljem članka 70. Ustava predstavničko tijelo građana RH pa je samim tim logično da on odlučuje o interesima hrvatskih građana", rekao je zastupnik.

Postavio je pitanje zašto su bivši zaposlenici INE stavljeni u nejednakopravan položaj, naime, nemaju nikakva prava prema ovom Zakonu glede kupnje dionica INE, odnosno nije im osigurana ona razina prava koju je istoj kategoriji građana, dakle bivšim zaposlenicima, osiguravao Zakon o pretvorbi društvenih poduzeća. Također nema niti jedne odredbe temeljem koje bi se zaštitili radnici, zaposlenici INE, od otpuštanja, pogotovo masovnijih otpuštanja.

Što sve čini imovinu INE?

Ukazao je, kako kaže, na još jednu nelogičnost koja se može očitati iz stavka 1. točaka 3. i 5. članka 2. Prijedloga zakona o privatizaciji INE, gdje se u točki 3. određuje da će se privatizacija provesti i na način, da se proda ili zamijeni do 25% plus 1 dionica strateškom partneru. Iz te se

Temeljem ovakvog prijedloga moglo bi se dogoditi da se bez kontrole Sabora u vlasništvu stranaca stekne zapravo većinsko vlasništvo jedne strateški izuzetno važne hrvatske tvrtke.

odredbe može steći dojam da će hrvatska država, odnosno njeni građani imati uvijek više od 51% vlasništva, odnosno dionica u svom vlasništvu, no, to uvjerenje briše odredba točke 5. stavka 1. u članku 2. u kojem se određuje da će Vlada moći prodati preostali dio dionica sukladno tržišnim prilikama, stratežijom ulagatelju ili na tržištu kapitala, a sve opet shodno procjeni same Vlade. To

nije dopustivo, smatraju zastupnici HSLs-a, te inzistiraju da Sabor donese i takve važne odluke. "Jer, temeljem ovakvog prijedloga moglo bi se dogoditi da se bez kontrole Sabora u vlasništvu stranaca stekne zapravo većinsko vlasništvo jedne strateški izuzetno važne hrvatske tvrtke".

Po mišljenju zastupnika HSLs-a predlagatelj treba Saboru zorno i jasno kazati što sve čini imovinu INE i koliko ona vrijedi.

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HSLs-a podržati ovaj Prijedlog sa zamolbom odnosno zahtjevom da predlagatelj prihvati njihove sugestije i sugestije svih ostalih klubova u Saboru.

Tada je u ime predlagatelja riječ uzeo ministar, gospodin **Goranko Fižulić**. Rekao je da namjerno govori da jedna i druga tvrtka zajedno vrijede oko 4 do 4,5 milijarde dolara, zato što u procesu pripreme za privatizaciju i prodaju nije uputno da on koji je još uvijek član Vlade govori o tome koliko koja tvrtka vrijedi. Privatizacija odnosno sama prodaja će na tržištu provjeriti je li ta cijena točna.

Ne stoji tvrdnja da je bilo malo vremena za ovaj zakon jer toliko duge pripreme nije bilo do sada niti za jedan zakon.

Položaj malih dioničara je reguliran svim ostalim zakonima RH, prema tome, sve što će se ubuduće događati s malim dioničarima reguliraju svi ostali propisi, pa zašto bi ovaj posebni zakon, *lex specialis* morao na bilo koji način regulirati položaj malih dioničara, zato nema nikakve potrebe, smatra ministar.

Rekao je da je gospodin Valentić govorio da nije potrebno ograničiti onu količinu dionica koja će pod posebnim uvjetima biti prodana građanima RH. No, ovo nije zakon o pretvorbi, a svi zaposlenici i bivši zaposlenici INE kao i cijelog niza drugih javnih poduzeća i državnih ustanova su mogli sudjelovati u pretvorbi. Da li su oni to svoje pravo konzumirali ili nisu ovisi o njima, stav je ministra. "Mi moramo izbjeći da privatizacijom INE nitko ne dođe u ravnopravni položaj od nekog drugog kao što naravno treba osigurati i minimum prednosti za one koji danas rade u INI u odnosu na druge". Smatra da su rješenja mogla biti i bez odredbi o zaposlenicima ako se striktno tumače odredbe Zakona o pretvorbi.

INA neatraktivna u naftnom biznisu

Naglasio je da ovaj zakon niti na jedan način ne potencira spajanje INA s bilo kojom drugom tvrtkom, a da li će do toga doći ovog je trenutka teško govoriti. Rekao je da je INA kao tvrtka u naftnom biznisu premala da bi bila iole atraktivna za neku od velikih "sestara". Ona svojom veličinom kakva je danas i svojim položajem na tržištu ne zaslužuje tu pažnju i teško da može u velikom naftnom biznisu privući bilo kojeg strateškog partnera, da u njoj kupuje manjinske udjele, to je jednostavno presitan posao. Za očekivati je da su potencijalni strateški partneri negdje iz regije, iz susjednih zemalja. "Bio

Za očekivati je da su potencijalni strateški partneri negdje iz regije, iz susjednih zemalja.

bih daleko najsretniji da INA i HEP imaju dovoljnu veličinu i da mogu izaći na financijska tržišta, bilo samostalno bilo udruženo, da mogu izložiti udjele, znači putem javne ponude financijskim investitorima i da na taj način mogu zadržati svoju samostalnost. Da li je to moguće ja ovog trenutka ne mogu reći", izjavljuje ministar.

Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da je ministar netočno rekao da su zastupnici imali dovoljno vremena za pripremu. Imali su dan i pol otprilike za ovako važan zakon. Smatra da je ministar netočno interpretirao kolegu Nikicu Valentića koji je govorio u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Gospodin Valentić je rekao da se mora voditi računa o zaposlenicima, te bivšim zaposlenicima INE koji nisu iskoristili svoje pravo u pretvorbi i privatizaciji, te koji nisu upisali 20 tisuća maraka dionica bilo kojeg drugog trgovačkog društva, da to pravo mogu iskoristiti sada u INI, a ako to bude više od 7% vrijednosti INE, da im se ne smanjuje udio u tom pravu, već da kao svi oni koji su mogli u pretvorbi kupiti dionice i oni iskoriste to pravo u potpunosti.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** također se javio za ispravak navoda gospodina ministra koji je rekao da su sve zainteresirane strane raspravljale i sudjelovale u raspravama oko

pripreme Zakona o privatizaciji INE i HEP-a. Kovač drži da to nije točno, dapače Ministarstvo gospodarstva je trebalo na osnovi zaključka GSV-a sazvati sastanak s Hrvatskim fondom za privatizaciju, Hrvatskom udrugom poslodavaca, Savezom samostalnih sindikata Hrvatske i Hrvatskom udrugom sindikata, da se sastanu 13. veljače ove godine kako bi se raspravilo o modelima prijedloga Zakona o privatizacije INE i HEP-a. Taj sastanak je odgođen do daljnijega, a zastupnici imaju prijedlog zakona na klupama. Prema tome, nije točna tvrdnja da su svi koji su trebali sudjelovati i sudjelovali.

Tada se javio ministar **Fižulić**. Rekao je da su u pripremi zakona sudjelovali sindikati i INE i HEP-a, no da postoji više sindikata. U Ministarstvu gospodarstva održana su dva sastanka. No vidljivo je da sve sindikalne središnjice ili svi organizirani sindikati nisu imali isti pristup ili isti stav oko ovog zakona. Ali Vlada je predlagatelj, i ona je izašla s ovakvim prijedlogom pred Sabor.

Što se tiče primjedbe gospodina Vukića, ministar je rekao da je pokušao razumjeti što je rekao gospodin Valentić i konstatirao je samo da ovo nije pretvorba, da je ovo privatizacija INE. "Prema tome, može, ali i ne mora se osigurati pravo svim zaposlenima na onu količinu dionica i onaj popust koji je postojao po zakonu o pretvorbi, nema nikakve obveze da tako bude". Rekao je da se zaboravlja da će građani RH moći kupovati dionice isto pod posebnim uvjetima i to u vrijednosti do 15% ponude. Prema tome, propisima koje može donijeti Vlada i Sabor, možemo očekivati da i u tom segmentu budu obuhvaćeni bivši zaposlenici INE, umirovljenici i ostali građani. Nigdje, naime, nije unaprijed kazano kakve će to pogodnosti biti, ali one mogu biti i veće od onih koje su po Zakonu o pretvorbi imali oni koji su ta prava koristili. Znači, nikakvih danas konkretno rješenja nema, ona mogu biti i bolja, mogu biti i lošija. O tome se može voditi rasprava i te odluke mogu biti donesene, rekao je ministar **Fižulić**.

Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da je neistinita izjava ministra, da je ovo privatizacija. Privatizacija je učinjena pretvorbom javnog poduzeća u dioničko društvo, trgovačko društvo, i to se u svijetu smatra privatizacija. Onaj tko ima dionice, istupa s načela

gospodarskog subjekta, ne javno pravnog subjekta. Nije točna izjava ministra to više što će nas po svoj prilici kupiti kakva državna poduzeća, kao što je kupilo državno poduzeće i Telecom, smatra zastupnik. Radi se o pritisku MMF-a i tu nema nikakve koristi Hrvatska.

Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da je netočno ministar naveo da u točki 4. članku 2. postoji mogućnost da samo građani RH pod posebnim pogodnostima kupe dionice na burzi. Nije točno da će samo hrvatski državljani imati pravo kupiti tih 15%, već će to moći i strani ulagatelji bez ikakvih pogodnosti.

Radi se o rasprodaji hrvatske imovine

U pojedinačnoj raspravi prvi je govorio zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. Smatra da se radi o rasprodaji hrvatske imovine. U prijedlogu za privatizaciju INE govori se da će ova privatizacija stimulirati rast, osigurati razvoj, omogućiti transfer znanja i tehnologije i stvoriti nova radna mjesta, no zastupnik Beljo drži da nije istinito ništa od toga. Istinito je ono što piše u materijalima vezanim uz stand by aranžman između RH i MMF-a. Naime, Grupe INA i HEP će prema tome sve svoje djelatnosti koje nisu osnovne raspodijeliti po svojim pojedinim poduzećima i pripremiti za privatizaciju na temelju zakona koje Sabor treba donijeti do rujna 2001. godine, dakle radi se o rasprodaji hrvatskih bogatstava.

Tada je govorio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**.

Rekao je da predlagatelj nije definirao što se u stvari privatizira od INA Grupe. Rekao je da svi koji nisu iskoristili pravo u pretvorbi i privatizaciji trebaju iskoristiti svoje pravo i postati vlasnici dionica INE.

Također, tek se mora utvrditi temeljni kapital onoga što se želi privatizirati. Mišljenja je da je Zakon potpuno nedorađen i da su potrebne mnoge preinake za drugo čitanje.

Model privatizacije INE nije do kraja razrađen

Ivan Milas (HDZ) misli da privatizacijom INA neće ništa dobiti, jer će se dobiveni novac staviti na tzv. strane banke, a jednako tako niti zaposlenici, umirovljenici i hrvatski

branitelji, jer će onaj tko preuzme kontrolni paket dionica svesti iste na nulu, i tu se slaže s objašnjenjem zastupnika Valentića. Zastupnik Milas za to je da se reorganizira i restrukturira INA. Prije se govorilo da kada INA padne past će i Hrvatska, no sada će se ova tvrtka privatizirati, a Hrvatska neće izgleda još uvijek pasti, nego malo poslije jer će i ono što je preostalo doći u tuđe ruke, slikovito je kazao gospodin Milas. Zastupnik je govorio o utjecaju stranog kapitala u postupku privatizacije, a napose u svijetu gdje velike kompanije imaju velikog utjecaja na vlade malih zemalja, ali i velikih i moćnih poput SAD-a (afera sa ENRON-om). Kaže kako jeste za reorganiziranje i restrukturiranje INE, ali drži kako nigdje ne bi trebali tražiti pomoć, već se prihvatiti posla i čuvati vlastita bogatstva i vrijednosti kao što to čine i drugi.

Mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)** u cijelosti se usprotivio načinu restrukturiranja INE naglašavajući da predloženi model predstavlja njezinu dezintegraciju, razbijanje i atomiziranje na samostalno povezana trgovačka društva (INA Grupa). Tvrtka se pretvara u jednu vrstu holdinga, a kako model privatizacije nije do kraja razrađen ostavljena je mogućnost privatizacije ne samo INE-e već i samostalnih trgovačkih društava, i to po modelima koji uopće nisu jasni. Tako se otvara put privatizacije primjerice maloprodajne mreže INE što se iz predloženog zakona ne može direktno iščitati, ali može indirektno.

Predloženi model privatizacije INE potpuno je nedefiniran, a redosljed i dinamika privatizacije ne proizlaze iz zakona već će se kasnije odrediti. Zastupnik primjećuje da u predloženom zakonu manjka jasno jamstvo socijalnog programa, upozoravajući da je INA drugačiji slučaj od HEP-a i Hrvatskih telekomunikacija. INA je, kaže, dimenzionirana za tržište od 25 milijuna ljudi, i nikada nije kao npr. HT-e i HEP dimenzionirana u svim svojim segmentima samo za hrvatsko tržište.

Iz ponuđenog Prijedloga vidljivo je da je iz INE d.d. izdvojena djelatnost transporta prirodnog plina - PLINACRO d.o.o. kao trgovačko društvo, ali se ne zna koji je njegov temeljni kapital niti kakav je utjecaj PLINACRO-a na temeljni kapital INE. Iz podataka Ministarstva financija ne proizlazi da mu je INA uopće nešto

dužna jer je 1997. godine dala veliki dio svoje imovine na ime obveza prema Pariškom i Londonskom klubu. No, ako ima drugih podataka bilo bi dobro da se do drugog čitanja zakona dostave zastupnici i vidi je li INA i koliko dužna Pariškom i Londonskom klubu, te preko kojih banaka, istaknuo je mr.sc. Mateša. Drži da INA može biti privatizirana ako je to interes naše države, ali do ulaska Hrvatske u EU država mora zadržati najmanje 25 posto dionica plus dvije dionice INE. Bilo bi bolje da INA kupuje nego da bude kupljena jer se s obzirom na okruženje može formirati kao srednjoeuropska naftna kompanija. Hrvatska je uvijek ovisila o INA-i, a financijski i gospodarski sustav Hrvatske za vrijeme rata ne bi se održao, i ne bi imala urednu opskrbu naftnim derivatima da je INA bila nesposobna. Procijenjena vrijednost INE vrlo je velika, ali je još veća vrijednost njezin ljudski kapital, a u ovako predloženoj modelu privatizacije može se dogoditi da uz materijalnu vrijednost izgubimo i taj ljudski kapital, zaključio je zastupnik Mateša.

Uslijedila je replika **Katice Sedmak (SDP)**. Nije se, kaže, dosad javljala za raspravu jer je htjela slušati konstruktivnu raspravu stručnjaka i ljude koji se razumiju u ovo područje.

INA je dimenzionirana za tržište od 25 milijuna ljudi, i nikada nije kao HT i HEP npr. dimenzionirana samo za hrvatsko tržište.

Stoga, kaže, kako jako razumije kolege iz HDZ-a, jer su oni mahom stručnjaci za privatizaciju, a da ih utješi ponudila im je na licitaciju svoje dionice Croatia Linea, ali ne po nominalnoj cijeni, nego po onoj cijeni po kojoj ih je otkupila s popustom.

Odgovarajući na repliku zastupnik **Mateša (HDZ)** je kazao da neće govoriti o nivou intervencije zastupnice Sedmak, ali je dodao da će ova vlast privatizirati puno više od prethodne te u tom kontekstu spomenuo je HEP, INA-u, čitav turističko-hotelski kompleks i banke (osim Privredne banke Zagreb).

Glede upita o dugu INE prema Pariškom i Londonskom klubu, ministar **Fižulić** je upozorio zastupnike na izvješće INE za 2000. godinu. Na dan 31. prosinac 2000. ukupne obveze te tvrtke prema

Londonskom klubu iznosile su milijardu i 520 milijuna kuna, odnosno 268 milijuna prema Pariškom klubu. Radi se, dakle, o milijardi i 760 kuna obveza (bez kamata) koje postoje u knjigama ove tvrtke, i to je osnova za zamjenu dugovanja za udjele u JANAF-u i PLINACRO-u. Ministar je zaniijekao namjeru dezintegracije INE. Već je, kaže, govorio o dvije INA-ine rafinerije i o nemogućnosti da se i jedna i druga moderniziraju i tehnološki obnove, a istovremeno budu profitabilne radeći samo na hrvatskome tržištu. Jedna od opcija koja se nameće jeste prodaja jedne od rafinerija trećoj strani, koja bi rafineriju modernizirala uz mogućnost plasmana njezinih produkata na treća tržišta. Dobivenim sredstvima mogla bi se modernizirati i tehnološki obnoviti druga rafinerija koja ostaje u sastavu vertikalno integrirane INE, i usmjerena je prema domaćem tržištu. Ministar je upozorio na višak rafinerijskih kapaciteta u Hrvatskoj, ali i u susjednim zemljama, uključujući tu i države nastale raspadom bivše SFRJ, te dodao kako bi spomenuta strategija prodaje omogućila zadržavanje i jedne i druge INA-ine rafinerije. Modernizacija tih rafinerija iznosila bi najmanje 400 milijuna dolara, ali je teško za očekivati da bi strateški partner uložio taj novac ukoliko bi INA ovakva kakva je danas bila privatizirana u manjinskom udjelu ili išla na spajanje s nekom od naftnih kompanija susjednih zemalja, a pogotovo s kompanijama koje i same imaju višak prerađivačkih kapaciteta. Ministar je izrazio nadu da će do početka drugog čitanja ovoga zakona zastupnicima biti dostupno godišnje izvješće INE za 2001. godinu pa će se na temelju puno svježijih podataka vidjeti što je prošla godina značila za našu naftnu kompaniju, a ona je u poslovnom smislu bila vjerojatno najuspješnija u proteklih 10 godina, po ministru Fižuliću, najviše zahvaljujući uvođenju automatizma za maloprodajnu cijenu naftnih derivata.

U ispravku netočnog navoda mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)** najprije je primijetio kako nema izvješća Ministarstva financija o dugovanju (po bankama i dužnicima) Pariškom i Londonskom klubu, te zamolio da se ti podaci dostave zastupnicima. Rekao je još kako nema razloga da ne vjeruje ministru Fižuliću kada kaže da će INA ostati vertikalno integrirana naftna

kompanija, ali drži da to treba napisati u zakonu. U tom konceptu nema nikakvog razloga spominjati povezana samostalna trgovačka društva, jer su ona negacija onoga o čemu ministar govori, i samo unašaju zabunu u osnovnu orijentaciju Vlade RH.

Neozbiljno je raspravljati o ovoj temi dok postoji kriza Vlade

Na ministrovu tvrdnju kako je teško naći strateškog partnera za naše rafinerije reagirao je **Dario Vukić (HDZ)**. Zastupnik drži da ministar nije u pravu te da se za rafineriju u Rijeci npr. mogao naći strateški partner. Zastupnici Sedmak poručio je da SDP uvijek kada nema argumentata poteže primjer Croatia Line, te dodaje kako će toj zastupnici rado ustupiti materijale iz kojih će se vidjeti kako se ni uz najbolju volju u toj tvrtki nije uspjelo popraviti ono što je učinio menagement 90-tih godina, a napose stanje na tržištu 1997. godine. Na kraju zapitao je ministra i zastupnicu Sedmak kako bi INA danas poslovala da ima cijenu benzina od 3,5 a ne 6 kuna po litri.

U nastavku rasprave govorio je **Josip Leko (SDP)**. Privatizacija je vrlo osjetljivo pitanje, posebno kada se radi o tvrtki koja čini gotovo trećinu hrvatskoga gospodarstva. Stoga ova privatizacija ima ekonomski, politički, socijalni, sigurnosni i državni značaj. Isto je tako jasno da nema tranzicije bez privatizacije, ali se možemo sporiti oko metode i načina privatizacije. Kao država i društvo opredijelili smo se za tranziciju, dakle za tržišno gospodarstvo i privatno vlasništvo, prihvativši istodobno da izgrađujemo standarde tržišnog privređivanja, standarde EU-a. Time smo prihvatili da pravila koja vrijede na tržištu EU-a, moraju vrijediti i za dio našega tržišta kojeg mislimo tamo uključiti, podsjeća Leko. S tog naslova zastupnik misli da je dobrodošao projekt privatizacije INE i HEP-a, te da je kod privatizacije INE nešto jače izražena zaštita nacionalnih i državnih interesa.

Člankom 2. Prijedloga zakona propisuju se postoci privatizacije INE i s tim u vezi predloženi postoci dionica koje će se prenijeti, prodati ili zamijeniti, odnosno ponuditi na tržištu. Predloženi postoci dionica utvrđuju se u odnosu na temeljni kapital INE, prije provođenja postu-

pka privatizacije, a zastupnik se pita ne bi li bilo jednostavnije reći da se postoci dionica utvrđuju nakon postupka reorganizacije INA-e iz članka 1. stavaka 2. i 3. ovoga zakona.

Naš cilj nije rasprodaja INE i HEP-a već osposobljavanje za konkurentno poslovanje na tržištu EU-a, a pravo je pitanje može li se to postići na predloženi način, nastavlja Leko. Koliko je težak problem tranzicije upućuje jedan podatak iz tiska na kojeg se zastupnik pozvao, da SR Njemačka već dugi niz godina godišnje izdvaja za tranziciju istočnog dijela Njemačke 120 milijardi DEM, pa i pored toga još uvijek je tamo prisutna visoka stopa nezaposlenosti (lani čak 17,1 posto). Postavljanje pitanje provesti ili ne privatizaciju protivno je Ustavu i putu o kojem smo u Hrvatskoj već odlučili, ali je legitimno pitati je li predloženi model dobar put u privatizaciju, kaže zastupnik te izražava nadu da će izneseni prijedlozi, pa i sumnje, pridonijeti da Vlada do drugog čitanja s većom uvjerenjivošću potvrdi predloženi model privatizacije.

Nitko ne postavlja pitanje treba li ići u privatizaciju ili ne, i jesmo li mi za tržišno gospodarstvo, jer bi u protivnom morali mijenjati Ustav, uzvratilo je u replici **Milan Kovač (HDZ)**. Primjećuje zatim kako u svijetu ne postoji država čiji parlament raspravlja o privatizaciji gotovo trećine ili čak dvije trećine svoga gospodarstva, a napose o sudbini tvrtki od strateškog interesa u situaciji kada postoji kriza vlade. U demokratskoj državi rekao bi, kaže, - vratite predloženi zakon kada se stabilizira vlada. Zanima ga kako će u postojećoj situaciji na privatizaciju gledati strateški partneri i koju će cijenu ponuditi za dionice kada naš premijer kaže da je zbog nesuglasja koalicijskih partnera Vlada RH u kritičnom stanju. Stoga je neozbiljno raspravljati o privatizaciji u takvim uvjetima, i bilo bi dobro vratiti Prijedlog zakona Vladi dok se ona ne stabilizira, ponovio je zastupnik Kovač.

Odgovarajući na repliku **Josip Leko (SDP)** je naglasio kako materija i način na koji se raspravlja o ovoj temi definitivno pokazuju da Vlada nije u krizi. Vlada je na legitiman i legalan način predložila Saboru materijal za raspravu, podvukao je Leko, a za percepciju zastupnika Kovača kazao da ne znači da je točna, te ga pozvao da pokaže efekt te krize u Vladi.

Baklja

Vladimira Šeks (HDZ) je upozorio na namjeru da u raspravi iznese nešto što bi moglo osvjetliti put u Vladinu nakanu glede predloženog zakona o privatizaciji INE. Jedna od tih baklji bilo bi izvješće proisteklo nakon prvog preispitivanja Stand by aranžmana MMF-a s Vladom RH gdje stoji kako pripreme za privatizaciju INE i HEP-a

Iz predloženog zakona vidljivo je da se iz INE izdvaja PLINACRO d.o.o., ali se ne zna koliki je njegov temeljni kapital, i kakav je utjecaj tog kapitala na kapital INE.

teku sporije nego je to planirano, da su imenovani savjetnici za privatizaciju spomenutih tvrtki, te donijete odluke o prodaji njihovih poduzeća koja se ne bave osnovnom djelatnošću tvrtke. Zastupnik je zatim komentirao izvješće jednog od direktora MMF-a zaduženog za grupu zemalja u koje spada i Hrvatska, a glede druge faze privatizacije u nas. Prema tom izvješću MMF-a smisao privatizacije javnog sektora u Hrvatskoj, (bankarskog kapitala, INE, HEP-a, Jadranskog naftovoda) jeste stvaranje uvjeta za prelazak nacionalnog bogatstva Hrvatske u većinsko strano vlasništvo. Tu ujedno leži odgovor na ključno pitanje otkuda istinska zabrinutost za ovakav smisao privatizacije, podvlači zastupnik Šeks. Kaže kako u cijelosti podupire izražena stajališta u Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu da u predloženi zakon nisu ugrađeni ciljevi privatizacije, navedeni u obrazloženju zakonskog prijedloga tj. nije naznačeno na koji će se način privatizacijom osigurati razvoj INE i stvoriti nova radna mjesta. Ključno pitanje nije da li privatizirati INU ili to ne učiniti nego na koji način to učiniti, i je li ta privatizacija spada u opću rasprodaju nacionalnog bogatstva Hrvatske. Ako je bankarsko financijski kapital već otišao u strane ruke, a hrvatska država praktički da i nema više bankarski sektor u svom vlasništvu (osim tek nekolicine), i sprema se privatizacija tvrtki koje predstavljaju srž nacionalne ekonomije i gospodarstva, tada se postavlja pitanje što kod takvog poimanja privatizacije ostaje od stvaranoga hrvatskoga gospodarskog suvere-

niteta. Ostaje samo država s formalnim obilježjima suvereniteta, podvlači zastupnik Šeks. Onaj tko ima ekonomsku moć određuje tj. postavlja i smjenjuje vlade. "Ako prihvatimo ovakav način privatizacije koji će biti u funkciji ovladavanja stranog kapitala glavnim dijelovima hrvatskoga nacionalnog bogatstva, tada djelujemo u pretvaranju Hrvatske u gospodarski protektorat multinacionalnih kompanija i svjetskog kapitala", upozorava ovaj HDZ-ov zastupnik. Inače je potpuno suglasan sa stajalištem Kluba zastupnika svoje stranke da se predloženi zakon ne može i ne smije prihvatiti.

Vlasništvo nad dionicama nije vlasništvo nad nekretninama, replicirao je **Josip Leko (SDP)**. A na opasku o prodaji hrvatskoga nacionalnog bogatstva strancima pita je li prodaja Rolls Royca Nijemcima umanjila suverenitet Engleza, a napose dionica te automobilske tvrtke? Leko misli da nije. A iz studentskih dana prisjeća se da je talijanski poduzetnik Agnelli vladao tek sa 3 posto dionica Fiata.

Iako se načelno slaže sa zastupnikom Lekom, **Vladimir Šeks (HDZ)** naglašava da su glede spomenutih automobilskih tvrtki u pitanju neusporedive okolnosti, jer eto nama je nedavno predstavnik MMF-a kazao kako mijenja svoju raniju odluku i sada odobrava da se ide u nastavak izgradnje autoceste Zagreb-Split. Hrvatska nema ekonomsku i političku snagu kojom bi se mogla usporediti s političkim i gospodarskim potencijalom jedne Italije i Njemačke gdje ovakvo zadiranje u gospodarski suverenitet nije vrlo pogibljivo. Međutim, omogućavanje ulaska multinacionalnog kapitala u male zemlje i mala gospodarstva dovodi do kolonijalnog protektorata, ustrajao je zastupnik Šeks.

Riječ je potom dobio **Zlatko Canjuga (HND)**. Desetljećima INA je bila monopolist, ponajprije u vrijeme bivše Jugoslavije, a stvaranjem Republike Hrvatske to je postala još više. I dok se živjelo u mentalitetu monopoliste nije bilo moguće raspravljati o ovoj temi, pa nakon višegodišnjeg oklijevanja ne preostaje ništa drugo nego da se to konačno učini. Kod rasprave o privatizaciji INE ne treba robovati načelu jesmo li time nacionalno ugroženi ili nismo nego vidjeti hoćemo li brže i bolje prilagoditi INU svjetskom tržištu i transferu tehnologije. Kod toga je bitno kojeg ćemo strateškog partnera izabrati, ali

pritom je nužno voditi računa o socijalnom momentu u tom postupku privatizacije. Uz zaposlenost radniku je bitna i plaća koju će redovito primati, a to se može osigurati pravim izborom strateškog partnera. Danas je radničko pitanje više nego ikad aktualno, a na primjeru INE možemo ga otvoriti, ali jednako tako dobrom privatizacijom zatvoriti.

Glede predloženog zakona kaže kako se nepotrebno podilazi politički određenim strukturama u Hrvatskoj. Prema Vladinom prijedlogu 7 posto dionica prenijelo bi se, bez naknade, hrvatskim braniteljima, a zastupnika Canjugu zanima zašto se izdvaja posebno tih 7 posto za naše branitelje pitajući ujedno: "zar hrvatski branitelji nisu građani Hrvatske, kao i svi drugi i zašto Vlada predlaže da se osnuje poseban fond u koji će se prenijeti dionice INE e na hrvatske branitelje. Spominjući subnorovski mentalitet dodao je još kako to ne znači da je on protiv hrvatskih branitelja već da ih se tretira kao i svakog drugog građanina Hrvatske. Isto tako ne treba stvarati poseban fond kojim bi se tobože zaštitio interes branitelja, a samo bi se nametnula nova birokracija. Ključan je izbor strateškog partnera koji će dovesti pravu tehnologiju konkurentnu na tržištu i osigurati punu zaposlenost i plaću uposlenih. Zalaže se da se uz 25 posto dionica koje bi se osigurale za strateškog partnera osigura i 20 posto dionica za hrvatske građane, a pri tom nikoga posebno ne tretira niti osniva poseban fond za prijenos dionica.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) primijetila je da bi joj trebalo najmanje 10 minuta da u replici uzvrat na Canjugino izlaganje, ali će se, najavila je, zadržati samo na opaski zastupnika HND-a o subnorovskom mentalitetu i primjedbi glede dionica INE koje bi pripale hrvatskim braniteljima. S tim u vezi poručila mu je, uz ostalo: "Da nije bilo hrvatskih branitelja ne bi bilo hrvatske države, INE, HEP-a, niti Vas u Hrvatskome saboru".

Zastupnik Canjuga joj je odgovorio kako smatra da je hrvatski branitelj cijeli hrvatski narod, te poručio kako se u zaštiti nećijih interesa ne treba neprestano skrivati iza pseudonacionalnih mitova o braniteljima. Kada govori na ovaj način o braniteljima tada, kaže, govori njima u prilog, "a to znači da ih se ne svodi u nekakve separatne odjele u hrvatskoj državi,

nego da budu ravnopravni čimbenici ove privatizacije".

Ivan Penić (HDZ) jeste za privatizaciju pa i INE, iako to nije lagana odluka, ali drži da kod toga još priličan broj godina država mora imati kontrolni paket dionica. Tvrdi kako nisu jasno iskazani već zamagljeni ciljevi privatizacije, a prvi važan cilj jeste sigurnost sustava. Pri tome ne brine toliko hoće li biti prodana ili ne jedna od naših rafinerija, čak niti to da će INA postati holding kompanija te da će se na toj razini upisivati dionice. Ono što se ne može, kaže, prihvatiti je onaj model restrukturiranja i INE po kojem se taj sustav razbija. Stoga sve do ulaska Republike Hrvatske u EU država morala zadržati 25 posto plus jednu ili dvije dionice INA-e.

U kupoprodajne ugovore ugraditi socijalnu klauzulu

Predloženim je zakonom propisano operativno ovlaštenje Vlade kod donošenja odnosno davanja suglasnosti na odluke glavne skupštine INE, taksativno nabrojane u članku 8., a sve u svrhu zaštite interesa i sigurnosti RH. S tim u vezi zastupnik upozorava da je nadzorni odbor INE imenovan od Vlade koja obnaša ulogu vlasnika, a isto tako i uprava te tvrtke. Ako Vlada i premijer mogu i moraju u neposrednom kontaktu razgovarati s predsjednikom i članovima nadzornog odbora i uprave zašto to uopće navoditi kao neko ograničenje u Prijedlogu zakona (članak 8). Možda je tu prisutna bojazan da bi netko u nadzornom odboru i upravi mogao napraviti nešto što Vlada ne bi odobrila, komentirao je zastupnik Penić.

Model privatizacije INE trebao bi počivati na privatizaciji cijelog vertikalno integriranog trgovačkog

Projekti privatizacije HEP-a i INE dobro su došli, a kod privatizacije potonjeg poduzeća jače je izražena zaštita nacionalnih i državnih interesa.

društva, a ne na privatiziranju dijelova tvrtke, kazao je **Marijan Maršić (HSS)**. Posebno se ne slaže da to bude prodaja pod svaku cijenu da bi se npr. napunio državni proračun.

Zato je uz predloženi zakon zatražio odgovore na neka pitanja, a ponajprije na pitanje kako, što i kada privatizira što se iz ovog zakonskog prijedloga ne vidi. Ne manje je bitno pitanje kako će se restrukturirati INA, i kod toga treba vidjeti koliko ima zaposlenih, odnosno koliko će njih ostati bez posla nakon procesa restrukturiranja, i što će biti sa zaposlenicima INE. Samo INA Grupa ima 15.956 zaposlenih, a INA, d.d. (Matica) 11.937, što sve ukupno iznosi 27.893 zaposlena (početkom 1990. bilo ih je 36 tisuća). Važno je također i pitanje koja je trenutna vrijednost imovine, a kolika tržišna vrijednost imovine INE, što INA znači za državu, kako će se privatizacija odraziti na znanost, odnosno hoće li visoko obrazovan i stručan kadar iz Hrvatske imati pravu priliku za naučni rad i izobrazbu u toj našoj tvrtki itd.

Za predloženi je zakon kazao da Hrvatskom saboru ne daje pravo na punu kontrolu nad provedbom privatizacije INE, i zato smatra da ova tvrtka može biti privatizirana samo tako da ciljeve, redosljed i dinamiku utvrdi Hrvatski sabor, a to se može urediti posebnim zakonom. Također je bitno zadržati kontrolni paket dionica INE tj. ne privatizirati više od 49 posto inače se može negativno odraziti na hrvatsko gospodarstvo i Republiku Hrvatsku dovesti u energetska ovisnost. Svugdje tamo gdje se u predloženom zakonu spominje Vlada valja navesti Sabor npr. umjesto da stoji sukladno odluci Vlade RH trebalo bi biti "uz prethodnu sukladnost Hrvatskoga sabora". Niti ovom zastupniku nije jasno kako to Vlada može posebnim zakonom propisati osnivanje posebnog fonda u koji će se prenijeti dionice INE na hrvatske branitelje (članak 5.), a zastupnik drži da je posrijedi greška. Uz sadašnje radnike pravo na dionice INE trebali bi imati i bivši radnici jer su svojim radom zadužili kompaniju, a predloženih 7 posto dionica koliko bi im se prodalo ne bi, misli Maršić, bilo dovoljno pa treba razmišljati o povećanju postotka npr. na 10 posto u tom dijelu prodaje. Sredstva ostvarena od privatizacije INE valja uložiti u gospodarski razvoj, i otvaranje novih radnih mjesta. Kako INA ima veliki broj radnika potrebno je u kupoprodajne ugovore ugraditi socijalnu klauzulu po kojoj kupac ima obvezu preuzeti i zadržati zaposlene radnike INE osim ako ta odredba nije u suprotnosti sa Zakonom o javnoj

nabavi, kaže Maršić. Zaključujući raspravu zastupnik je istaknuo kako u cjelini nije zadovoljan ovim zakonskim prijedlogom, ali se nada kako do drugog čitanja zakona još ima prostora da se u njemu štošta ugradi i popravi.

Predloženim zakonom nisu zadovoljni sindikati

Milan Kovač (HDZ) ponovio je ono što je u svoj replici još ranije naznačio, a to je da rasprava o ovoj temi nije dobra u postojećoj političkoj klimi i situaciji u Vladi. Predloženim zakonom o privatizaciji INE nisu zadovoljni sindikati, kaže zastupnik, te s tim u vezi spominje Sindikat energetike, kemije i metala. A Sindikat INE i naftnog gospodarstva naglašava da je od Vlade očekivao konkretniji, sadržajni i sveobuhvatniji Prijedlog zakona. Drži da je predloženi zakon nedorađen, i na zakonski prijedlog ima više načelnih i konkretnih primjedbi. Zastupnik misli kako bi predstavnik Vlade trebao uzeti u obzir kritične primjedbe upućene na tekst zakona, te ustrajati na tome da država bude vlasnik najmanje 25 posto plus jedne dionice INE, a napose dozvoliti upis dionica i za bivše zaposlenike tvrtke.

U završnoj riječi ministar **Goranko Fižulić** kazao je kako je tijekom rasprave čuo cijeli niz vrlo korisnih i konkretnih prijedloga i sigurno će biti ugrađeni u tekst zakona do njegova drugog čitanja. Nakon Pešte, Beča i Beograda Hrvati sada imaju MMF i Svjetsku banku, tvrde jedni kritičari, a ministar Fižulić odgovara kako se ne može složiti s primjedbom o utjecaju MMF-a u donošenju ovoga zakona. Odbacio je primjedu da je zakonski prijedlog pisan pod pritiskom Svjetske banke i MMF-a, i kaže kako on nikada nije bio raspravlján s predstavnicima tih svjetskih institucija. Ne postoje zli gospodari koji će se eto za male novce dočepati INE i HEP-a ili neke druge hrvatske tvrtke. Za one koji, kaže, slabo pamte ili pak zaboravljaju podsjeća na primjer Zagrebačke banke i Plive kao naše najuspješnije tvrtke. Nitko nije odnio niti jednu poslovnicu i zgradu Zagrebačke banke, ili Plive. Dapače, Pliva je neki dan ponovno kupila tvrtku, ovaj put Dansku. Ministar poručuje kako se ne možemo više vraćati tamo od kuda smo prije puno godina otišli i praviti se da smo sami

na svijetu te ponovno slušati parolu kako smo spremni uvijek jesti vlastitu travu ako je to potrebno. Ministar Fižulić ističe kako takve primjedbe on i Vlada ne mogu uvažiti te podsjeća na Vladin program koji u sebi sadrži eurointegracijske procese s kojim će nastaviti zbog građana Hrvatske budući da ih najviše zanima životni standard i kvaliteta života. To, međutim, neće biti ostvareno ako se zatvorimo u vlastito dvorište i ogradimo svim mogućim i nemogućim ogradama, poručuje ministar Fižulić. Uz to, Hrvatska je među tranzicijskim zemljama na trećem mjestu per capita po investicijama (samo su Češka i Mađarska ispred nas). I sada oni koji su sudjelovali u uspješnim projektima privlačenja inozemnog kapitala u Hrvatsku najedanput su protiv tih projekata, valjda zato što nisu na vlasti.

Ministar je ponovio da INA ostaje vertikalno integrirana naftna kompanija. Danas je ta tvrtka u vlasništvu građana RH. Stoga sindikati, bez obzira kako su organizirani, ne mogu sudjelovati u odlučivanju o vlasničkim pravima, nego su građani RH ti koji preko svojih vlasničkih prava odlučuju o INI i njezinoj privatizaciji, delegirajući to pravo na zastupnike Hrvatskoga sabora koji će o tome donijeti odluku, podvukao je ministar Fižulić.

Glede prilika u kojima se vodi rasprava o ovoj temi ministar kaže kako je točna informacija da je šest ministara u Vladi podnijelo ostavku, ali Vlada i dalje obavlja svoj posao, i sigurno je da neće sutra prodati INU. Ovo je tek prvo čitanje zakona, pa se ministar nada kako će se do drugog čitanja zakona riješiti pitanje ovih ostavki, i nada se kako više neće biti spora oko pitanje jesu li ministri u ostavci ili nisu i je li Vlada u krizi ili nije. No, nitko neće dobiti bolju cijenu u postupku privatizacije INE zato što su neki ministri ponudili ostavke, rezolutan je Fižulić.

Usljedila su dva ispravka netočnog navoda. **Ante Beljo (HDZ)** kazao je kako spada u onu grupu zastupnika koja se boji nove Pešte, Beča i Beograda, jer kada su u pitanju hrvatske banke npr. danas imamo situaciju da je njih oko 96 posto u stranom vlasništvu, a usporedbe radi u jednoj Poljskoj 62 posto, Mađarskoj 50 posto, Italiji koja kupuje naše banke 6,8 posto, Njemačkoj 4,3 posto, Nizozemskoj 7,7 posto i Sloveniji 28 posto. Zastupnik Beljo bi, kaže, radije

da Hrvatska bude u grupi zemalja u kojoj su manja strana ulaganja, odnosno da Hrvatska ulaže u druge zemlje, i kupuje kod susjeda.

Milan Kovač (HDZ) reagirao je na navod ministra Fižulića da sindikati nemaju nikakva prava da sudjeluju u pripremanju zakonskog rješenja o privatizaciji dotičnog poduzeća. S tim

Naš cilj nije rasprodaja HEP-a i INE već njihovo osposobljavanje za konkurentno poslovanje na tržištu EU-a. Pitanje je samo može li se to učiniti predloženim modelom privatizacije?

u vezi zanimalo ga je kada je ministar govorio istinu sada ili prije tri četiri godine kada je zajedno s kolegama koji sada sjede na drugoj strani Markova trga dolazio sa sindikatima pod prozore Vlade tražeći da se poštuje odluka sindikata. Sada,

međutim, ministar govori da sindikati nisu bitni.

Odgovarajući ministar **Fižulić** upozorio je da je aktualna Vlada bila u prilici privatizirati iznimno mali portfelj banaka bez obzira što smatra da je ono što je prije bilo privatizirano bilo uspješno i dobro, te da je upravo zahvaljujući takvoj strukturi hrvatskoga bankarskoga sustava u zadnje dvije godine udvostručena štednja građana, a napose depoziti tvrtki u tim bankama. Zahvaljujući takvom bankarskom sustavu danas građani, i poduzeća plaćaju dva i pol puta manju kamatu na svoje kredite nego što su plaćali prije dvije godine, i taj će se trend nastaviti. Najvažnije je da je kapital siguran kada se ulaže u banke, a istovremeno lako dostupan i jeftin kada se od banaka posuđuje.

Zastupniku Kovaču odgovorio je kako nije rekao da sindikati nemaju pravo odlučivati u donošenju odluke o privatizaciji. O tome odlučuju građani Republike Hrvatske preko Hrvatskoga sabora, a sindikati moraju sudjelovati u procesu pripre-

me odluke kroz izravne kontakte i putem GSV-a, te na sastancima u Ministarstvu gospodarstva. Pri tome sindikati moraju biti sigurni da će se poštovati prava iz radnog odnosa, i da će u prijelaznom razdoblju postojati mjera zaštite radnog mjesta. No, sindikati ne mogu odlučivati o načinu transformacije kapitala tvrtki.

"Vlada je prodala kontrolni paket u bankama 25 posto plus jedna dionica, a bivša je Vlada sanirala te banke", bio je komentar zastupnika **Belje (HDZ)**.

Većinom glasova (60 "za", 20 "protiv" i jednim "suzdržanim") zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Prijedlog zakona o privatizaciji INE - Industrije nafte d.d. a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Istodobno su zadužili Vladu RH da do drugog čitanja zakona o privatizaciji INE - Industrije nafte d.d. dostavi Hrvatskom saboru procjenu vrijednosti toga trgovačkog društva.

S.F.; J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRIVATIZACIJI HEP - HRVATSKE ELEKTROPRIVREDE D.D.

Brojne zamjerke Prijedlogu

HEP bi se privatizirao na sljedeći način: prijenosom bez naknade 7 posto dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji (Vlada će u tu svrhu osnovati poseban fond); prodajom, do 7 posto, dionica HEP-a zaposlenicima u HEP-u pod posebnim pogodnostima (propisala bi ih Vlada); najmanje 15 posto dionica ponudilo bi se javnom ponudom hrvatskim državljanima sukladno posebnim propisima.

Hrvatski sabor prihvatio je Prijedlog zakona o privatizaciji HEP-Hrvatske elektroprivrede d.d., prosljeđivši predlagatelju brojne primjedbe radi pripreme Konačnog prijedloga. Prethodila je tome opsežna rasprava u kojoj je jedna od osnovnih zamjerki predlagatelju bila - brzina odlučivanja o tako važnom segmentu gospodarstva. Najveći dio oporbe protivio se Prijedlogu, uz upozorenja da se samo udovoljava zahtjevima MMF-a i želi napuniti Proračun, da je riječ o završnom činu demontiranja elektroenergetskog sustava te da se predloženim rješenjima ne poštuje Zakon o privatizaciji. Dobar dio

zastupnika izrazio je bojazan da će se privatizacija obaviti na štetu Hrvatske i njenih građana (poskupljenje struje), pa i njene nacionalne sigurnosti (smanjenje energetske nezavisnosti). U raspravi se čulo da bi prije donošenja zakona trebalo konzultirati kupce električne energije pa čak i organizirati javnu raspravu o zakonskom prijedlogu.

Nije prošao prijedlog Kluba zastupnika HSP-HKDU o zaduženju Vladi - da do drugog čitanja dostavi procjenu vrijednosti HEP-Hrvatske elektroprivrede d.d. Podržalo ga je 40 zastupnika, samo jedan je bio protiv, a čak 54 suzdržana.

O PRIJEDLOGU

Prijedlogom je, ponajprije, predviđeno da će Hrvatska elektroprivreda, sukladno posebnim propisima, obaviti reorganizaciju i to na način da pojedine postojeće glavne djelatnosti proizvodnje, prijenosa i distribucije električne energije obavljaju povezana samostalna trgovačka društva (tzv. HEP grupa). U roku od godine dana osnovalo bi se i u vlasništvo Republike prenijelo posebno trgovačko društvo koje bi obavljalo djelatnost vođenja energetskog sustava i organizaciju tržišta električne energije.

Prema Prijedlogu, Hrvatski sabor bi na prijedlog Vlade - prije početka postupka privatizacije - prenio cjelokupni ili dio poslovnih udjela i dionica izdvojenih, povezanih, samostalnih trgovačkih društava koje obavljaju djelatnost prijenosa i distribucije električne energije u vlasništvu HEP-a izravno vlasništvo Republike Hrvatske i izuzeti ih - privremeno ili trajno - od privatizacije.

Odluku i o privatizaciji ove imovine izuzete od privatizacije donosi Hrvatski sabor, a sva dionička prava nad ovom (izuzetom od privatizacije) imovinom imat će Vlada.

Predloženo je da se HEP privatizira na sljedeći način: prijenosom bez naknade 7 posto dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji (Vlada će u tu svrhu osnovati poseban fond); prodajom, do 7 posto, dionica HEP-a zaposlenicima u HEP-u pod posebnim pogodnostima (propisala bi ih Vlada); najmanje 15 posto dionica ponudilo bi se javnom ponudom hrvatskim državljanima sukladno posebnim propisima (Vlada bi propisala pravo prvenstva, pogodnosti i uvjete prigodom uvrštenja dionica HEP-a na burzi) te prodajom putem javne ponude ili privatnog izdanja domaćim pravnim osobama i stranim ulagateljima, sukladno posebnim propisima, bez posebnih pogodnosti.

Privatizacija preostalog dijela dionica provest će se sukladno tržišnim prilikama na tržištu kapitala sukladno odluci Vlade.

Navedeni postoci dionica utvrđuju se u odnosu na temeljni kapital HEP-a, prije provođenja postupka privatizacije, nakon što se provedu svi predviđeni postupci. Do prodaje, dionice ostaju u vlasništvu Republike, a vlasnička prava ostvaruje Vlada RH, koja svojom odlukom utvrđuje i redoslijed i dinamiku privatizacije (točke 1. do 3. Prijedloga).

Iz zakonskog prijedloga u nastavku evo sadržaja odredbi o zaštiti interesa i sigurnosti Republike Hrvatske.

Sve vrijeme dok je Republika vlasnik 50 posto dionica HEP-a odnosno njegovi organi mogu samo uz suglasnost Vlade donijeti odluke odnosno sklopiti pravne poslove ili poduzeti pravne radnje o prodaji, zajedničkom ulaganju i dokapitalizaciji zajedničkog ulaganja čija vrijednost prelazi 25 posto imovine HEP-a.

Sve vrijeme, pak, dok je Republika vlasnik 25 posto dionica ona može donijeti odluku da HEP može samo uz

suglasnost Vlade donositi odluke u svezi s prodajom ili ulaganjima čija vrijednost prelazi 25 posto imovine HEP-a.

Dok je Republika vlasnik makar i jedne dionice HEP-a s pravom glasa HEP može samo uz suglasnost Vlade: donijeti odluku o prestanku društva; odreći se dozvole ili ovlaštenja za obavljanje djelatnosti ili koncesije od interesa za Republiku Hrvatsku; promijeniti odnosno izmijeniti tvrtku; donijeti odluku o premještanju stvarnog sjedišta HEP-a u inozemstvu.

Dok je Republika vlasnik 10 posto dionica nitko ne može postupno ili odjednom steći dionice HEP-a čiji ukupni nominalni iznos čini više od 10 posto temeljnog kapitala, a koje daju pravo glasa u glavnoj skupštini HEP-a, bez obzira na to stječu li to jedna osoba ili više njih povezanih.

U slučaju otvaranja likvidacije nad HEP-om ili njenim pravnim sljednikom, dok je Republika vlasnik makar i jedne dionice, s pravom glasa, Republika ima pravo prvokupa cjelokupne, odnosno dijela imovine HEP-a po procijenjenoj tržišnoj vrijednosti.

HEP mora jednokratno, prije pokretanja ili za vrijeme provedbe bilo koje faze privatizacije izraditi početnu bilancu sa stanjem na dan pokretanja postupka privatizacije ili pojedine faze sukladno odredbama Zakonu o računovodstvu koje vrijede za novoosnovana trgovačka društva.

RADNA TIJELA I KLUBOVI ZASTUPNIKA

Odbor za zakonodavstvo podupro je Prijedlog uz zahtjev da se do drugog čitanja tekst uredi jezično i nomotehnički, a i da se preispita mogućnost utvrđivanja prava na kupnju dionica bivših zaposlenika.

U Prijedlogu nisu ugrađeni ciljevi navedeni u njegovu obrazloženju, pa nije razvidno, primjerice, na koji će se način privatizacijom osigurati razvoj HEP-a.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koji je inače bio upoznat s mišljenjem Hrvatskoga elektroenergetskog sindikata, Koordinacije udruga umirovljenika HEP-a, Društva za

zaštitu potrošača Hrvatske "Potrošač" i zaključcima Gospodarsko-socijalnog vijeća, podržao je donošenje ovog zakona.

Upozorio je, međutim, da u Prijedlogu nisu ugrađeni ciljevi navedeni u njegovu obrazloženju, da nije razvidno, primjerice, na koji će se način privatizacijom osigurati razvoj HEP-a.

Članovi Odbora smatraju da u vlasništvu Republike treba zadržati 25 posto i jednu dionicu HEP-a sve do ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Dijelu članova radnog tijela nisu prihvatljiva rješenja predložena člankom 1. stavkom 2. Prijedloga zakona, temeljem kojih bi HEP prije početka privatizacije obavio reorganizaciju - tako da pojedine postojeće glavne djelatnosti proizvodnje, prijenosa i distribucije električne energije obavljaju povezana samostalna trgovačka društva.

U Odboru su se čule još sljedeće primjedbe i prijedlozi: razmotriti mogućnost povećanja predloženih postotaka dionica i uključivanja bivših zaposlenika i umirovljenika u proces privatizacije; definirati rok u kojem će Vlada donijeti odluku o redoslijedu i dinamici privatizacije; definirati rokove za osnivanje Fonda u koji će se prenijeti dionice namijenjene hrvatskim braniteljima; onemogućiti dodatno zaduživanje HEP-a bez suglasnosti Vlade sve dok je Republika Hrvatska vlasnik određenog postotka dionica.

Vladu zadužiti da do drugog čitanja Hrvatskom saboru dostavi procjenu vrijednosti HEP-a.

Odbor za ratne veterane raspravio je o Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo, podržavši predloženi opseg dodjele dionica hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, uz kritičan osvrt na dosadašnja iskustva iz dodjele dionica hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i članovima obitelji poginuloga, zatočenoga ili nestalog hrvatskog branitelja. Zaključeno je da sredstva iz privatizacije trgovačkih društava i pravnih osoba u vlasništvu države, kumulirana u posebnom fondu u prvom redu treba da služe za lakše ostvarivanje određenih prava iz Zakona, a napose za lakše zapošljavanje samih branitelja. U Odboru

je još naglašena potreba što žurnijeg osnivanja posebnog fonda, kako bi se što prije počela ostvarivati prava na dodjelu dionica bez naknade hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložio je da se Vlada zaduži da do drugog čitanja Hrvatskom saboru dostavi procjenu vrijednosti trgovačkog društva HEP-Hrvatska elektroprivreda d.d.

RASPRAVA

U ime predlagatelja uvodno je izlagao ministar gospodarstva (u ostavci), **Goranko Fižulić**. On je najprije ukazao na razliku između ovoga i zakonskog prijedloga o privatizaciji INE. Ovim je, naime, Prijedlogom predviđeno da nitko ne može biti vlasnikom više od 10 posto dionica HEP-a sve dok je Vlada vlasnikom 10 posto dionica (u slučaju INE predviđena je suglasnost Vlade u takvom slučaju).

Potreba punjenja Državnog proračuna nije razlog privatizacije ni HEP-a ni INE. Ukupan prihod s naslova privatizacije već je premašen.

Nakon što je podsjetio da se zakon zasniva na reformi energetskog sektora te na paketu usvojenih energetskih zakona, ministar je objasnio što sve podrazumijeva model otvorenog energetskog tržišta. Upozorio je prethodno da nije realno očekivati privatizaciju u ovoj godini (bit će obavljene samo sve predradnje) već u 2003. godini.

HEP kao krovna organizacija imaće 100 postotne udjele u svoje tri tehnološke cjeline (proizvodnja, transmisija, distribucija), koje mogu, ali ne moraju biti izložene posebnoj privatizaciji. U te tri cjeline može se javiti i strateški partner, ali, dok je za krovni HEP predviđena javna ponuda.

Ministar Fižulić naglasio je da punjenje proračunskog deficita odnosno potreba punjenja Državnog proračuna nisu razlog privatizacije HEP-a, a ni INE. Ukupan prihod s naslova privatizacije u Proračunu iznosi 2,5 mlrd i taj iznos je već premašen privatizacijom Croatia osiguranja i Janafa, višestruko nadmašuje taj iznos.

Sve što je učinjeno u energetskom paketu temelji se na pozitivnim i negativnim iskustvima drugih tranzicijskih ili razvijenih zemalja u transformaciji ili privatizaciji energetskog sektora u proteklih deset godina. U Mađarskoj se s time rano počelo i napravljena je greška što umjesto jednog, nacionalnog, monopola u distribuciji sada postoji njih šest regionalnih.

Ova se greška u Hrvatskoj izbjegava, ali se zadržava osnovni cilj - da i u Hrvatskoj svaki potrošač može izabrati svog opskrbljivača energijom te da se tako stvara konkurencija.

Hrvatska izbjegava i privatizaciju proizvodnje separatno prema centralama ili grupama centrala.

Ministar gospodarstva izvijestio je zastupnike da Hrvatska danas, u kišnim godinama, može praktički s Nuklearnom centralom Krško zadovoljavati svoje potrebe i takvo će stanje, prema elektroenergetskoj bilanci, trajati do 2007. godine. Posljedica je to i vraćanja te nuklearke u sustav - napomenuo je.

Iz izlaganja ministra gospodarstva na kraju izdjavamo upozorenje kako je potrebno završiti proces reforme energetskog kompleksa na način da i električna energija postane roba. Može se očekivati da će narednih mjeseci na snagu stupiti novi tarifni sustav koji će i promijeniti cijenu električne energije i omogućiti novi razvoj elektroenergetskih sustava. Želi li se imati dovoljno električne energije već za kraj ovog desetljeća ili ove dekade izgradnji novih kapaciteta mora se pristupiti praktički sutra.

Nije realno očekivati privatizaciju u ovoj godini - bit će obavljene samo sve predradnje, a privatizacija bi se obavila u 2003. godini.

Od predstavnika radnih tijela izlagala je samo **Dragica Zgrebec**, predsjednica Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Jedini pravi razlog privatizacije - obećanje MMF-u

Zašto **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** smatra da je ovaj zakonski prijedlog završni čin demontiranja elektroenergetskog sustava Republike Hrvat-

ske obrazložio je **Tonči Tadić**. Rekao je najprije da su ovaj sustav nastojali širiti svi naraštaji Hrvata, a danas ga se privatizacijom demontira. Po ocjeni kluba, jedini pravi razlog privatizacije je, iako ministar tvrdi suprotno, stand-by aranžman sa MMF-om i Svjetskom bankom. A nema razloga - naglasio je zastupnik - da Hrvatska

Nije realno očekivati privatizaciju u ovoj godini - bit će obavljene samo sve predradnje, a privatizacija bi se obavila u 2003. godini.

doživi sudbinu Kalifornije, u kojoj novi vlasnici nisu ulagali u razvoj već su uz čim manje troškove eksploitali postojeća postrojenja te izvezili struju neovisno o potrebama te zemlje.

U Hrvatskoj bi, s ovakvim gospodarstvom, posljedice mogle biti još gore.

Nakon ocjene da su navedeni ciljevi naivni (govori se o stimuliranju rasta, osiguranju razvoja, novim radnim mjestima), zastupnik je ustvrdio da se naprotiv može strahovati od otpuštanja radnika.

Po ocjeni Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, kad se već ide u privatizaciju, bolje bi bilo privatizirati HEP kao cjelinu. Predloženi koncept ne daje odgovor na upit tko će odgovarati za opskrbu pojedinog dijela ako dođe do razbijanja HEP-a.

U svezi s člankom 1, gdje se kaže da će prijenos i distribucija električne energije biti izuzeti od privatizacije (privremeno ili trajno), zastupnik je zatražio objašnjenje - što je to "privremenost".

Za privatizaciju nema - upozorio je Tadić - obveza prema direktivama Europske unije (gdje se spominje samo potreba suvereniteta nad energetskim dobrima). Jer i u samoj Europi Francuska ima jedinstveno državno poduzeće, Italija ima NL, a Irska ima svoj sustav državne kompanije za opskrbu električnom energijom.

HSP-HKDU od početka se zalagao za model jednog kupca, odnosno za prilagodbu Hrvatske tom modelu koji dopušta izgradnju novih elektrana (u skladu s imperativom zaštite okoliša).

Nema razloga da se ide na potpuno otvoreno tržište pa čak niti na ukidanje monopola, jer se monopoli u Europskoj uniji ukidaju 2006. - rekao je zastupnik Tadić.

Ako se prijenos i distribucija izuzimaju od privatizacije onda, očito, preostaje privatizacija elektrana, a onda doista energija u Hrvatskoj ovisi o dobroj volji novog vlasnika. Osim toga, nije svejedno privatizirati hidro ili termoelektranu.

Komentirajući ministrovu ocjenu da je cijena struje u Hrvatskoj takva da se u sadašnjim uvjetima, do 2007, ne isplati gradnja novih elektrana, Tonči Tadić upitao je čemu onda prodavati postojeće - zar zato da bi se povećala cijena struje. Dometnuo je još kako jest točno da se isplati graditi nove dok se oko 10 posto gubi na transport električne energije.

Ovaj klub još je ocijenio da je nacionalni interes da Hrvatska proda hrvatski dio nuklearke Krško, uz upozorenje da suvlasništvo nad nuklearnom elektranom znači i suvlasništvo u zbrinjavanju radioaktivnog otpada. S tim u svezi je Tadićev upit zašto je to sada odjednom rentabilno - je li, možda, zato da netko dobije honorar za ekspertizu i konzalting pri dekomisiji i zbrinjavanju radioaktivnog otpada.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo prijedlog Kluba HSP-HKDU da se obavi procjena vrijednosti HEP-a, s tim da se uračunaju troškovi dekomisije nuklearne elektrane Krško i investicije HEP-a u Srbiji i BiH prije 1990. te napomenuvši kako bez ove procjene cijeli projekt nosi sa sobom niz dvojbi.

Ovaj zakonski prijedlog završni je čin demontiranja elektroenergetskog sustava.

Radi ispravka navoda za riječ se javio dr. sc. **Zdenko Franić (SDP)**. Izlazak iz vlasničke strukture nuklearke ne bi ujedno značio pristanak brige za radioaktivni otpad, jer se nuklearni otpad generirao i dosad. Uz to, jedino ostanak u vlasničkoj strukturi znači izravan utjecaj na sigurnosnu politiku te elektrane.

Nema potrebe za žurbu

Nikako se ne može prihvatiti argumentacija da privatizaciju traži MMF, jer argentinski slučaj dogodio se upravo zbog bespogovornog slušanja međunarodnih institucija, a za žurbu nema potrebe, obiteljsko blago treba čuvati - ocjena je koja najkraće sažima stav **Kluba zastupnika LS-a**, koji je objasnio dr.sc.

Zlatko Kramarić. Tu su još: napomena Kluba da predloženi zakon treba urediti tako da se izbjegnu loša iskustva s privatizacijom Hrvatskog telekoma i upozorenje da se privatizacijom ne smije spustiti razina

Nema razloga da Hrvatska doživi sudbinu Kalifornije.

energetске nezavisnosti te da ona ne smije ugroziti socijalnu sigurnost zaposlenih u HEP-u niti drugih s njim povezanih u gospodarstvu. Prije donošenja zakona nužna je sistematična rasprava u kojoj se moraju čuti i kupci električne energije.

Zastupnik Kramarić uvodno je izrazio "blagu nelagodu" što se rasprava o privatizaciji HEP-a i INE, odnosno o dva najvažnija zakona koja su ikad bila na raspravi, vodi u sjeni najnovijih političkih događaja, jer su za tu raspravu itekako potrebne, kako reče, trijezne glave.

Ustvrdivši da kod reforme postoje dva temeljna pristupa - da se uvede konkurencija u postojećoj nacionalnoj elektroprivredi ili da se stvori potpuno nov nacionalni sustav opskrbe - Zlatko Kramarić rekao je da je LS za prvo rješenje. Kalifornijska situacija rezultat je drugog rješenja.

Da bi se moglo valjano prosuditi hoće li ovaj zakon budućnost učiniti boljom ili lošijom potrebno je, rekao je zastupnik LS-a, uz zakonski tekst predočiti - kakvo će trgovačko društvo nastati restrukturiranjem HEP-a; kako je zamišljeno funkcioniranje tržišta električne energije; kako će se na organiziranom tržištu štiti nacionalni interesi na području energetike.

Klub zastupnika LS-a boji se da će se usitnjeni elektroprivredni subjekti kvalificirati za tržišno natjecanje u Hrvatskoj, ali će istovremeno doći do njihove kvalifikacije za tržišno natjecanje u regiji i sudjelovanje u velikim energetskim projektima. Tu su još, među ostalim, strahovanja - kako će se na organiziranom tržištu štiti interesi stanovništva i gospodarstva; koje opasnosti prijete za nacionalnu energetsku neovisnost; koje su prednosti i nedostaci prodaje, a koje dokapitalizacije.

U nastavku izlaganja dr. Kramarić je podsjetio na upozorenje mađarskog premijera o lošim iskustvima s privatizacijom energetskog sektora u Mađarskoj; ustvrdio da zbog općih nacionalnih interesa neke od djelatnosti moraju ostati u trajnom

državnom vlasništvu (vođenje elektroenergetskog sustava i organizacija tržišta, prijenos električne energije te proizvodnja elektrana od strateškoga energetskog i gospodarskog te ekološkog interesa); zahtjev da se o privatizaciji i distribuciji plinske mreže ne raspravlja dok se ne provede rasprava po jedinicama lokalne samouprave i nadležnim ministarstvima.

Klub zastupnika LS-a smatra da je zakonom trebalo posebno utvrditi odnose u vlasništvu nad mrežom za distribuciju električne energije, prirodnog plina i topline budući da se, na neki način, komunalne djelatnosti obavljaju kao javne usluge (tako kaže energetski zakon) i tu bi posebnu pozornost trebalo posvetiti zaštiti interesa građana.

Električna energija mora postati robom, ali se mora voditi računa i o trenutnoj gospodarskoj i socijalnoj situaciji - rekao je zastupnik. On je zatim upozorio da od privatizacije ne bi smjela imati koristi samo država kroz popunu Državnog proračuna već bi se dokapitalizacijom morala osigurati sredstva za rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih elektroenergetskih objekata, a to se Prijedlogom ne predviđa.

Potrebno je, nadalje, donijeti odluku o korisnicima prihoda od privatizacije i pod kojim će se uvjetima raspoređivati.

Zastupnik LS-a još je skrenuo pažnju zastupnicima na prijedlog Društva za zaštitu potrošača da se građanima (dionicima ili na drugi način) vrate sredstva koja su ulagali u razvoj Hrvatske elektroprivrede (od 1997. osim troškova priključenja na nisku naponsku mrežu građani plaćaju još i tzv. doprinos za infrastrukturu - oko 1500 eura po priključku).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: prijedlog da se zakonom o privatizaciji predvide obveze koje su istodobno blokada protiv posebnih interesa kapitala kada strani ulagač postane vlasnik domaće elektroenergetske kompanije (među ostalim, utvrđivanje cijena, korištenje roba domaće industrije, kakvoća opskrbe i električne energije).

Ni neke zemlje EU nisu obavile privatizaciju

Pustimo privatizaciju na miru, udimo u restrukturiranje HEP-a, napravimo od njega jednu učinkovitu,

profitabilnu kompaniju, ima mnogo razloga vjerovati da to znaju napraviti i naši ljudi - zaključne su riječi, u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**, mr. sc. **Zlatka Mateše**. Obrazlažući ovaj stav, on je uvodno izjavio da Hrvatska nema nikakvu obvezu postupati po direktivama Europske unije. Fran-

Privatizacijom se ne smije spustiti razina energetske nezavisnosti i ona ne smije ugroziti socijalnu sigurnost zaposlenih u HEP-u niti drugih s njime povezanih u gospodarstvu.

cuska je jedna od njenih stožernih članica, a ima kompaniju, najveću toga tipa u Europi, koja nije privatizirana, pandan je HEP-u. Grčka je, pak, nedavno zakonom na tri godine prolongirala privatizaciju svoga elektroenergetskog sustava.

HDZ ne prihvaća ni dogmu deregulacije, koja se stalno servira, rekao je zastupnik, rekavši kako je posvemašnjom deregulacijom te poimanjem električne energije kao robe izazvana energetska kriza Kalifornije. Ne prihvaća se teza da je električna energija roba kao druge robe.

U svezi s, kako reče, ministrovom tezom o električnoj energiji od pet centi, koju se više isplati uvoziti nego proizvoditi, zastupnik Mateša upitao je što činiti onda kad potražnja premaši ponudu i kako će hrvatski potrošači (domaćinstva ili industrija) riješiti tu zagonetku.

Zastupnici HDZ-a ne drže relevantnim uspoređivanje veličina INE ili HEP-a s drugim europskim ili svjetskim kompanijama, njihov značaj valja sagledati prema domaćem bruto proizvodu, kažu, uz upozorenje o strašno važnom potencijalu HEP-a (sa 16.000 ljudi plus još 45.000 onih koji žive od njega kroz razne oblike kooperacije).

Klub zastupnika HDZ-a ne prihvaća predloženi način restrukturiranja HEP-a, prema engleskim iskustvima, i zalažu se za privatizaciju HEP-a kao jedinstvene kompanije, jer njegova vrijednost bitno nadmašuje vrijednost njegovih dijelova. Osim toga, proizvodnja se temelji velikim dijelom na hidroelektranama koje su potpuno amortizirane i koje zapravo ostvaruju samo dobit i nema nikakvog razloga za privatizaciju proizvodnje. Također se ne prihvaća što zakonom nisu

utvrđeni redosljed i dinamika privatizacije.

Posebno je neprihvatljiva privatizacija po dijelovima, rekao je Mateša, naglasivši kako se Klub HDZ-a osobito protivi formulaciji koju je naveo ministar - kako neki dijelovi "mogu, ali i ne moraju" biti predmet privatizacije. To, upozorio je zastupnik, da idemo ka privatizaciji ovih cjelina ako i kada bude bilo.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: prigovor zbog neriješenog položaja uposlenika i ranijih uposlenika glede privatizacije (nema čvrstih jamstava); upozorenje da se u Austriji odluku o prodaji većinskog dijela elektroenergetskog sustava u parlamentu donosi dvotrećinskom većinom.

Tu je još prijedlog da najmanje 25 plus dvije dionice ostaju trajno vlasništvo Republike Hrvatske do njenog ulaska u Europsku uniju, da mirovinski fondovi budu sudionici procesa privatizacije te da ranije uposleni i branitelji imaju sva prava koja su imali i u drugim slučajevima privatizacije.

Netočnosti

GoRanko Fižulić, ministar gospodarstva javio se da bi, kako reče, ispravio dvije netočnosti zastupnika Mateše. Više od 30 tisuća malih investitora sudjelovalo je u prodaji 16 posto grčke nacionalne električne kompanije. IPO je vrijedan 400 milijuna dolara, a ponuda malih investitora je 1,8 posto veća.

Kad je riječ o EDF-u, francuski ministar financija je na televiziji rekao da će doći do prodaje dijela 100 postotnog udjela francuske vlade u EDF-u (francuska Vlada će nastojati zadržati kontrolni dio dionica u EDF-u i u Gas de Franceu).

Pojašnjavajući, nadalje, svoje riječi, ministar je rekao da može, ali i ne mora biti privatizacije distribucije, transmisije i proizvodnje. Poučeni lošim iskustvom Češke, Mađarske, Poljske želimo zadržati cjeline i distribucijskih i proizvodnih kapaciteta, rekao je.

Ministar gospodarstva još je objasnio da se želi potaći izgradnja novih proizvodnih kapaciteta u kojima se HEP pojavljuje kao suinvestitor ili se kao 100 postotni novi vlasnik pojavljuje inozemni ili domaći investitor i dobavljač električne energije, koju onda nudi distribucijskoj mreži i opskrbi da dođe do konkurencije novih proizvodnji.

Ispravljajući navode ministra mr.sc. **Zlatko Mateša** je rekao da je činjenica kako je EDF još u državnom vlasništvu te da je Francuska u EU dulje nego će Hrvatska čekati da uđe u nju, a i da grčki energetska sustav još nije privatni.

Još je napomenuo da HDZ ne vidi svrhu da se privatizira proizvodnja.

Osnovno je pitanje - kada i kako privatizirati

Klub zastupnika IDS-a, čiji je stav obrazložio **Petar Turčinović**, smatra da zakon treba podržati, ali Prijedlog smatraju nedorečenim, "šlampavo napisanim" (samo deset članaka), ocjenjuju da je trebalo obaviti simulaciju ishoda predloženoga, upozoravaju da nema garancije za ono što je postavljeno kao cilj te predlažu da neko povjerenstvo preuzme praćenje privatizacije Hrvatske elektroprivrede. Predviđena je naime, upo-

Ne prihvaća se predloženi način restrukturiranja HEP-a - bolje je privatizirati HEP kao jedinstvenu kompaniju, jer njegova vrijednost bitno nadmašuje vrijednost njegovih dijelova.

zoravaju, takva količina arbitrarnosti u Vladi da su mogući svi, i dobri i loši, ishodi, a Sabor više neće imati priliku za promjenu eventualnih grešaka.

Predstavnik IDS-a je najprije podsjetio na glavno obrazloženje procesa privatizacije koja je sedamdesetih zahvatila Europu i svijet. Bilo je rečeno da promjene u organizaciji, tehnologiji i poslovanju jednostavno ne podnose vertikalne hijerarhijske odnose i naredbodavne odluke, a pogotovo ne državno intervencionističko uplitanje u gospodarske procese. Dobre su privatizacije završavale prodajom poduzeća pojedincima, skupinama ili dioničarima tako da su najčešći kupci mirovinski fondovi, osiguravajuća društva i investicijski fondovi.

Vladini ciljevi su veoma pohvalni, ali ne garantira se njihovo ispunjenje. Po ocjeni IDS-a, nije pitanje treba li privatizacija HEP-a ili ne već kada i, osobito, kako je načiniti.

Klub, uz to, smatra da treba izjednačiti bivše i sadašnje uposlenike u privilegiranim dionicama uz

popust. Valja, međutim, biti oprezan s obzirom na činjenicu da će dionice HEP-a i INE preplaviti hrvatsko tržište, da će se dionice prodavati po sniženoj cijeni pa da će uslijediti nagli otkup strateškog partnera, koji će pokušati postići 51 posto.

Glavna je primjedba Kluba zastupnika IDS-a da kompletna kontrola postupka privatizacije ne proizlazi iz zakona nego iz odluka i nadležnosti koje je Vlada dobila ovim zakonom. To pokazuje da model nije doraden - rekao je zastupnik.

Predstavnik Kluba zastupnika IDS-a upozorio je zatim da je hrvatsko energetske tržište neobično maleno te da se može, legalno i legitimno postaviti pitanje može li HEP grupa kao rezultanta toga procesa suprotstaviti se uspješnoj regionalnoj konkurenciji s tako profiliranim i definiranim planovima.

Iz ovog kluba čule su se još ove primjedbe i upiti: cilj je povećanje zaposlenosti, ali se nigdje ne objašnjava kako će doći do toga (a nema ni simulacije); što potrošači dobivaju ovim procesom, hoće li im proizvođač nestane li struje nadoknaditi štetu (penali): gdje je objašnjenje sustava cjelovitog upravljanja; nedostaju kriteriji kako će teći raspodjela unutar HEP grupe, odnosno koncerna.

Klub zastupnika IDS-a smatra da će u prvoj fazi porasti cijena električne energije za krajnje korisnike, da HEP grupa neće preživjeti regionalnu konkurenciju te da će dijelovi koncerna HEP grupe biti zasebno preuzeti, osobito oni interesantni. Klub je, nadalje, upozorio na još neke dvojbe. Ponajprije na postojanje problema s ugovorima s privatnim proizvođačima o kupnji energije ako država ne jamči da će se u nekom vremenskom roku (obično 20 godina) otkupljivati sva energija koja se proizvede. Sljedeći je problem - zaračunavanje tržišne cijene (ogromno opterećenje za stanovništvo).

Građanima vratiti sredstva koja su ulagali u razvoj elektroprivrede.

Izbor britanskog modela, kakav se savjetuje Hrvatskoj, ne mora nužno biti potreban niti mudar izbor po ocjeni IDS-a. Obrazloženje - rezultati zemalja koje su ga primijenile pokazuju da privatne kompanije ponovo počinju spajati proizvodnju s

distribucijom, čime se proces nedugo nakon same privatizacije vraća unatrag.

Podrška

Klub zastupnika SDP-a podržat će Prijedlog - izvijestila je zastupnik **Dragica Zgrebec**. Podsjetivši da je reforma energetske sektora u EU krenula 1997. Naglasila je da Hrvatska, suprotno nekim tvrdnjama iz rasprave, mora postupno prihvaćati sve što, u daljnjoj ili bližoj prošlosti, čine zemlje Europske unije.

Da model nije doraden pokazuje to što kontrola postupka privatizacije ne proizlazi iz zakona, nego iz odluka i nadležnosti koje je Vlada dobila zakonom.

U određivanju koncepta i rokova privatizacije HEP-a i ukupnog energetske sektora u Hrvatskoj valja imati u vidu da energetske sektor zahtijeva visoku kapitalnu investiranost (domaće na tom planu loše stoje), zatim sve ono što poskupljuje gradnju energetske objekata, a i činjenicu da se u uvjetima globalizacije tržišta domaće tvrtke stalno moraju uspoređivati s drugima u okruženju žele li biti konkurentne.

Dobre projekte koji će se javljati i sudjelovanje u privatizaciji međunarodnih financijskih institucija trebalo bi iskoristiti za stvaranje dobre klime za privlačenje domaće štednje i uključivanje domaćih mirovinskih fondova.

Zastupnica Zgrebec skrenula je zastupnicima pažnju na materijal priložen zakonskom prijedlogu (izdala ga je Uprava HEP-a) ustvrdivši da bi najveću pažnju trebalo usmjeriti na kvalitetno rješavanje tu nabrojanih problema, među kojima su složenost uvjeta poslovanja zbog neprimjerene cijene električne i toplinske energije, visoke cijene energenata a niska razina kvalitete, podinvestiranje sustava, problemi vlasništva, odnosno ulaganja izvan Hrvatske. Do drugog čitanja, jer je riječ o državnom monopolu, preciznije odgovore zahtijevaju pitanja sigurnosti sustava, njegova daljnjeg razvitka, javne usluge, odnos s kupcima, ograničeno tržište.

U nastavku izlaganja predstavnica Kluba SDP-a rekla je da je zaista napravljen dobar posao ako su INA i HEP procijenjeni na oko 4,5 milijardi eura, a privatizacijom se osiguraju navedeni ciljevi.

S obzirom na to da će se u postupku restrukturiranja i početne privatizacije javljati i značajni troškovi za zbrinjavanje viška zaposlenih Klub zastupnika SDP-a podržava zaključke Gospodarsko-socijalnog vijeća kojima se zahtijeva da se izvidi mogućnost, i kroz zakon, ugradnje tzv. socijalne klauzule.

Uz napomenu da su primjedbe na ovaj zakon slične ili gotovo iste onima na privatizaciju INE, Dragica Zgrebec još je nabrojala zahtjeve u svezi s konkretnim člancima, zatraživši, među ostalim, da se jasnije izrazi što ide u privatizaciju (da je to HEP grupa) i da se do drugog čitanja procijene veličine po ovim modelima privatizacije, koliko će biti preneseno u fond za potrebe branitelja i članovima njihovih obitelji. Tu su još ocjene i prijedlozi: ako nema rokova za postupak privatizacije ne bi trebalo određivati da će se odluka o prodaji po posebnim uvjetima radnicima provesti tek nakon prodaje 50 posto dionica, jer to u ovom slučaju može biti čak i dulji rok no iz prethodnog zakona; Vlada treba izvještavati Hrvatski sabor o svakoj svojoj odluci u svezi s privatizacijom; razmotriti mogućnost zadržavanja većinskog paketa, tzv. zlatne dionice do ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Radi ispravka navoda Dragice Zgrebec (da HEP treba pripremiti za konkurenciju) za riječ se javio **Ivan Milas (HDZ)**. Tržišne utakmice u Hrvatskoj neće biti niti je ima jer je to jedno jedinstveno

Izjednačiti bivše i sadašnje zaposlenike.

područje ("sada je monopolist i bit će monopolist"), a struje će biti dovoljno jer će se isključiti oni koji neće moći platiti novu cijenu. Svrha je privatizacije na istoku, po riječima ovog zastupnika, da se prljavi objekti prave na istoku, a struja troši na zapadu, gdje je veća kupovna moć.

Ministar gospodarstva, **Goranko Fižulić** podsjetio je zastupnika da je konkurencija u energetske sustavu omogućena već energetske reformom u srpnju 2000. godine pa zatim paketom energetske zakona 2001. Tržište električne energije već je deregulirano i samo o tržištu ovisi želi

li se netko ili ne želi baviti proizvodnjom, distribucijom ili dobavom električne energije.

Ispravljajući ministrov navod, **Ivan Milas** je rekao da kod utvrđivanja monopola ne ulazi to koliko netko ima mogućnosti da osnuje firmu već koliko ima udjela na mjerodavnom tržištu. A ta konkurencija ne postoji niti će postojati, jer je ostala samo teoretska u svim istočnim i svim zapadnim zemljama. Ni u Njemačkoj to ne štima, a u Kaliforniji nije se napravio nijedan pogon, bio je monopol prodaje.

Samo ljudi mogu nešto napraviti protiv svog naroda kada je sigurno da je to samo šteta - zaključio je Milas, dometnuvši kako su zastupnici, kao predstavnici naroda odnosno svih građana Hrvatske, dužni štiti njihov interes.

Dr.sc. **Đuro Njavro** rekao je da će konkurencije biti, ali da će ona dovesti do toga da se pogase električne centrale, jer imaju visoke troškove proizvodnje. Sve više i više električne energije će se uvoziti i predloženi zakon samo će dovesti do većeg uvoza električne energije.

Ne prihvaća se dezintegracija elektroprivrednog sustava

Klub zastupnika DC-a neće prihvatiti Prijedlog - izvjestila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**, uz ocjenu kako je trebalo provesti javnu raspravu o privatizaciji i HEP-a i INE. Predloženi zakon znači potpunu dezintegraciju elektroprivrednog sustava, rekla je, ustvrdivši da je prijemor, uz to, i u tome što je

Do drugog čitanja, jer je riječ o državnom monopolu, preciznije odgovore zahtijevaju pitanja sigurnosti sustava, njegova daljnjeg razvitka, javne usluge, odnos s kupcima, ograničeno tržište.

predviđen isti model i za INU i HEP (s tim da se u prvoj fazi za HEP ne predviđa ulazak strateškog investitora) iako se radi o dva potpuno različita infrastrukturna sustava.

Razlog izlaganja tržištu nije - naglasila je zastupnica - postizanje boljitka, kvalitete, potrošača i zaposlenika već izvršavanje obveza utvrđenih memorandumima sa MMF-

om povodom sklapanja stand-by aranžmana.

Ona je zatim rekla da je prihvaćanjem ove obveze država odlučila da, uz već prodati bankarski sustav, potpuno izgubi svaku mogućnost utjecaja na razvoj i donošenje nekih najznačajnijih odluka energetskog sektora.

Klub zastupnika DC-a smatra da je cilj privatizacije HEP-a i INE iznuden i potrebom punjenja Državnog proračuna (dividenda ostvarena na temelju dionica Republike Hrvatske na tržištu kapitala sukladno odluci Vlade).

Pozvavši se na odgovor Ministarstva gospodarstva Udruzi umirovljenika HEP-a kako su Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća određeni svi elementi cijena dionica i uvjeti popusta za zaposlene i nezaposlene, zastupnica Škare-Ožbolt upitala je zašto onda, prema Prijedlogu, Vlada treba posebno odlučivati.

Ukidanjem prava prvenstva i određivanjem da tek nakon prodaje 50 posto dionica Vlada donosi odluku o načinu prodaje zaposleni su, upozorila je zastupnica, dovedeni u lošiju poziciju jer će se parcijalno prodavati dijelovi HEP-a, i to vjerojatno najprije najkvalitetniji.

Predstavnica Kluba zastupnika DC još je: upozorila da je bez uvida u zakon kojim će biti osnovan investicijski fond u koji će biti prenesene dionice branitelja teško dati ocjenu o načinu upravljanja fondom i zaštiti interesa branitelja; napomenula kako nije jasno, osim za 14 posto dionica, kako i pod kojim uvjetima će se izvršiti privatizacija HEP-a; ukazala na bojazan sindikata da će zbog privatizacije velik broj zaposlenika ostati bez posla; ocijenila da bi se barem trebalo raspraviti o zahtjevu Društva za zaštitu potrošača Hrvatske koji traže participaciju u privatizaciji temeljem njihovih ulaganja (naknade za izgradnju elektroenergetskih objekata).

Spomenimo na kraju još napomenu o primjedbama zaposlenika HEP-a (više od 40 000 ljudi) dostavljenim svim klubovima te zamjerku što nema očitovanja stručnjaka o ponuđenim rješenjima - ne samo s ekonomskoga i financijskog stajališta već i o pitanju (redovite) opskrbe električnom energijom te što nisu simulirane posljedice.

Podrška Prijedlogu, ali čemu brzina

Klub zastupnika HSS-a, čiji je stav obrazložio **Ante Markov**, podržava ciljeve zakona, smatra da je dobro otvoriti proces preoblikovanja ovog poduzeća, njegovu konsolidaciju te privatizaciju, ali zamjera predlagatelju zbog brzine.

Razmotriti mogućnost zadržavanja "zlatne dionice" do ulaska Hrvatske u EU

Sugerira mu, nadalje; prodaji udjela suprotstaviti dokapitalizaciju; jasno naznačiti da se od privatizacije u cijelosti izuzimaju prijenos i distribucija; otvoriti prostor za sve bivše i sadašnje zaposlenike koji nisu koristili pravo upisa po povlaštenim uvjetima u trgovačkim društvima (10.000 eura); zaposlenicima ne nuditi tek nakon što se proda 50 posto dionica; utvrditi da se prodaje "najmanje 15 posto, a najviše 30 posto" dionica domaćim i stranim fizičkim ili pravnim osobama (time ostaje dovoljno prostora državi da sagleda ukupan proces i zadrži ključnu ulogu u vlasničkoj strukturi).

Ovaj klub zastupnika predložio je, nadalje, da se utvrdi rok za prodaju preostalog dijela dionica sukladno tržišnim prilikama te predvidi suglasnost Hrvatskog sabora (da se u to ide nakon ocjene stanja i analize relevantnih pokazatelja). Zastupnici HSS-a drže da se dio koji ide u privatizaciju kroz dionice ili učešće u vlasništvu prenese na lokalnu samoupravu, kao autentičnog zastupnika svih građana koji su izdvajali za HEP. Time bi se pravičnije zastupala teza da nijedan zakon nema pravo dezavuirati uložena sredstva u bilo kojem obliku.

Da bi se moglo kvalificirano raspravljati do drugog čitanja veoma je važno, naglasio je Ante Markov, dati točne računovodstvene i financijske pokazatelje te stvarnu vrijednost temeljnog kapitala HEP-a.

Ante Beljo (HDZ) s tri je citata komentirao Prijedlog, započevši izlaganje upitom u svezi s, kako reče, rasprodajom Hrvatske. Gdje ćemo mi naći tu najveću rupu u Hrvatskoj, gdje ćemo one koji budu krivi za to sahraniti - upitao je, povukavši paralelu s natpisom na grobu osnivača Aucklanda u Novom Zelandu, kojemu na spomeniku, na

brdu iznad tog grada, piše - "Ako hoćete imati grob ovdje onda pogledajte ovaj grad".

Prijedlog se ne prihvaća jer je riječ o potpunoj dezintegraciji elektroprivrednog sustava.

Razlog izlaganja tržištu nije postizanje boljitka, kvalitete za potrošača i zaposlenika već izvršavanje obveza prema MMF-u. Trebalo je provesti javnu raspravu o privatizaciji i HEP-a i INE.

Drugim se citatom pozvao na Stjepana Radića ("Najveći je zločin prema svom narodu lagati i obmanjivati vlastiti narod", a trećim na izjavu jednog američkog predsjednika ("Pojedine građane možete prevariti više puta, ali sve građane ne možete prevariti više puta").

Netočnim je zastupnik nazvao objašnjenje ministra gospodarstva o dobru koje se postiže privatizacijom, a i njegovu tvrdnju da se zakon ne donosi zbog punjenja Državnog proračuna niti zbog obveza prema MMF-u, uz napomenu o zavaravanju hrvatske javnosti. Da bi potkrijepio svoje upozorenje citirao je dijelove Pisma upućenog MMF-u te Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Struja, voda, nafta, telekomunikacije osnova su stabilnosti i suvereniteta zemlje, a kada se to proda onda je još potrebno samo imati medije koji će narodu ispirati mozak - rekao je Ante Beljo, dometnuvši da se to već događa. Nastoji se napraviti zajednički energetska sustav za jugoistočnu Europu, naglasio je, rekavši zatim kako se u "knjižici Europske zajednice" o jugoistočnoj Europi (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Jugoslavija) želi stvoriti zajedničko tržište - balkanska (kon)federacija, jedna nova Jugoslavija. U kojoj bi Hrvatska bila garant koji će plaćati račune, kao što je plaćala posljednjih osamdeset godina - rekao je zastupnik.

Takve grobarske izjave neprijetljive su u ovom Saboru i to je prijetnja svim zastupnicima koji će glasati za zakon, za Vladu, rekao je **Marin Jurjević**, dometnuvši kako su zastupnici već čuli da bi se neki iz stranke kojoj pripada Ante Beljo glogovim kolcima obračunavali s neistomišljenicima.

Niti sam tako rekao niti tako mislio - odgovorio je **Ante Beljo**, objasnivši da je govorio o spomeniku osnivaču Aucklanda, kojega su u znak počasti pokopali na brdu iznad grada. Poručujući svima da moraju napraviti takav grad ako žele biti pokopani na tako značajnom mjestu. A kako se ide u rasprodaju hrvatskih dobara, nisam rekao tko to radi, dometnuo je zastupnik, pojašnjajući još - ako je brijeg na jednu stranu na drugu bi morala biti rupa.

Poskupjet će struja, kao što je i telefon

Ivan Milas (HDZ) započeo je izlaganje tvrdnjom da o predloženoj nitko nije rekao ništa pozitivno ni uočio prednosti, ništa što bi Hrvatska dobila osim praznih obećanja. Nije dokazano da ćemo dobiti ikakav novac, jer to određuju oni koji to dobiju.

Utvrđiti rok za prodaju preostalog dijela dionica sukladno tržišnim prilikama te predvidjeti suglasnost Hrvatskog sabora. Dio koji ide u privatizaciju kroz dionice ili učešće u vlasništvu prenijeti na lokalnu samoupravu, kao autentičnog zastupnika svih građana koji su izdajali za HEP. Time bi se pravičnije zastupala teza da nijedan zakon nema pravo dezavuirati uložena sredstva u bilo kojem obliku.

Zastupnik je upozorio da će poskupjeti struja (kao što je skuplji i telefon, a obrazložena su bila jednaka današnjim). Podsjetivši kako se govorilo o silnim ulaganjima i u Telekom, o silnoj tehnologiji, zastupnik je rekao da u čvrstu mrežu nije uloženo ništa pa moraju tražiti posao po Africi.

Ustvrdivši kako nema bolnica ni kreveta i kako je i zdravstvo bolje funkcioniralo u ratu nego danas, Ivan Milas rekao je da je to stoga da "ovi" mogu pokupiti čim više iz Hrvatske.

Po riječima zastupnika svaki kilowatt nakon privatizacije plaćat će se dvostruko, trostruko. Kako reče -

riječ je o najobičnijoj pljački, od koje se nije oporavio nitko, niti će se oporaviti, od Soče do Vladivostoka.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo sljedeće ocjene, upozorenja i primjedbe: napravili smo Telekom, više ga nemamo, ali je tripit veći utržak, a dobiti nema; napravljena je Elektroprivreda sredstvima svih, ne samo radnika HEP-a, a daje se trećima, a isto je s INA-om; nitko razuman ne može prihvatiti očitu štetu koja se dešava njegovom narodu, stanovnicima njegove zemlje; zar i nakon što su se drugi opekli na vjeronjanju graditi sretnu budućnost ("pa mi smo ulazili u sretnu budućnosti stotine puta"); nije ovo prva globalizacija, učili smo da je socijalizam svjetski proces kojega nitko ne smije zaustavljati, a sada je svjetski proces - globalizacija.

Spomenimo na kraju još upit Ivana Milasa - koliko ćemo platiti ovo što badava damo, potkrijepljen pričom o "jednoj zemlji" s Istoka koja je vlastitu elektroprivredu prodanu za tridesetak milijuna dolara na kraju otkupila, jer nije bilo uredne opskrbe, za 100 milijuna dolara.

Replicirajući Milasu, **Dragica Zgrebec** rekla je kako iz njegovog izlaganja slijedi da Hrvatskom kruži bauk kapitalizma, dometnuvši da bi on, jer je dugo živio vani, morao znati da se nacionalni interesi najbolje štite gospodarskim rastom i podizanjem životnog standarda stanovništva.

Kad je riječ o novim tehnologijama - bez njih nema napretka. Spomenuvši ih, objasnila je, da one nisu ovisne o tome u čijem su vlasništvu nego o tome koliko će se njima unapređivati proizvodnja, štititi okoliš. Hrvatskoj je potrebno sve više obnovljivih izvora energije, jer prirodni imaju svoj kraj.

Ivan Milas rekao je da je vani bio dugo, ali da još nije čuo za ludosti kakve su predložene. Vani se, dakako, itekako štiti vlastiti interes i pazi se na zaštitu okoliša. Ali, naglasio je, iz tih zemalja se i preuzimaju naše banke jer mi ne znamo organizirati svoju kuću. Po riječima Milasa, usprkos najvećem broju doktora u svijetu, ponašamo se kao Indijanci, koji su u Sjevernoj Americi zemlju mijenjali za stakalce, dok mi sva nacionalna dobra mijenjamo za daljnji dug.

Josip Leko (SDP) uvodno je napomenuo kako se HEP doživljava kao komunalna organizacija koja bi trebala služiti u komunalne svrhe na

stari način. To bi moglo biti, ali bi se tada moralo odustati od projekta integracije u Europsku uniju, čijeg je pravnog i ekonomskog sustava Hrvatska sada i formalni dio (potpisala je akt o pridruživanju).

Nije sporno da treba ići u privatizaciju, a može se raspravljati i o tajmingu i modelu, posebno o trajnijim osiguračima zaštite nacionalnih, državnih interesa jer je riječ o specifičnom proizvodu.

Napomenuvši kako je privatizacija teško pitanje sa socijalnog, ekonomskog i političkog gledišta zastupnik je potkrijepio primjerom SR Njemačke, čiji istočni dio i uz veću stopu bruto društvenog proizvoda nije uspio riješiti ogromnu stopu nezaposlenosti, bježanje kadrova, iseljavanje stanovništva (cijele ulice ostaju prazne).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo prijedlog kako bi postotak vlasnika jednog paketa dionica trebalo značajnije smanjiti u odnosu na druge privatizacijske projekte, jer je riječ o vrlo značajnom proizvodu.

Usljedila je replika **Ivana Milasa**. Nije moguće da kod nas nema inženjera koji bi znali HEP organizirati i modernizirati te na svjetskom tržištu kupiti nužne strojeve za modernizaciju, a ako je sudbina naših ljudi da budu otpušteni bolje da ih otpusti hrvatska država pa ih plaća iz socijalnog fonda nego drugi koji će nam dati duplu cijenu i ostaviti ih na teret Proračuna.

Ako prihvaćate načela tržišta onda uopće nije bitno tko je vlasnik - odgovorio je **Josip Leko**, dometnuvši kako je na tržištu vrijedan faktor vrijeme i da je najvažnije da tržište bude organizirano te da se ono kontrolira. Zato su bitni osigurači.

Tu tržišta niti ima niti će ga biti jer sada je monopol, nije baš isto hoće li biti hrvatski ili tuđi - bio je odgovor **Ivana Milasa**.

Statisti

Greška je što se o ovako važnoj temi raspravlja u situaciji dok su u ostavci glavni ministri u Vladi, ustvrdio je dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)**. Za Vladin navod da je razlog za donošenje ovoga zakona naša integracija u EU zastupnik drži da je u biti prodavanje magle hrvatskoj javnosti jer Hrvatska nije u EU-u, i neće biti u slijedećih desetak godina, niti postoje ovakva rješenja u svim zemljama EU-a.

Ako će privatizacija hrvatskih javnih poduzeća dovesti do veće učinkovitosti u njihovom vođenju onda je zastupnik podržava, a napose privatizaciju u kojoj će najveći broj dioničara biti naši građani, i to po posebno povlaštenim uvjetima. Jasno je da će privatizacija voditi ka povećanju nezaposlenosti u Hrvatskoj, i zato bi Vlada morala imati alternativne programe, no zastupnik se boji da ih nema, jer ih nije pokazala kroz privatizaciju drugih sektora. Privatizacija INE i HEP-a izuzetno je značajna za Hrvatsku i ništa se s tom privatizacijom ne može usporediti, osim možda privatizacije Telekom, ali se događa u trenutku kada je hrvatski proračun završio prošlu godinu s više od 5,5 milijardi kuna tekućeg deficita. Stoga je teško obraniti od teze koja se može čuti da je ovo samo rasprodaja javnog srebra ili naslijedene imovine kako bi se krpale proračunske rupe. Zastupnik misli da će predložena privatizacija HEP-a utjecati na ulaganje u investicije u Hrvatskoj, tj. neće doći do rasta investicija jer kada se jednom postavi model otvorenog tržišta pokazat će se da su osim hidrocentrala svi drugi objekti za proizvodnju struje relativno skupi u odnosu na ono što se nudi u našem okruženju. Stoga očekuje gašenje proizvodnje električne energije i uvoz struje s Istoka (Ukrajina i Rusija) ili iz neposrednog našega okruženja (BiH i Jugoslavija).

U nastavku govorio je o lošem utjecaju privatizacije HEP-a na ulaganja. Razlog - uz HEP vezano na desetke i stotine malih poduzeća, a kada se jednom počne upravljati HEP-om na međunarodno kvalificirani način tada će se energenti kupovati od onih koji budu najjeftiniji u ponudi. Zastupnik se boji da će se u prvih nekoliko godina privatizacija loše odraziti na mala poduzeća koja su dosad surađivala s ovim javnim poduzećem.

U zaključnom razmatranju predložio je formiranje jednog višestranačkog saborskog povjerenstva koje bi pratilo što Vlada čini na temelju ovako predloženog zakona. Uz privatizaciju valja vezati obeštećenje onih koji će u javnom sektoru i javnim poduzećima ostati bez posla tj. dati im dionice tih poduzeća. S obzirom na loša iskustva s državnim fondovima umjesto posebnog državnog fonda u koji bi se prenijele

dionice hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, zastupnik misli da bi stručni dio posla mogli obaviti privatni investicijski fondovi kojih danas već ima dovoljno u Hrvatskoj.

Za **Vladimira Šeksa (HDZ)** ovdje je riječ o igrokazu u kojem je Hrvatski sabor doveden pred potpuno svršen čin da amenuje ono što je već utvrđeno 2001. godine. Pritom, kaže, ima u vidu izvješće MMF-a o prvom preispitivanju aranžmana s Hrvatskom. Strukturne mjere koje uvjetuje MMF u drugoj polovici 2001. svode se na namjeru vlasti da smanji zaposlenost u državnom sektoru te na daljnju privatizaciju INE i HEP-a. Predloženi je zakon diktiran uvjet MMF-a, a Hrvatska se vlada javlja u ulozi njegova instrumenta predlažući Hrvatskome saboru da tu već davno očitovanu namjeru, pogodbu, dogovor i obvezu prema MMF-u provede, rezolutan je zastupnik Šeks. Stoga su zastupnici samo puki statisti koji bi trebali dati legitimitet jednoj davno donesenoj odluci na koju se Vlada RH obvezala da će izvršiti. Krajnji je smisao privatizacije HEP-a, kao uostalom i INE, da ključni dijelovi našega nacionalnog bogatstva ne budu više u hrvatskim rukama, drži ovaj zastupnik. To je, kaže, vidljivo iz izvješća MMF-a kada se npr. s osobitim zadovoljstvom bilježi kako je iz hrvatskih ruku isisan bankarski potencijal (90 posto) završio u inozemnim rukama. Usvajanjem predloženog zakona o privatizaciji HEP-a, a napose paketa ostalih zakona o privatizaciji (INE, Hrvatske poštanske banke, Croatia osiguranja i Jadranskog naftovoda) Hrvatska ostaje tek prazna ljuštura koja će na jedan kolonijalni način i bez gospodarskog suvereniteta biti u tako shvaćanom globalizacijskom procesu tek igračka u tuđim rukama, podvukao je zastupnik Šeks. Zaključujući istup prisjetio se Stjepana Radića i njegovog svojedobno izgovorenog upozorenja o guskama koje srljaju u maglu, i drži kako "mi ne bismo trebali biti te guske jer u toj magli nema ničega korisnog za Hrvatsku i njezine građane, nego samo udovoljavanje grimiznom veličanstvu multitransnacionalnom kapitalu koji želi ovladati ne samo Hrvatskom nego i cijelim jugo-istokom Europe".

Radi ispravka netočnog navoda javila se **Darinka Orel (HSL)**. Reagirajući na tvrdnju da je već davno donesena odluka o smanjenju

broja zaposlenih, zastupnica Orel kazala je da je takva odluka, ali i odluka o privatizaciji i reorganizaciji HEP-a donesena 1992. godine, te kako to nije diktiran uvjet MMF-a. Sve do 1993. godine, kaže, radila je u HEP-u i argumentirano tvrdi da je već 1992. postojala reorganizacija te tvrtke te popis od 18.500 zaposlenih koje je tijekom 10 godina trebalo smanjiti na 9000. Danas u HEP-u još uvijek ima 15.000 zaposlenih, zaključila je zastupnica Orel.

Zastupnik **Petar Žitnik (HSS)** replicirao je na opasku zastupnika Šeksa o srljanju guski u magli. "Mi ne moramo srljati kao guske u magli, kroz vladavinu HDZ-a već smo duboko odvedeni u tu maglu", poručio mu je zastupnik Žitnik. Zamjerio mu je također što je u raspravi upotrijebio terminologiju koja nije prikladna za raspravu o ovako ozbiljnoj temi. Poručio mu je stoga da se ovdje ne igra nikakav igrokaz, niti su zastupnici statisti u tome, ali je stvar zastupnika Šeksa hoće li se takvim smatrati.

Privatizacija banaka

Uzvratajući zastupnik **Šeks** je primijetio da je samo citirao izvješće misije MMF-a da su donijete odluke o prodaji INE i HEP-a. Isto je tako kazao kako nije prozvaao zastupnika Žitnika guskom u magli, već je ovu metaforu Stjepana Radića iskoristio da metaforički ukaže kamo nas predloženo može odvesti. A na upit jesu li zastupnici statisti ili nisu dovoljno je, kaže, vidjeti odluke koje su unaprijed već donesene, i potpisane, pa je u tom smislu spomenuo i igrokaz tj. u smislu jedne tragične situacije u koju je doveden Sabor pristajanjem na

Zastupnici su tek puki statisti koji bi trebali dati legitimitet već davno donesenoj odluci na koju se Vlada obvezala da će je izvršiti.

odluke koje su već davno donijete, gdje zastupnici samo formalno sudjeluju u njihovom izglasavanju.

Zastupnik Šeks je primijetio kako je danas više od 90 posto banaka u stranom vlasništvu, ali je propustio kazati da je takva struktura već bila krajem 1999. godine, te da je nekoliko mjeseci prije posljednjih izbora prodana i Privredna banka Zagreb, kazao je dr.sc. **Zdenko Franić (SDP)**

replicirajući na izlaganje Vladimira Šeksa. Za vrijeme mandata koalicijske Vlade privatizirane su, odnosno prodane Riječka i Splitska banka, a u tijeku je Dubrovačka banka. Zamjerio mu je također što nije spomenuo podatak da je tijekom 1989. i 1999. propalo 20-tak banaka i 40-tak štedionica, a u posljednje vrijeme samo je tiho eutanizirana banka u vlasništvu najpoznatijeg unuka u Hrvatskoj u čiju banka nije imala povjerenje niti vlastita banka pa je novac uložila u drugu banku. Podatak da je prije nekoliko mjeseci čak nekoliko milijardi njemačkih maraka uloženo u banke u postupku zamjene u euro očito govori da je aktualna Vlada donijela povjerenje i stabilnost u hrvatski bankarski sustav, zaključio je Franić.

U ponovnom istupu **Vladimir Šeks (HDZ)** ustvrdio je kako mu je teško polemizirati s onim što nije u svojoj raspravi izrekao. Ponovio je podatak iz nedavnog izvješća visokog predstavnika MMF-a da je u Hrvatskoj krajem 1998. samo 7 posto banaka bilo u stranom vlasništvu, dok se početkom 2001. taj postotak povećao na 84 posto. Spominjući to izvješće MMF-a orijentirao se, kaže, samo na onaj njegov dio koji pozitivnim ocjenjuje činjenicu što većinsko strano vlasništvo počinje prevladavati, pače preuzimati bankarski sustav Hrvatske. Od preuzimanja vlasti 2000. godine naovamo 90 posto hrvatskoga bankarskog kapitala otišlo je iz hrvatskih u strane ruke.

U ponovnom istupu ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** primijetio je da je bankarski sustav dokaz kako je uspješno izvedena privatizacija, i kako danas ima pozitivnu ulogu u daljnjem razvoju gospodarskog sustava i općeg standarda u Hrvatskoj. Činjenica je, nastavlja Fižulić, da je prijašnja Vlada privatizirala Zagrebačku i Privrednu banku Zagreb. Za potonju banku čak smatra da je uspješno prodana bez obzira na to kako je u posljednjih desetak godina saniran bankarski sustav u nas, i koliko je to koštalo naše porezne obveznike. A što se tiče Zagrebačke banke podsjeća da je prije deset godina vrijednost njezinih dionica iznosila nekoliko desetaka kuna, izlaskom na burzu ta je vrijednost skočila na 500 kuna, do 1998. godine popela se na 2200 kuna, da bi potom pala na 600 kuna. Danas joj vrijednost raste i iznosi 1900 do

1950 kuna. Dodaje kako nitko ne brani hrvatskim građanima da kupuju dionice Zagrebačke banke i Plive. Sve u svemu činjenica je, kaže, da je u protekle dvije godine došlo do ultralikvidnosti u hrvatskom bankarskom sektoru, kamate za građanstvo i gospodarski sektor pale su za 2,5 puta, udvostručena je štednja građana itd. Sve je to posljedica privatizacije i globalizacije, svidalo se to nekome ili ne, kaže ministar Fižulić. U odnosu na proteklu godinu lanjska je godina bila rekordna po inozemnim investicijama, a Hrvatska je uprihodovala milijardu i 376 milijuna dolara izravnih investicija, s tim da ta brojka još nije konačna. Konačno, prvi put su se izravna ulaganja izjednačila s vlasničkim ulaganjima. Sve to pokazuje da koncept privatizacije donosi konkurenciju, a konkurencija bolji položaj svim građanima, pa kroz taj segment valja gledati privatizaciju INE i HEP-a. U narednim godinama ove dvije naše tvrtke ne bi trebale služiti punjenju državnog proračuna, ali se trebaju privatizirati također novcem mirovinskih fondova, hrvatskih građana, narasle štednje. Valja pružiti šansu reformiranoj INI i HEP-u da izađu na burzu, i njihove dionice kolaju i kupuju ne samo hrvatski građani nego i stranci. Pritom je najbitnije da vrijednost dionica raste, što i jeste smisao privatizacije, a ne nikakva rasprodaja tih tvrtki, najmanje po diktatu MMF-a ili Svjetske banke za obnovu i razvoj.

Nakon toga zastupnici su se javili radi ispravka netočnog navoda. Mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)** zaniijekao je ministrovu izjavu da je prijašnja Vlada RH privatizirala Zagrebačku banku, te tvrdi kako niti jedna Hrvatska vlada nije donijela ni jednu odluku o privatizaciji spomenute banke. Prijašnja je Vlada donijela odluku o privatizaciji Privredne banke Zagreb s tim da je 25 posto dionica plus dvije dionice te banke u vlasništvu Republike Hrvatske, a iz transakcija i budućih kupnji isključene su sve fizičke i pravne osobe porijeklom iz bivše Jugoslavije. Ne manje važna činjenica je, kaže, što je sav novac od privatizacije te banke dočekaov već prvi dan aktualnog ministra Crkvenca.

Ako su stand by aranžmani sa MMF-om tako dobri kao što se tvrdi zašto od svih zemalja u tranziciji, jedino Rumunji, osim Hrvatske, to imaju, zapitao je **Ivan Šuker (HDZ)**.

Tko iole poznaje malo ekonomiju kada pročita diktate MMF-a neće mu biti jasno kojoj bi državi takvo što pogodovalo. Sve to pogoduje državi koja nema jasnu gospodarsku politiku. A na konstataciju o silnom stranom ulaganju u Hrvatsku, zastupnik Šuker kaže da je posljedica toga najveći vanjskotrgovinski deficit u povijesti Hrvatske.

Sprega privatnog i javnog interesa

Za zastupnika dr.sc. Đuru Njavru (**nezavisni**) najveći je problem tekući deficit Hrvatske kojeg bi vrijedilo prihvatiti i financirati kada bi se njime pokrivali kapitalni izdaci npr. izgradnja cesta ili obnova. No, nikome tko ima imalo zdravog razuma ne bi bilo dugoročno prihvatljivo da plaću, mirovinu i socijalne izdatke pokriva rasprodajom imovine i zaduživanjem. To jednostavno ne može dugo potrajati.

Za zastupnika **Vladimira Šeksa (HDZ)** netočna je konstatacija ministra gospodarstva da je dosadašnja privatizacija bankarskog sustava svima donijela poboljšanje. To se "poboljšanje" očituje, kaže zastupnik Šeks, u podatku o broju nezaposlenih (od 1952. to je rekordna stopa od 23 posto), te činjenici da je u sanaciju Dubrovačke banke uloženo 2 milijarde i 400 milijuna kuna, a banka je prodana kroz "uspješan" model privatizacije za 240 milijuna kuna.

U uzvratnom istupu ministar **Fižulić** je rekao kako mu nije jasno zašto se u raspravi izvlači slučaj Dubrovačke banke kao da ju je aktualna Vlada upropastila i iz nje isisala novac pa je mora i sanirati. Aktualna je Vlada samo konstatirala da se radi o "bančici" koja na postojećem bankarskom tržištu u Hrvatskoj teško može opstati kao državna banka i zato je morala biti izložena prodaji, a posljedica njezine niske cijene jeste sve ono što se s njom događalo u proteklih 10 godina. Za ministra Fižulića to je jedna od najtužnijih epizoda u hrvatskom gospodarstvu, i u hrvatskoj politici. Uz to je pokazala u što se može izroditi sprema lokalne vlasti, pojedinaca i privatnog sektora. Isto tako ne treba zaboraviti da je od 1994. do 2001. Hrvatska bila na trećem mjestu po ulaganjima među tranzicijskim zemljama. Ispred Hrvatske samo su Češka i Mađarska, a iza nas Poljska,

Slovačka i Slovenija. Očito je da su ulaganja u Hrvatsku bila na zamjetno visokom nivou čak i onda kada Hrvatska nije bila u politički povoljnim prilikama, a u susjedstvu se vodio rat. Pitanje je samo gdje bi danas bilo hrvatsko gospodarstvo i koja bi bila prosječna plaća i životni standard u nas da nije bilo tih ulaganja. Stoga valja i dalje poticati takva ulaganja, a doprinos tome su predloženi zakoni o privatizaciji INE i HEP-a, zaključio je ministar Fižulić.

Nije slučajno da opravdanu pozornost koju bi javnost trebala posvetiti donošenju zakona tj. privatizaciji desetorostruko veće vrijednosti hrvatskoga gospodarstva prolazi gotovo neprimjetno i zasjenjeno bukom prepucavanja u vlasti.

Opet su uslijedili ispravci netočnih navoda. Aluzija ministra Fižulića u što se može pretvoriti sprema lokalne vlasti, pojedinca i privatnog sektora ponukala je **Vladimira Šeksa (HDZ)** da iznese kako je najbolji dokaz o tome aktualnoj Vladi pružen kada je dala jamstva (garanciju) poduzećima ministra Čačića.

Za zastupnika **Ljuba Česića-Rojša (HDZ)** Dubrovačka banka nije bančica nego banka. Sada se smanjuje vrijednost HEP-a i INE da bi se "narihtalo" pojedincima da bez novca uzmu tvrtke, rekao je, među ostalim ovaj zastupnik.

Drago Krpina (HDZ) zadržao se na opaski ministra Fižulića kako može biti opasna sprema privatnog i javnog interesa. Šaljivo ispravljajući taj navod zastupnik Krpina je ustvrdio "kako u Hrvatskoj nema takvih dokaza, a jednako tako niti ministra u čijim dućanima zaposleni državni službenici moraju trošiti dobivene bonove za Božić, kao ni ministra koji ima privatno poduzeće i posluje s INA-om kao državnim firmom.

Kroz materijale o stand by aranžmanu MMF-a i Republike Hrvatske može se saznati kako su već davno dogovorene odluke od strateške važnosti za život u Hrvatskoj, a da o tome nitko nije zapitao Sabor kao najviše zakonodavno i političko tijelo u državi, primijetila je **Ljerkina Mintas-Hodak (HDZ)**. Dakle, cijeli je tijek, način i dinamika privatizacije INE i

HEP-a poznat i opisan još od rujna 2001. godine u materijalima Vlade i MMF-a, a to zapravo znači da su zastupnici danas tek u ulozi statista, ali ostaje pitanje zašto se odjednom požurilo s donošenjem tih zakona. Treba li razlog za to tražiti možda u nedavnim zagrebačkim razgovorima premijera Račana i predstavnika MMF-a ili je posrijedi nešto drugo, pita se ova zastupnica. No, dovoljno je, kaže, pogledati stranice našeg tiska gdje se kao udarne vijesti o "vrlo važnim događajima u Hrvatskoj" spominje afera petorice ministara u Vladi i neuspješan lov na ratnog zločinca Radovana Karadžića. U sjeni tako "važnih" vijesti tek na sedmoj ili osmoj stranici može se pročitati izvješće o raspravi o privatizaciji INE tj. sublimiraju kritika i prigovori onih koji nisu u funkciji bespogovornog provođenja politike aktualne Vlade. A radi se o privatizaciji dva hrvatska diva koji po svom gospodarskom, financijskom i stručnom potencijalu predstavljaju gotovo trećinu hrvatskoga gospodarstva. U pripremi postupka privatizacije ova dva diva Vlada je dostavila dva zakončica, od kojih jedan ima 11, a drugi od 10 lapidarnih i općenitih zakonskih odredbi gotovo identičnog sadržaja, uz gotovo identično obrazloženje. U saborskoj su se proceduri zakoni našli slučajno ili ne, gotovo preko noći, i u jeku tzv. afere pet ministara od kojih jedan u ostavci brani predložena zakonska rješenja. Nije, međutim, slučajno da opravdanu pozornost koju bi javnost trebala posvetiti donošenju takvih zakona tj. privatizaciji desetorostruko veća vrijednost hrvatskoga gospodarstva negoli je to učinjeno kroz svih deset godina HDZ-ove vlasti, prolazi gotovo neprimjetno, i zasjenjeno bukom međustranačkih prepucavanja u vlasti.

O predloženom zakonu mogu se dati prigovori koji su gotovo identični prigovorima na zakon o privatizaciji INE, kazala je ova zastupnica, ali je ipak upozorila na neke. U predloženom je zakonu, kaže, potpuno zapostavljeno pitanje zbrinjavanja viška radnika, i ne može se naslutiti da Vlada ima neki suvisli prijedlog rješavanja tog problema. Jednako tako nema niti riječi o zaštiti interesa potrošača uslijed liberalizacije tržišta pružanja usluga električne energije.

Zastupnica dijeli mišljenje kolega kako treba pristupiti privatizaciji HEP-a i INE te svih javnih poduzeća u Hrvatskoj, ali ne zbog EU-a, kao što

to Vlada navodi u obrazloženju donošenja zakona, i ne sada i pod pritiskom međunarodnih financijskih institucija. Privatizaciji valja pristupiti promišljeno i na temelju široko provedene javne rasprave koja će dovesti ako ne do potpunog nacionalnog konsenzusa onda barem do konsenzusa većine oko modela privatizacije ovako vrijednih poduzeća. Zastupnica je uvjerenjena kako većina naših građana nije za to da država ispusti kontrolni paket dionica iz svojih ruku naprosto zato što bi to itekako utjecalo na cijenu električne energije u budućnosti.

Marijan Maršić (HSS) smatra da privatizaciju HEP-a ne treba provoditi pod svaku cijenu, a pogotovo ne da bi se popunio državni proračun, već novac ostvaren privatizacijom valja uložiti u razvoj gospodarstva i u otvaranje novih radnih mjesta. Smatra da naš nacionalni interes mora biti zadržavanje kontrolnog paketa dionica HEP-a od 51 posto sve do pristupanja EU, a trebalo bi koristiti i podatke o negativnim iskustvima liberalizacije tržišta energijom te dati barem okvirna predviđanja kako će se ta liberalizacija odraziti na gospodarsku situaciju Republike Hrvatske. Neprihvatljivo je, kaže, što predlagatelj nije napravio simulaciju liberalizacije tržišta energijom.

U Zakonu manjka socijalna klauzula

U nastavku izlaganja zastupnik je iznio neke primjedbe na tekst predloženog zakona. Smatra npr. da treba preispitati mogućnost povećanja predloženih postotaka prijenosa dionica HEP-a bez naknade hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, a jednako tako postupiti i kod prodaje dionica HEP-ovim zaposlenicima te kod prodaje dionica svakako uzeti u obzir i bivše zaposlenike. Nužno je odrediti rok do kada će ći prodaja preostalog dijela dionica sukladno prilikama na tržištu kapitala. Člankom 4. Prijedloga zakona propisano je da će se postupak prijenosa dionica HEP-a na hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji propisati posebnim zakonom, a zastupnik misli kako u tom postupku treba odrediti rokove, mjerila i uvjete, i osigurati kontrolu Sabora. Zakonskim prijedlogom utvrđuje se mogućnost da se imovina HEP-a koja

će se privatizirati u trenutku pokretanja postupka privatizacije procijeni po realnoj tržišnoj vrijednosti, a zastupnik je mišljenja kako bi Hrvatski sabor morao biti više uključen u tu problematiku. Zapravo, Sabor bi trebao posebnim zakonom utvrditi ciljeve, redoslijed i dinamiku privatizacije, jer mu ponuđeni zakonski prijedlog ne daje pravo na punu kontrolu nad provedbom privatizacije, a pogotovo ne uvid u taj postupak po fazama, zaključio je Maršić.

U predloženom zakonu potpuno je zapostavljeno pitanje zbrinjavanja viška radnika, i ne može se čak niti naslutiti da Vlada ima neki suvisli prijedlog rješenja tog problema.

U nastavku rasprave govorila je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Zastupnica smatra kako je o predloženom zakonu izostala potrebna javna rasprava svih zainteresiranih za privatizaciju HEP-a. Pozvala se na navode iz jednog dokumenta udruge za zaštitu potrošača Hrvatske u kojem se kaže da je veliki broj građana ulagao značajna novčana sredstva za izgradnju elektroprivredne infrastrukture, pa i u osnovna sredstva elektroprivrede - trafostanice, kablovsku mrežu i drugo. Zastupnica podupire zauzimanje društva da se takvim građanima vrate uložena sredstva kroz dionice HEP-a ili na neki drugi način. Sigurno je samo da će se privatizacijom HEP-a Hrvatska izvrnuti povećanim poremećajima na svjetskom energetsom tržištu, a to će vjerojatno generirati povećanje cijena električne energije. Pitanje je samo kako će to povećanje cijena podnijeti umirovljenici, nezaposleni, a napose prosječna hrvatska obitelj. Uz to, sasvim je sigurno da će novi vlasnik tvrtke posegnuti za otpuštanjem radnika. Zabrinjava upozorenje sindikata da HEP još uvijek nema srednju dokumentaciju o vlasništvu i ne zna se točno s kojom imovinom raspolaže. I zastupnica Kosor smatra da u predloženom zakonu nisu u cijelosti ugrađeni ciljevi privatizacije HEP-a, koji se navode u obrazloženju zakonskog prijedloga, te da nije razvidno na koji će se način predloženom privatizacijom osigurati razvoj HEP-a. Pravo

sudjelovanja u privatizaciji HEP-a uz postojeće zaposlenike morali bi imati i bivši zaposlenici te tvrtke, a u zakon bi svakako trebalo ugraditi socijalnu klauzulu. Smatra kako bi predloženi postotak dionica HEP-a koji bi se prenio bez naknade hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji trebalo povećati sa 7 na možda 10 posto. Tu treba voditi računa i o djeci poginulih hrvatskih branitelja, odnosno o djeci koja su ostala bez oba roditelja.

Vladimir Šeks (HDZ) dao je za pravo svojoj stranačkoj kolegici, zastupnici Kosor kada je rekla kako u predloženom zakonu nisu poštovana stečena prava i ulaganja građana u HEP, ali dodaje kako jednako tako nisu poštovana niti prava umirovljenika HEP-a. S tim u vezi kaže kako se Klubu zastupnika HDZ-a obratila Koordinacija udruga umirovljenika HEP-a (ima ih oko 6000) navodeći da je 30. ožujka lani dobila od Ministarstva gospodarstva odgovor da će se poštovati odredbe Zakona o pretvorbi i privatizaciji. Međutim, umirovljenici HEP-a imaju pred sobom zakon u kojem su potpuno isključeni iz sudjelovanja u privatizaciji te tvrtke što je zapravo njihova diskriminacija i u nesuglasju je s Ustavom, kao i sa člankom 5. točkama 1. i 8. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća po kojima bi oni morali imati udjela u toj privatizaciji, zaključio je zastupnik Šeks.

Za **Ivana Šukera (HDZ)** predloženi je zakon nedoraden i očigledno napravljen po diktatu MMF-a, i kao takav uvreda je za Sabor i zastupnike što se našao na njihovim klupama. U raspravi o ovom zakonskom prijedlogu dva su bitna pitanja na koja valja dati odgovor. Prvo je pitanje jesu li Hrvatska tj. njezini građani i gospodarstvo u ovom trenutku spremni na privatizaciju INE i HEP-a? Iz rasprave je evidentno da nitko ne spori da do toga treba doći, ali je pitanja mora li se to dogoditi baš u ovom trenutku. Isto tako nitko ne može garantirati da cijena električne energije za godinu dane neće porasti 30 ili 40 posto, samo je pitanje mogu li to hrvatski građani platiti. Jednako tako ne treba zaboraviti činjenicu da gospodarski subjekti, prvenstveno u državnom vlasništvu i trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne samouprave muku muče s plaćanjem električne energije, i goriva INI.

Drugo, ne manje važno, jeste pitanje što hrvatsko gospodarstvo

dobiva privatizacijom HEP-a. U tom tvrtki je zaposleno oko 15 do 16 tisuća ljudi, a uz HEP je još vezano na stotine ili tisuću obrtnika i trgovačkih društava, pa se postavlja pitanje hoće li danas-sutra novim vlasnicima HEP-a biti u interesu da pod ovakvim uvjetima proizvode struju u Hrvatskoj ili će je jednostavno uvoziti izvana i prodavati pod određenim uvjetima u Hrvatskoj. To bi automatski značilo da će najvjerojatnije veliki broj poduzetnika sada vezanih uz INU i HEP ostati bez posla kao njihovi kooperanti, jer jednostavno više neće imati za koga raditi. To je, smatra zastupnik, trebalo detaljnije obrazložiti u predloženim zakonima o privatizaciji tih tvrtki. Najzad, tko garantira da će novi vlasnici HEP-a distribuirati električnu energiju u loše naseljena mjesta Hrvatske, jer u Zagrebu je dovoljno povući nekoliko metara kabla i već je tu desetak korisnika, dok na Banovini i u Lici treba povući nekoliko desetaka kilometara kabla da bi se zapalile dvije lampe. Ne treba zaboraviti da su veliki dio HEP-a izgradili hrvatski građani (kroz priključke), a ne jedan poduzetnik morao je da bi se uopće mogao baviti poduzetničkom djelatnošću investirati u trafostanicu nekoliko stotina tisuća kuna, da bi mu onda zakon naložio da istu preda u vlasništvo HEP-a. Isto tako nije razriješeno pitanje opskrbe toplinskom energijom, jer za toplinske stanice nisu definirani vlasnički odnosi. U predloženom zakonu svakako je trebalo navesti kolika je stvarna vrijednost HEP-a koji se privatizira.

Nedavno je Hrvatski sabor raspravljao o Strategiji nacionalne sigurnosti, a bitan element te sigurnosti jeste opskrba energijom, odnosno sigurnost našega energetskeg sustava, podvukao je **Ivan Jarnjak**

U predloženom zakonu nisu poštovana stečena prava i ulaganja građana u HEP, a jednako tako niti prava umirovljenika te tvrtke.

(HDZ). A da je to tako pokazuje i naša nedavna povijest kada je Hrvatska pobijedila agresora u Domovinskom ratu uz ostalo i zato jer je imala stabilan i siguran energetskeg sustav. Upozorava dalje da u privatizaciji energetskeg sustava valja biti oprezan kada su u pitanju multinacionalne kompanije (slučaj ENRONA) koje za

cilj imaju samo profit što je u redu ako iza toga stoji i razvoj sustava. Isto tako zastupnik naglašava kako je jedan dio kapaciteta elektroindustrije neposredno vezan uz elektroprivredu, odnosno HEP, pa ako neoprezno prodamo dio HEP-a znači da prodajemo i dio naše elektroindustrije.

U ime predlagatelja

Osvrnuvši se na neke primjedbe, **Goranko Fižulić**, ministar gospodarstva najprije je rekao da se nacionalnim i državnim interesima može štetiti i kad je tvrtka državna. Primjer za to je slučaj s Enronom. Sreća što je prije godinu i pol dana revidiran ugovor s tom tvrtkom jer bi u protivnom, u vrijeme kad je HEP bio državni netko bio sklopio ugovor koji je porezne obveznike mogao koštati, u roku dvadeset godina, najmanje 200 milijuna dolara.

Nastoji se napraviti zajednički energetskeg sustav za jugoistočnu Europu, zajedničko tržište - balkanska (kon)federacija, jedna nova Jugoslavija.

Kad je riječ o bojazni u vezi s elektroindustrijom, ministar je izvijestio da je Ernestinovo, koje je hrvatsko gospodarstvo sagradilo 1977, u vrijeme agresije na Hrvatsku bilo potpuno porušeno. Radovi na njemu počinju 13. ožujka ove godine, na međunarodnom natječaju posao je dobio Končar, a cijeli projekt, zajedno sa Žerjavincem koji vrijedi 128 milijuna dolara financiran je novcem hrvatskoga bankarskog sektora. To dokazuje da su stvoreni uvjeti da domaće gospodarstvo dobiva poslove na međunarodnim tržištima.

Ivan Jarnjak upozorio je "ministra u ostavci" da ugovor što ga je Vlada potpisala s Enronom zastupnici nisu imali prilike vidjeti niti znaju što je u njemu. Ugovore koje je Vlada HDZ-a potpisala Vi ste vidjeli, mi vaše nismo, rekao je zastupnik, dometnuvši još kako je Končar dobio posao dok je HEP još bio u državnom vlasništvu.

Povući Prijedlog

Drago Krpina (HDZ) predložio je ministru da zakonski prijedlog povuče. Podsjetio je kako su pozadina

gotovo svih ratova 20. stoljeća bili energetskeg interesi zemalja. Vlada podcjenjuje snagu i značaj energije kao nacionalnog interesa - rekao je, naglasivši da te interese ona mora braniti, ali ne tako da prihvaća tuđe "mora se" (izjava voditelja Misije MMF-a u Hrvatskoj, Flickenschilda - da Vlada mora donijeti zakone o privatizaciji INA-e i HEP-a).

O predloženoj nitko nije rekao ništa pozitivno ni uočio prednosti, ništa što bi Hrvatska dobila osim praznih obećanja.

Po riječima Drage Krpine, gospodarsku politiku u Hrvatskoj vodi "onaj tko je skrivan u debelo skrivenom - od javnosti i od Hrvatskog sabora - sporazumu sa MMF-om".

Riječ je o privatizaciji 4,5-5 milijardi dolara i utoliko je neshvatljivija lakoća s kojom Vlada i ministar (u ostavci) brani Prijedlog i brzu rasprodaju nacionalnog bogatstva.

Apsurd je što se o tome odlučuje u trenutku najdublje političke krize u posljednjih 12 godina, što je ministarova stranka donijela odluku o njegovoj smjeni i što njega ne smeta da nas uvjerava kako moramo donijeti to što je gospodin Flickenschild rekao da moramo. E ja mislim da ne moramo - ustvrdio je Drago Krpina.

Zastupnik je još upozorio: da zakon ne daje jamstva za manju cijenu struje (iskustva s Telekomom!) već prijeti većom a i ne daje jamstva da neće negativno utjecati na nacionalnu sigurnost; da se može očekivati otpuštanje novih tisuća radnika, nesigurnost u opskrbi električnom energijom, povećanje uvoza struje.

Iz izlaganja ministra još izdajamo: tvrđnju kako je ministar preliberalan za svoju stranku, odavno je shvatio prednosti potpuno liberalnog tržišta - u svoje je dućane davno poslagaio isključivo proizvode sa svjetskog tržišta; sugestiju ministru da se sa strujom ne ponovi greška HDZ-a (prodana tvornica gipsa u Kninu strancima koji već godinama prodaju isključivo svoje gips ploče, proizvedene u inozemstvu).

Drago Krpina završio je izlaganje tvrđnjom da su zahtjevi MMF-a izraz nećijih interesa koji u mnogome nisu sukladni hrvatskim nacionalnim interesima.

Radi ispravka navoda Drage Krpine za riječ se javio **Željko Glavan (HSLŠ)**. Nije točno da se ne zna sudbina Vlade, rekao je, dometnuvši da ga je netom prije ministar u ostavci uvjeravao u suprotno.

Ante Markov javio se radi ispravka navoda Drage Krpine. Rekavši da je on u svom "veličanstvenom retoričkom govoru u saobraćanju sa samim sobom" spomenuo i HSS te izrazio bojazan da će se Koalicija raspasti, zastupnik je ustvrdio kako se ta stranka uvijek pridržavala dogovora i načina promišljanja te da nikad neće biti na poziciji političke retorike koju predstavlja Krpina.

Zastupniku **Krpini**, koji je Markovu rekao da "na lošem hrvatskom zlorabi hrvatski" potpredsjednik Hrvatskog sabora, **Baltazar Jalšovec** oduzeo je riječ. **Anti Markovu** na njegovo upozorenje da je Krpina zlorabio i vrijeme i članak 107. Poslovnika predsjedavajući je uzvratilo komentatom da je zlorabio i on.

Nije u interesu hrvatske države

Uslijedilo je izlaganje **Ivića Pašalića**, dr.med. (HDZ), koji je rekao da sudbina energetskog sustava ne može biti u rukama isključivo onih koji

Nacionalnim i državnim interesima može štetiti i kad je tvrtka državna. Primjer za to je slučaj s Enronom.

trenutno vladaju nego da je potreban malo širi hrvatski konsenzus i stručnjaka i opozicije koji mogu o tome nešto reći. Da se ne dogodi da samo jedna matematička većina, koja se već sutra može raspasti, donese sudbonosne odluke koje više nitko nikad neće moći popraviti. Prethodio je tome upit ministru gospodarstva - koliko je država platila "raskid braka" s Enronom te tko je to i po čijem ovlaštenju potpisao.

Obrazlažući zašto predloženi zakon nije u interesu hrvatske države, zastupnik je rekao da Prijedlog otvara više pitanja. Prvo - jesmo li u stanju definirati koji su strateški hrvatski nacionalni interesi i spada li u to energetski sustav. Hrvatska, kao zemlja s tranzicijskim - slabim - gospodarstvom te bogatim energetskim potencijalom mora voditi računa o posljedicama takve odluke. Zašto se, upitao je, baš na brzinu želi prodati

ono zadnje što je u Hrvatskoj vrijedno na razini velikih sustava.

Strani kapital je, po ocjeni Pašalića, prije svega zainteresiran za monopole - za poduzeća s takvim položajem na tržištu koji jamči ekstra profite međunacionalnim kompanijama. Primjer toga je HT, a slijedi HEP s još tragičnijim posljedicama i za standard građana i gospodarstvo, naglasio je zastupnik.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: upozorenje o porastu cijena energije i otkazima koji će slijediti zbog brzopleto obavljene privatizacije; upit zar nije bilo dovoljno upozorenje predsjednika mađarske Vlade da se ne ponavljaju njihove greške; upit što će se dogoditi kad zaduženost dođe do krajnjih granica i rasproda se sve što se može, neće li uslijediti argentinski scenarij; ocjenu da se navrat-nanos ide zato što je očito potreban privatizacijski novac.

Apsurd je što se o privatizaciji HEP-a odlučuje u trenutku najdublje političke krize u posljednjih 12 godina.

Ivić Pašalić na kraju je upitao nije li logično potražiti rješenja kako od HEP-a napraviti još bolju dobitnu kompaniju, s napomenom kako nije ključno vlasništvo već menadžment.

Rasprodalo se sve što se imalo

Replicirajući Pašaliću **Ivan Ninić (SDP)** rekao je kako nije točno da se radi na brzinu i zatvoreno. Radi se otvoreno pred hrvatskom javnošću, ni približno onako kao što su se prodavale banke jednake vrijednosti, a da se ni danas ne zna tko je peti ortak te da se rasprodalo u sramotnoj privatizaciji gotovo sve što se imalo. Ono malo što je ostalo prodaje se - ali transparentno i otvoreno u zacrtanom cilju.

U vrijeme HDZ-ove vlasti prodano svega 5 posto društvenog kapitala

Ne želim s vama razgovarati na toj vašoj najprimitivnijoj razini, kad nemate argumente idete s diskvalifikacijom - bio je odgovor **Ivića Pašalića**. Koji je zatim ustvrdio da je u vrijeme HDZ-ove vlasti prodano svega 5 posto, dok ova vlast "krčmi" preostalih 95 posto.

Milan Kovač (HDZ) započeo je izlaganje zamjerkom ministru Fižuliću koji je rekao da se stavovi sindikata mogu ali ne moraju uzeti u obzir. A 1998, sada čelnici šestorke govorili su drugačije, rekao je. Kod privatizacije Petrokemije, gdje su bili "na čelu, sa šljemovima u Kutini" rekli su da mora biti tako kako odredi Sindikat.

Zastupnik je zatim naglasio kako taj "omraženi" Zakon o privatizaciji vladajući nisu izmijenili ni u zarezu. Po njemu su bivši radnici imali prioritet, a sada se predlaže da nakon prodaje 50 posto dionica Vlada donosi odluku o načinu prodaje zaposlenicima, a i protuzakonito su izbačeni bivši zaposlenici, umirovljenici i sl.

Uzporivši na stav sindikata kako se u svezi s privatizacijom INE i HEP-a moraju uvažavati sporazumi potpisani s prijašnjom Vladom, zastupnik je ustvrdio da dosadašnja praksa pokazuje kako ranije potpisani sporazumi nisu prevelik argument prilikom prethodnog usuglašavanja između sadašnjih socijalnih partnera.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: apel da se u situaciji kad je četvrtina Vlade u ostavci, u zemlji u kojoj se raspisuje tjeralica za generalom koji je oslobodio hrvatsku državu najprije riješe ti problemi, a onda raspravlja o privatizaciji INE i HEP-a; upozorenje kako su dvije trećine gospodarstva stale u 10 članaka.

Mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** ispravio je Kovača - petorka je, a ne šestorka.

Nakon pojedinačnih izlaganja uslijedila su petominutna izlaganja predstavnika klubova.

Zaključnih pet minuta klubova

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a, Željko Glavan** je, među ostalim rekao:

- daljnjih 10-15 tisuća nezaposlenih na postojećih 400 tisuća bio bi strašan broj;

- sa privatizacijom ne treba brzati;
- ne moramo ponoviti tuđe greške;
- zakon je preštur pa čak i neprecizan u nekim odredbama;

- ne predviđa se rezervacija dionica za eventualne posljedice Zakona o povratu oduzete imovine;

- nije nabrojena imovina - što je s aluminijskom industrijom u Šibeniku, hotelima, odmaralištima;

- ima logičkih kontradikcija (članak 7, točke 2. i 4);

- mora se osigurati da Hrvatski sabor ima jaču kontrolu.

Tonči Tadić je u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** ustvrdio:

- privatizacija mora biti uvjetovana jakim gospodarskim razlozima;
- više od 50 posto mora biti u rukama hrvatske države;
- HEP se privatizira zbog zahtjeva MMF-a;

- Hrvatska nije prodavala HEP ni INA-u ni u mnogo težim (ratnim) uvjetima;

- ako se ne privatizira radi punjenja Proračuna već radi efikasnosti zašto se to ne osigura ulaskom Državne revizije;

- nije naveden nijedan argument zašto je otvoreno tržište bolje od modela jedinog kupca, kakav imaju Francuska, Italija i Irska (koji jamči sigurnu opskrbu i stabilnost cijena);

- privatizacija ne može jamčiti gospodarski razvoj nerazvijenih, a jamči otpuštanje velikog broja radnika;

- ne želimo da se u Hrvatskoj ponovi kalifornijski model, da dođe do redukcije i gospodarskog kolapsa;

- do drugog čitanja dostaviti promjenu vrijednosti HEP-a, uključujući i onu u Sloveniji, SRJ i BiH odnosno onu koja prolazi iz suvlasništva HEP-a;

- Hrvatska je trebala Slovencima ponuditi otkup svog dijela Krškog i time uštedjeti 500 milijuna dolara koje će morati dati za dekomisiju nuklearke;

Ante Markov je, u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, ustvrdio:

- politička retorika postala je dominantnija od potrebe da se temeljito raspravi o Prijedlogu;

- predloženi zakon poslužio je kao paravan za obračun pojedinih zastupnika tko zna s kim, možda u okviru unutarstranačke pozicije, za predstojeće izbore;

- uz uvažavanje predlagatelja kroz drugo čitanje, zajedničkom intervencijom može se doći do kvalitetnog zakona.

Kratko je izlagao i **Milan Kovač**, u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** (jedna ocjena i jedan upit):

- zastupnici HDZ-a argumentirano su raspravljali i dali doprinos poboljšanju Prijedloga;

- kako se predviđa rješavanje ogromnih ulaganja HEP-a u Elektroprivredu Bosne i Hercegovine.

U ime predlagatelja

Rasprava je završena izlaganjem ministra gospodarstva, **Goranka Fižulića**, koji je odgovorio na pitanja nekolicine zastupnika.

Milan Kovaču rekao je da se nisu uzimala u obzir poslovna ulaganja HEP-a, za bivše Jugoslavije, u druge republike, osim vlasničkog uloga u Nuklearnu elektranu Krško, koji nije sporan te koji je ugovorom sa Slovenijom vraćen u vlasnički paket.

Ulaganja u kompleksu oko Tuzle ili u Obrenovcu vjerojatno su sporna i bit će predmet dugotrajnih rasprava i sukcesija. Znači, ukoliko se u međuvremenu HEP privatizira ako dođe do povrata imovine to neće biti imovina HEP-a nego izravno Republike Hrvatske i ne možemo kazati da ćemo tu imovinu prepustiti privatiziranom HEP-u.

Tončiju Tadiću ministar gospodarstva rekao je da su zemlje koje je spomenuo napustile navedeni model, da jedino Italija ima miješani model te da je EDF pred privatizacijom (po najavi njihova ministra u TV raspravi).

Komentirajući primjedbe **Ivića Pašalića**, ministar gospodarstva rekao je da je Enron za njega krunski dokaz zašto HEP treba privatizirati. Kao dioničko društvo ili u vlasništvu stranog kapitala HEP nikad ne bi potpisao ugovor s Enronom. To se moglo učiniti samo kad je bio u državnim rukama i pod kontrolom politike. Vlada HDZ-a je 1999. naručila analizu tog ugovora koja je pokazala da je ugovor potencijalno štetan za HEP (do 200 milijuna dolara). Izmjenama ugovora iz proljeća 2000, koji je prihvatila ova uprava HEP-a i Vlada, Enron je mogao na preprodaji električne energije nabavljene drugdje u Europi zaraditi od 12 do 15 milijuna dolara, 10 do 14 puta manje nego što je mogao po prethodnom ugovoru. Srećom (nažalost po dioničare) Enron je otišao u stečaj, time je ugovor terminiran pa i polovično konzumiran. Šteta po HEP (5-6 milijuna dolara protekle godine) zanemariva je u odnosu na moguću desetogodišnju od 200 milijuna dolara.

U nastavku izlaganja, **Goranko Fižulić** rekao je da nije pristaša državnog kapitalizma, a zatim se zahvalio Krpini na "komplimentu kako je preliberalan i za vlastitu stranku", pojašnjajući da je tu kao predstavnik Vlade, a ne stranke.

Izlaganje je nastavio upitom - bi li pokretači hrvatskog tržišta kapitala - Pliva ili Zagrebačka banka bile toliko efikasne da nisu privatizirane (da li po Vladi, da li pod nekakvim čudnim okolnostima, ne zna, napomenuo je,

podsjetivši da je to bilo za vrijeme HDZ-a). Može se očekivati, dodao je da će novim vlasništvom i vlasničkim paketom u Zagrebačkoj banci doći do zamiranja tržišta kapitala u segmentu vrijednosnica Zagrebačke banke - rekao je ministar, dometnuvši kako mirovinska reforma, PIF-ovi plus štednja stanovništva kreira dosta novca na hrvatskom tržištu a nema dovoljno vrijednosnica u koje može biti usmjeren.

Jedna od zadaća privatizacije INE i HEP-a je stvoriti nove tvrtke koje će imati svoju kotaciju na Zagrebačkoj burzi.

Iz izlaganja ministra gospodarstva na kraju još izdvajamo osvrt na načelna strahovanja u svezi sa, kako reče, "zločestim MMF-om i svjetskim bankama". To se ne može prihvatiti, to je trebalo riješiti 1990, kada je napušten samoupravni/državni socijalizam - rekao je **Goranko Fižulić**. Vrijeme je, naglasio je da se napusti iluzija o državnom kapitalizmu kao o nečem što štiti nacionalne interese, jer njih najbolje štiti efikasno gospodarstvo.

Radi ispravka ministрова navoda za riječ se javio **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Povodom ministrove napomene kako je bivša Vlada sklopila štetan ugovor upitao je zašto se njegove potpisnike ne procesuiraju. Hrvatski narod uvijek ostaje u konačnici kratkih rukava, a procesuiraju se kojekakvi sitni kokošari - rekao je zastupnik, ustvrdivši zatim kako će hrvatskom narodu biti bolje onda kad se stane nakraj onima koji su napravili zla u zemlji, bili oni iz HDZ-a, SDP-a, HSLS-a, HNS-a ili iz druge stranke.

Takvi štetni ugovori potpisuju se i danas (na cestama se dosad ukralo milijardu maraka), rekao je dometnuvši kako je i sam na vlastitoj koži osjetio da se u Hrvatskom saboru ne smije govoriti istina. Zastupnik je još rekao da se može graditi jeftinije te da se iz toga mogu popuniti sve dubioze i smanjiti nezaposlenost, makar za 20 tisuća ljudi.

Većinom glasova (70 "za" i 25 "protiv") Hrvatski sabor prihvatio je Prijedlog zakona o privatizaciji HEP-a, prosljeđivši primjedbe predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Nije prihvaćen prijedlog Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se do drugog čitanja Hrvatskom saboru dostavi procjena vrijednosti HEP - a Hrvatske elektroprivrede d.d. (za to je bilo 40 zastupnika, dok je jedan bio protiv a 54 suzdržana).

J.R.; J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

Zaštita prostora i skladna urbanizacija

Zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o prostornom uređenju, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona o prostornom uređenju.

Vlada Republike Hrvatske kao predlagatelj, ocijenila je potrebnim donošenje predloženih propisa, zbog manjkavosti i nepreciznosti dosadašnjeg Zakona. Prihvaćanju zaključka prethodila je detaljna i stručna rasprava u Sabornici, ali i višekratni rad na sjednicama nadležnih tijela, posebice Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša. Zastupnici koji su ukazivali na slabosti i manjkavosti predloženog zakonskog teksta, isticali su da će velik broj prostornih planova dodatno zakomplikirati i poskupjeti ionako dugotrajnu zakonsku proceduru. Iznijeta su i upozorenja da treba respektirati ocjene tijela lokalne samouprave prilikom donošenja planova o prostornom uređenju. Svi su bili suglasni kako provedba zakonskih propisa ne bi trebala zaustaviti planove investitora i zakočiti izgradnju, uz istovremenu zaštitu prostora i okoliša koje predstavlja najvrednije dobro građana Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U uvodnom dijelu predloženog zakonskog teksta govori se o ocjeni stanja i dosadašnjoj provedbi Zakona o prostornom uređenju koji datira iz 1994. godine. Tada je normirano ustrojstvo sustava prostornog uređenja, provedba dokumenata, izdavanje lokacijskih dozvola i izvoda iz detaljnih planova uređenja, te nadzor nad provedbom Zakona.

Tijekom primjene zakonskih propisa uočene su i određene manjkavosti, te slaba usklađenost posebnih zakona i drugih propisa značajnih za sustav prostornog uređenja. Međusobna neusklađenost, kao i brojne pravne praznine u tom sustavu značajno su

otežale, a u pojedinim segmentima i onemogućile provedbu politike u uređivanju i korištenju prostora na svim razinama. O posljedicama takvog stanja svjedoče u posljednje vrijeme sve češći i brojniji napisi i apeli u tisku i drugim sredstvima javnog informiranja. Oni se odnose na neracionalno ili neprihvatljivo korištenje prostora, neuređene deponije smeća i otpada u blizini vodozaštitnih područja, bespravnu gradnju, ugroženost nepokretnih spomenika kulture, kao i na ostale vidove narušavanja nadležnih zakonskih propisa.

Najistaknutiji problem koje Zakon nije riješio, odnosi se na nepostojanje općih propisa i standarda za izradu i donošenje potrebnih dokumenata. Nije ujedno propisana ni metodologija izrade tih dokumenata, a kao posljedica tog stanja, javlja se visoka cijena izrade, slaba aktualnost i neupotrebljivost, te nedorečenost i konfuznost pojedinih odredbi prilikom provođenja i izravne primjene propisa. Osim toga, različite razine dokumenata prostornog uređenja zahtijevaju i drugačiji pristup u javnoj raspravi o tim problemima.

Ozbiljnu pravnu prazninu u sustavu prostornog uređenja predstavlja nedostatak propisa koji bi regulirali pitanje uređenja građevinskog zemljišta u sva tri njegova vida. Na prvom mjestu radi se o organiziranom pristupu u izgradnji planirane infrastrukture naselja, te financiranju njegove izgradnje i rješavanju imovinsko-pravnih odnosa. Stoga je u hrvatskom pravnom sustavu, po uzoru na druge europske pravne sustave, potrebno urediti pitanje građevinskog zemljišta, tako da se osim uređenja zemljišta, obuhvati i propiše niz instrumenata za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa zbog njegovog uređenja, ocijenio je predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

Osim toga, donošenje novog Zakona o prostornom uređenju potrebno je radi usklađivanja s novim Zakonom o zaštiti okoliša, novim Zakonom o zaštiti prirode, te novim Zakonom o gradnji, čija je izrada u tijeku.

Predloženim zakonskim tekstom uređuju se osnovni ciljevi, načela i uloga sustava prostornog uređenja, sustav praćenja stanja u prostoru, program mjera za unapređenje stanja u prostoru, te praćenje provedbe dokumenata prostornog uređenja. Uređuje se i sustav izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja, te osnovne odrednice za izradu dokumenata, kao i obveza sudjelovanja tijela državne uprave i pravnih osoba u izradi i donošenju svih potrebnih akata koji se odnose na prostorno uređenje.

U uvodnom dijelu predloženog zakonskog teksta navode se i svi subjekti prostornog uređenja: Zavod za prostorno uređenje, nadležna ministarstva, Savjet za prostorno uređenje i održivi razvoj, Županijski i Gradski zavodi za prostorno planiranje, upravna tijela jedinice lokalne samouprave, te pravne i fizičke osobe koje obavljaju stručne poslove prostornog uređenja i obavljaju stručni ispit iz navedenog područja. Usklađena su i pitanja koja se odnose na provedbu dokumenata prostornog uređenja, odnosno izdavanje izvoda iz dokumenata prostornog uređenja, kao i potrebne odluke vezane uz lokacijske uvjete. Precizirane su i propisane potrebne radnje vezane uz uređenje građevinskog zemljišta, kao i nužni uvjeti za mogućnost gradnje i usklađivanje provedbe zahvata u prostoru od interesa države.

Osim toga uređuju se i važna pitanja oko rješavanja imovinsko-pravnih odnosa u svrhu uređenja građevinskog zemljišta (izvlaštenje, urbana komasacija, posebne odredbe o raspolaganju nekretninama, te parcelacija zemljišta i utvrđivanje zemljišta nužnog za redovnu uporabu građevine), kao i nadzor nad provedbom Zakona, uključujući i kaznene odredbe.

Donošenjem ovog Zakona riješit će se navedeni problemi koji su naslijeđeni iz vremena prije donošenja danas važećeg Zakona, te će se na isti način olakšati, a u dobrom dijelu i omogućiti provedba politike u uređivanju i korištenju prostora na svim

razinama. Donošenje ovoga Zakona, ocijenio je predlagatelj, omogućit će i ubrzati izradu i donošenje propisa kojima se na odgovarajući način uređuju prostorni i urbanistički standardi, metodologija izrade i sudjelovanje svih zainteresiranih subjekata u izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja.

Očekuje se ujedno i pojednostavljenje izrade i smanjenje cijene izrade dokumenata prostornog uređenja, kao i njihova aktualnost i potpunost koja će omogućiti provedbu izravno bez lokacijske dozvole ili drugog interpretativnog akta. Usvajanje i donošenje predloženog zakonskog teksta, omogućit će osim toga i organizirani pristup ovoj problematici, te mogućnost iniciranja i financiranja uređenja zemljišta od zainteresiranih fizičkih i pravnih osoba.

Predloženi zakonski tekst između ostalog propisuje i strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao i prostorne planove županija, Grada Zagreba te prostorni plan uređenja grada ili općine i područja posebnih obilježja.

Provedba dokumenata prostornog uređenja upotpunjena je posebnim odjeljkom u kojemu se precizno navode lokacijski uvjeti i uređenje zemljišta za svaki zahvat u prostoru koji se provodi u skladu za zakonskim propisima. Propisane su i odredbe kojima se uređuje postupak komasacije, dodjeljivanje građevinskih čestica, raspolaganje nekretninama i parcelacija građevinskog zemljišta. Na kraju predloženoga teksta utvrđuje se da upravni nadzor nad provedbom predloženoga Zakona i propisa koji su doneseni na temelju Zakona, obavlja nadležno Ministarstvo, posredstvom Uprave za inspeksijske poslove, te prijelazne, završne i kaznene odredbe.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona uz nekoliko primjedbi i prijedloga. Predloženo je da se preispita opstojnost da se predloženim Zakonom uređuju pitanja komasacije i posebno rješavanje imovinsko-pravnih odnosa oko uređenja građevinskih zemljišta, odnosno da se rečenim Zakonom uređuju pitanja o raspolaganju nekretninama. Brojnost dokumenata prostornog

uređenja, te njihov sadržaj i postupak donošenja trebalo bi urediti na razvidan način imajući u vidu posebno važeće dokumente i obvezu njihova usklađivanja s predloženim Zakonom. Sukladno iznijetim primjedbama, ukazano je na rješenje iz članka 178. kojim se utvrđuje obveza raspuštanja predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave ili jedinice područne (regionalne) samouprave, ako ne donesu prostorne dokumente u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona, odnosno u roku od tri mjeseca od donošenja prostornih i urbanističkih planova na zaštićenom obalnom području.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša o predloženom je zakonu proveo u više navrata širu stručnu raspravu kao matično radno tijelo. Podržani su razlozi za njegovo donošenje, jer je ocijenjeno potrebnim unaprijediti postojeće stanje u prostoru, budući da je riječ o vrijednom, ali ograničenom prirodnom dobru. Naglašeno je da se radi o vrlo značajnoj i kompleksnoj problematici koja treba biti jednoznačno zakonski normirana na svim razinama. U općoj raspravi o Prijedlogu zakona izraženo je stajalište da njegov cilj mora biti racionalno gospodarenje i zaštita prostora, uz istovremeno stvaranje razvojnih preduvjeta gdje je to moguće i dopustivo. Ocijenjeno je i da postupak donošenja prostor-noplanskih dokumenata mora biti sveden na realnu i minimalno potrebnu mjeru, financijski i vremenski učinkovit. Uputno je, međutim, može li se to postići predloženim zakonskim rješenjima, posebice u prijelaznom razdoblju. Naime, činjenica je da sada u Hrvatskoj postoje dvije vrste planova. Jedni su izrađeni po zakonodavstvu do 1994. godine, te prostornih planova koji su izrađeni po važećem Zakonu. Sada se predloženim zakonom kreće u treću generaciju planova, a do njihova donošenja za investitore nema sigurnosti budući da važeći planovi ne sadrže nužne elemente za lokacijske uvjete. Ne osigurava se niti zaštita i očuvanje prostora, odnosno prihvatljivost zahvata u prostoru bez opasnosti zlorabiranja i narušavanja vrijednosti.

Ocijenjeno je da su predložena zakonska rješenja većim dijelom nejasno formulirana i ne mogu odgovoriti postavljenim ciljevima. Slijedom toga nema garancija za sređivanje sadašnjeg kaotičnog stanja

u prostoru. Ovakvo stanje je posljedica neprovođenja važećeg Zakona koje se ne može sankcionirati samo donošenjem novoga zakonskog teksta. Temeljni je problem u velikom kašnjenju u donošenju ili nepostojanje prostorno-planskih dokumenata na razini lokalne uprave i samouprave, dug i iscrpljujući postupak ishoda lokacijske i građevinske dozvole, te njihova visoka cijena. To su ujedno, već godinama značajni generatori bespravne izgradnje i devastacije vrijednih područja. Zbog toga bi bilo uputnije da je istovremeno u saborsku proceduru upućen i prijedlog izmjena i dopuna Zakona o gradnji.

Iznijeta je i primjedba da je predloženi zakonski tekst nerealan za provedbu i gospodarski upitan. Novi sustav planiranja moguće je očekivati tek nakon višegodišnje primjene zakona, ali novi instrumenti provedbene politike uređenja prostora već sada moraju biti jasno upotrebljivi i usporedivi s europskim. Nije uvaženo ni obrazloženje predlagatelja o posljedicama koje će donošenjem zakona proisteci, jer se neće pojednostaviti postupak donošenja niti će se smanjiti cijena izrade dokumenata prostornog uređenja. Osim toga predložena provedba zakona značajno će usporiti i odgoditi investicijske procese. Predloženi zakon nije prihvatljiv za daljnju radnju pa bi trebalo zastati sa saborskom procedurom radi izrade novoga zakonskog prijedloga. Taj bi tekst, ocijenili su članovi Odbora, trebao biti izrađen u suradnji sa svim sudionicima u procesu prostornog uređenja i planiranja, te usklađen s propisima Europske unije radi olakšanja i ubrzanja procesa ulaganja.

Predloženo je i osnivanje skupine stručnjaka pri nadležnom ministarstvu gdje bi se okupili predstavnici struke, te stručnih institucija i pojedinaca. Istaknuto je da je Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, izazila spremnost na potpunu suradnju, uključujući i financijsku potporu.

Zakon nije realan niti u financijskom smislu, a nije točna ni konstatacija predlagatelja da će se smanjiti cijena financiranja jer se radi samo o preraspodjeli. Potrebna sredstva bi se ubuduće u najvećem dijelu namirivala iz proračuna jedinica lokalne samouprave. Investitoru se ne skraćuje vrijeme od ideje do realizacije gradnje, niti se

pojednostavljuje administrativna procedura. Bilo bi nužno da ta procedura bude na razini EU, te da investitor bude siguran može li, i pod kojim uvjetima graditi na određenom zemljištu. Tekst predloženog zakona ujedno nije dovoljno jasan za korisnike i administraciju, pa su moguća različita tumačenja u kompliciranoj i dugotrajnoj proceduri, što otvara mogućnost korupcije i destimulira ulaganja u izgradnju.

Prije nego što su istaknute pojedinačne primjedbe na pojedina rješenja, ocijenjeno je potrebnim i da se razgraniči prostorno uređenje koje je obveza države od urbanističkog planiranja koje bi u cijelosti trebalo biti u nadležnostima jedinica lokalne samouprave.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno i uz suglasnost predlagatelja donio zaključke kojim se izvješćuje Predsjednik Hrvatskog sabora da će Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, utvrditi svoja stajališta o Prijedlogu zakona o prostornom uređenju nakon što Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja dostavi Odboru očitovanje o iznijetim primjedbama i prijedlozima, te istovremeno predoči koncept cjelovitih izmjena Zakona o gradnji.

Izvješće s rasprave o Prijedlogu zakona o prostornom uređenju, zajedno s pisanim primjedbama koje su priložene provedenoj raspravi, Odbor je uputio Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja na očitovanje.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša na svojoj je drugoj sjednici razmatrao očitovanje Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja o iznijetim primjedbama i prijedlozima, te utvrdio da je predstavnik predlagatelja uvažio samo dio primjedbi i prijedloga. Većina prihvaćenih prijedloga odnosi se na pojašnjenja predloženih zakonskih normi, s tim da se u cijelosti prihvaća prijedlog Odbora o izostavljanju urbanističko konzervatorskog plana.

U raspravi je iznijet prigovor na ovu činjenicu, te su ponovljene samo neke, već ranije iznesene primjedbe i prijedlozi. Među ostalim, ponovno je ukazano na probleme u provedbi predloženog zakona zbog velikih financijskih obveza lokalne samouprave za izradu prostorno-planskih dokumenata, posebno jer nije predviđena renta kao jedan dodatni izvor prihoda za te namjene. Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova

predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o prostornom uređenju. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi, upućuju se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Predloženi zakonski tekst uvodno je dodatno obrazložio predstavnik predlagatelja, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja u Vladi Republike Hrvatske - **Božo Kovačević**. Ocijenio je da se podnijetim zakonskim tekstom preciziraju odredbe postojećeg Zakona. Time će se osigurati izbjegavanje određenih nesporazuma koji se pojavljuju prilikom njegove primjene. Ovaj tekst ujedno određuje i obvezu uspostave informacijskog sustava podataka o prostoru, kako na državnoj razini, za što je zaduženo resorno ministarstvo, tako i na razini županija, o čemu se brinu nadležni zavodi za prostorno uređenje.

Zakon mora predvidjeti i sankcije za njegovo neprovođenje

Istaknuo je zatim da se predloženim Zakonom određuju i sadržaji pojedinih prostornih planova kao i potreba donošenja podzakonskih akata kojima se uklanjaju dosadašnji problemi prilikom dobivanja lokacijskih dozvola. Smatra ujedno da je došlo vrijeme da se Zakonom predvide

U slijedećem periodu trebalo bi usvojiti i novi Zakon o gradnji.

sankcije za one koji ne izvršavaju svoje zakonske obveze. Zatim je govorio o dvije temeljne novosti, naglašavajući da se pristupa ukidanju lokacijske dozvole kao zasebnog upravnog postupka. Ključna pretpostavka za ovu mogućnost, jest dostatan broj prostornih planova temeljem kojih je moguće jednoznačno odrediti moželi se na određenom mjestu i pod kojim uvjetima graditi. Potrebno je izmijeniti i karakter građevinske dozvole koja će ubuduće sadržavati i neke odredbe koje su do sada bile sadržane u lokacijskoj dozvoli. Zbog toga Zakon

o prostornom uređenju treba promatrati i u kontekstu izmjena i dopuna Zakona o gradnji. Prijedlogom zakona predviđeno je njegovo stupanje na snagu šest mjeseci od dana donošenja. U tom bi razdoblju Ministarstvo trebalo izraditi sve podzakonske akte, a ocjenjuje se da bi u istom periodu mogao biti usvojen i novi Zakon o gradnji, istaknuo je ministar Božo Kovačević. Osvrnuo se zatim i na primjedbe koje je iznio Odbor za zaštitu okoliša i prostornog uređenja, ističući da je tijekom rasprave ukazano na niz primjedbi, od kojih su neke bile vrlo ozbiljne. Iznio je zatim pojedine prijedloge i primjedbe za koje je ocijenio potrebnim da budu uvrštene u Konačni prijedlog zakona. Jedna od iznijetih primjedbi isticala je da u izradi Zakona nisu sudjelovali stručnjaci. Napomenuo je da Ministarstvo nije organiziralo posebne sastanke sa zainteresiranim strukama, ali različite verzije Zakona bile su mjesecima na web. stranicama Ministarstva. Na primjedbe i sugestije koje su bile relevantne upućen je odgovor, a mnoge od primjedbi i prijedloga koje su se odnosile na prvu verziju prednacrtu Zakona, uvažene su i ugrađene u zakonski tekst. Očekujući da će pojedine primjedbe koje su se čule na sjednicama Odbora za zaštitu okoliša i prostornog uređenja, biti iznijete i tijekom rasprave, najavio je da će se na njih osvrnuti u završnoj riječi predlagatelja.

Potrebno je izmijeniti propise o gradnji

U ime rečenog Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša za riječ se javila zastupnica **Vesna Podlipec**. Ona je upozorila da je predlagatelj prihvatio samo dio iznijetih primjedbi i prijedloga koji su se čuli tijekom nekoliko sjednica Odbora gdje se raspravljalo o rečenom zakonskom prijedlogu. Između ostalih primjedbi

Predlagatelj nije u potpunosti usvojio predložene zaključke Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

u raspravi je iznesen i prigovor što Ministarstvo nije u potpunosti postupilo prema zaključcima Odbora, te umjesto koncepta cjelovite izmjene Zakona o gradnji, dostavilo nepotpun

radni materijal i to neposredno prije sjednice.

Tijekom rasprave članovi Odbora su ukazali na problem provedbe predloženog zakona zbog velikih obveza lokalne samouprave kojima nije predviđena renta kao dodatni izvor prihoda za ove namjene. Ponovila je zaključke kojima je prihvaćen Prijedlog zakona o prostornom uređenju, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznijeti u raspravi upućuju se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Hrvatska mora sačuvati vlastiti okoliš

Zatim je riječ dobila zastupnica **Dorica Nikolić** koja je iznijela gledišta Kluba zastupnika HSLS-a. Neospornim smatra činjenicu da Prijedlog zakona, u odnosu na važeći Zakon o prostornom uređenju predstavlja prvi korak prema usklađivanju hrvatskih propisa sa sličnim propisima zemalja Europske unije. Istaknula je kako Hrvatska mora primjereno čuvati vlastiti okoliš koji je često puta bio nesmotreno ugrožavan nemarom i tzv. točkastim urbanizmom. Upozorila je predlagatelja da bi se putem nadležnih inspeksijskih tijela trebalo nadzirati provođenje zakonskih propisa, pa ne bi trebalo provoditi pojedine izmjene i dopune.

Ocijenila je da se podnijetim prijedlogom neće otkloniti komplicirani i dugotrajni postupci za pribavljanje pojedinih dozvola, unatoč optimizmu predlagatelja. Također je napomenula da europska iskustva ukazuju na ustrajavanju na složenim građevinskim rješenjima, koja se međutim provode u kratkom vremenskom roku. Prema tome, zakonski propisi moraju biti provedivi i poticati gospodarski razvoj, upozorila je zastupnica Nikolić. Upozorila je da se do drugog čitanja moraju ukloniti pojedine nejasnoće, ali i racionalizirati veliki broj predviđenih planova na prihvatljivu mjeru. Ocijenila je da pojedine lokalne sredine neće moći ispuniti sve zacrtane obveze, pa bi moglo doći do zastoja i loših posljedica u praksi. Smatra ujedno da bi trebalo postići bolju suradnju između nadležnog Odbora, struke i Ministarstva. Ukoliko se ne usvoje brojne utemeljene primjedbe koje su se čule na sastancima radnih tijela, bit će teško dobiti solidan

zakonski tekst koji bi bio na razini sličnih propisa u ostalim europskim državama, zaključila je zastupnica Nikolić.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Vesna Podlipec**. I ona je iznijela očekivanje da će predlagatelj usvojiti brojne i ozbiljne prijedloge i mišljenja koja su iznijeta u dotadašnjem tijeku rasprave.

Republika Hrvatska mora sačuvati vlastiti okoliš koji je često puta bio ugrožen zbog nemara, propusta i nekontrolirane gradnje.

Smatra da neracionalne gradnje ima na svim razinama, a to se osobito očituje u neracionalnom i neprihvatljivom korištenju prostora, komunalnoj neuređenosti građevinskog zemljišta, te dugotrajnim i kompliciranim postupcima prilikom ishođenja potrebnih dozvola. Ove bi slabosti trebalo postupno uklanjati, istaknula je zastupnica Podlipec, te zatim navela niz dobrih rješenja koja se predlažu rečenim tekstom.

Među njima je izdvojila urbanu komasaciju koja će omogućiti uređenje zemljišta, izradu detaljnih prostornih planova i racionalizaciju pojedinih postupaka oko ishođivanja potrebnih dozvola i uvjeta. Ukazala je zatim i na pojedina dvojbenja rješenja. Upitno je naime, upozorila je zastupnica, može li se predloženim rješenjem postići očekivani cilj da se postupak donošenja prostorno - planskog dokumenta, svede na realnu mjeru. Budući da se predviđa izrada novih planova, da li to istovremeno znači isključenje svih postojećih planova, budući da ne sadrže nužne elemente za izdavanje lokacijskih uvjeta. To bi značilo, konstatala je zastupnica, da će se morati revidirati veliki broj planova donesenih nakon 1994. godine po donošenju propisa za obalno područje, te uredbi o korištenju građevinskih dozvola. Ocijenila je da bi trebalo pojednostaviti

Treba pojednostaviti postupak davanja suglasnosti za planove koji obuhvaćaju obalni pojas od 300 metara.

postupak suglasnosti za planove koji obuhvaćaju obalni pojas od 300 metara, jer se za njihovo donošenje trebaju ishoditi dozvole županijskog

Zavoda, Upravnog odjela te nadležnog ministarstva. Zbog efikasnijeg postupka županijama i gradovima trebalo bi ostaviti najnužniju autonomiju, upozorila je zastupnica Podlipec. Podržala je predloženi zakonski tekst ukazujući da bi uz ostale primjedbe do drugog čitanja trebalo pristupiti i nomotehničkim zahvatima, a u općim odredbama preciznije definirati sadržaj i pojedine pojmove. Trebalo bi obaviti i temeljitu redakciju teksta, u interesu svih onih koji će primjenjivati predložene zakonske propise, odnosno građana Republike Hrvatske.

Izrada planova na prostorima posebne državne skrbi

U ime Kluba nacionalnih manjina govorio je zatim i zastupnik **Milan Đukić (SNS)**. Pozdravio je donošenje Zakona o prostornom uređenju, ocjenjujući da postojeći Zakon nije bio u funkciji opće politike uređivanja i korištenja prostora. Upozorio je da je veliki dio područja od posebne državne skrbi bez prostornih urbanističkih planova i s nedovoljno uređenim katastarskim planovima, zbog čega dolazi do devastacije prostora. Predloženim se mjerama možda previše očekuje od lokalnih jedinica samouprave, koje nemaju dovoljno financijskih sredstava kako bi obavile sve propisane zadaće. Osvrnuo se zatim na pojedina predložena zakonska rješenja, ističući da se donošenje prostorno - planskih dokumenata mora maksimalno usuglašavati s vremenom, te financijskim i kadrovskim potencijalima jedinica lokalne samouprave. Upozorio je zatim, da općine poput Udbine, Korenice i Donjeg Lapca, nemaju topografske i katastarske karte i planove jer je za njihovu izradu potrebno osigurati značajna financijska sredstva. Potrebno je da sve općine unutar određene županije plate razmjern udio ili se izrada planova dovodi u pitanje. Smatra da se ovaj posao na razini županije ipak provodi, usprkos teškoćama i nedostatku financijskih sredstava. Podržao je predloženi tekst i ocijenio da bi se i navedeni problemi trebali odgovarajuće urediti do drugog čitanja.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila zastupnica **Marina Matulović-Dropulić**. Podsjetila je da je Republika Hrvatska još 1994. godine

donijela Zakon o prostornom uređenju, usprkos činjenici što je značajan dio teritorija bio pod okupacijom. Priznavanjem privatnog vlasništva zemljišta, te denacionalizacijom, bitno su se promijenili odnosi na terenu. Imajući na umu problem neusklađenosti katastra i zemljišnih knjiga, te potpuno oslobađanje Hrvatske tek 1998. godine, nije bilo jednostavno izraditi i donijeti nove planove.

Vjerojatno je i zbog toga trebalo pristupiti pojedinim izmjenama, kako bi se omogućila još brža i jednostavnija izgradnja, te pojačala kontrola i odgovornost u izradi prostornih planova. Bez obzira na pojedine primjedbe, naročito u neprovođenju zakona, Klub zastupnika HDZ-a nikako ne može prihvatiti dio ocjene postojećeg stanja iznijetog u uvodnom dijelu ovoga prijedloga, istaknula je zastupnica Marina Matulović-Dropulić.

Nisu respektirane poruke i prigovori stručnih krugova

Neosporno je istovremeno, da je ovaj Zakon jedan od najvažnijih propisa za svakog čovjeka koji gradi svoj dom, ali i za male i velike investitore koji mogu pridonijeti bržem razvitku Republike Hrvatske. Zbog toga je trebalo sagledati cjelinu materije i ostale komplementarne propise, te uključiti struku koja ima najviše iskustva u provođenju zakona. Veliki broj pristiglih primjedbi i prijedloga, ukazuje da se nije poštovao ovaj važan segment prilikom izrade zakonskih propisa.

Podsjetila je zatim i na pojedine vrlo ozbiljne primjedbe koje su pristizale iz stručnih krugova i nadležnih institucija. Postojeći prijedlog nije dobio podršku, već se tražilo i predlagalo izradu novog zakonskog prijedloga. Upozorila je i na očekivanja stranih investitora koji ne mogu razumjeti da njihovo ulaganje treba zaustaviti dok se ne donesu potrebni planovi. Smatra da se neće pojednostaviti ishodenje potrebnih građevinskih dozvola jer, između ostalog, nije izrađena analiza postojećeg stanja. Nema stručnih argumenata za izradu novog zakona, a nije izrađena ni kadrovska slika po županijama, gradovima i općinama. Nije vođeno računa ni o financijskim mogućnostima regionalne i lokalne samouprave, a pošlo se od pogrešne

pretpostavke da će sve biti brže i bolje ukoliko se ukine lokacijska dozvola. Istovremeno se traži izrada i donošenje svih vrsta planova što će se teško provoditi, zbog nedostatka sredstava i kadrova. Nakon ovih načelnih, istaknula je i pojedinačne zamjerke, navodeći primjer općine Kravarsko u Zagrebačkoj županiji, koja želi izgraditi dječji vrtić.

Potrebne dozvole poskupjele su sa 40 na 400 tisuća kuna, a rok izrade traje oko godinu dana. Na slične probleme nailaze i investitori na području Grada Zagreba i Grada Splita, ukoliko namjeravaju sagraditi nove poslovne prostore, hotele ili kino-dvoranu. Izrazila je očekivanje da će se ukinuti izrada urbani-stičko-konzervatorskog plana i prihvatiti brojne primjedbe koje su upućene iz redova stručnih i kompetentnih krugova. Međutim, upravo zbog ozbiljnih zamjerki, Klub zastupnika HDZ-a ne može niti u prvom čitanju podržati rečeni prijedlog zakona, zaključila je zastupnica Marina Matulović-Dropulić.

Strani investitori ne mogu se zaustavljati stalno očekujući donošenje potrebnih planova i novih propisa.

U ime predlagatelja riječ je zatim zatražio ministar **Božo Kovačević**, te ukratko komentirao i odgovorio na pojedine iznijete prijedloge i zamjerke. Smatra da nisu utemeljene primjedbe oko dodatnih financijskih obveza. Svi govore da je izrada planova skupa, ali ovaj zakon predviđa da općine i gradovi koji ne predviđaju neki intenzivniji razvitak, ne moraju pristupiti izradi prostornog plana. Dovoljno je da donesu odluku o građevinskom području i redu, pa time otpadaju svi prigovori za one koji ne žele proširivati svoja građevinska područja. Detaljni planovi moraju se izgrađivati samo za neizgrađena područja, i to je praksa u svim civiliziranim zemljama.

Osim toga, postojeći Zakon ne daje inspeksijskim službama odgovarajuće instrumente, pa nije moguće na odgovarajući način sankcionirati one koji protupropisno grade. Predloženim se tekstom ne stavljaju izvan snage planovi doneseni temeljem propisa iz 1994. godine, ali svaka jedinica lokalne samouprave mora donijeti izvješće o stanju u prostoru i

program mjera za unapređenje postojećega stanja. Ocijenio je ujedno da će se razmotriti mogućnost smanjivanja broja prostorno-planskih dokumenata, a neće biti obvezna niti izrada konzervatorskih planova. Smatra ujedno da nije ugrožena ni dovedena u pitanje samostalnost jedinica lokalne samouprave oko detaljnog planiranja.

Ukazao je zatim da postojeći zakon uopće nema niti jedan instrument kojim bi osigurao i usklađivao opće i javne s privatnim interesom, premda se ne osporava privatno vlasništvo kao ustavna kategorija. Upozorio je da se ovome poslu prišlo i zbog činjenice da je Ministarstvo zasuto desecima tisuća žalbi koje se većinom odnose na neuređene imovinsko-pravne odnose i neuređenu prostornu dokumentaciju.

Iznio je zatim statističke podatke o poslovima koji su vezani uz izradu prostornih planova općina i gradova, te ocijenio da se i prema postojećim zakonskim propisima moralo čekati određeno vrijeme za uređenje svih potrebnih građevinskih dozvola. Kada budu izrađeni prostorni planovi, svatko tko bude podnio legalni zahtjev dobit će traženu dozvolu za mjesec dana, zaključio je ministar Kovačević. Postojeće stanje uvodi kaos i pravnu nesigurnost u korištenju prostora, a najbolji primjer odnosi se na pojedine dijelove Grada Zagreba, poput Trešnjevke i Cvjetnog naselja, gdje su bez potrebnih planova peterokatnice napravljene uz ulice koje su široke svega 4 - 5 metara.

Zastupnica **Marina Matulović - Dropulić** zatražila je ispravak navoda. Smatra da nije potrebno raditi detaljni plan ukoliko su objekti već izgrađeni, te uz postojeće stambene zgrade nema niti jednog dječjeg vrtića. Ocijenila je da se predloženim tekstom pojedini planovi ipak stavljaju izvan snage, ukazujući uz ostale i na odredbe sadržane u članku 103. ovoga Prijedloga zakona.

Ministar **Božo Kovačević** u svom je odgovoru istaknuo da je riječ o "mogućoj izgradnji takvog dječjeg vrtića, ako se on gradi u već izgrađenom području i ako postojeći plan predviđa i objekt takve namjene". U tom slučaju moguće ga je izgraditi, a ukoliko se gradi izvan izgrađenog građevinskog područja, mora se napraviti detaljni prostorni plan uređenja.

Zastupnica **Marina Matulović - Dropulić** nije imala zamjerki na

iznijeto obrazloženje, ali je zatražila da se ovakva formulacija na odgovarajući način ugradi u tekst.

Izbjegavati nedorečenosti prilikom provedbe propisa

Zatim je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a govorio zastupnik **Darijo Vasilić**. Pozdravio je napore da se unese više reda u praćenju stanja u prostoru i provođenju dokumenata prostornog uređenja, uključujući i uređenje građevinskog zemljišta. Primjenom postojećeg Zakona o prostornom planiranju, uočeno je neracionalno korištenje i nedovoljna komunalna opremljenost prostora. Osobiti problem, ocijenio je zastupnik, predstavlja nepostojanje standarda, te sadržaja i metodologije prilikom izrade urbanističke dokumentacije. Zbog ovih problema veliki broj gradova i općina, ali i pojedinih županija, do danas nema svoje prostorne planove.

Sustavom planiranja trebalo bi zaustaviti stihijsku izgradnju na neuređenom građevinskom zemljištu.

Predložio je da se rečenim zakonom točno propiše što sadrže i propisuju različite razine dokumenata prostornog uređenja, kako bi se izbjegla nedorečenost u provedbi. Isto tako, potrebno je utvrditi da prostorno i urbanističko planiranje pripada u djelokrug poslova jedinica lokalne samouprave, koja se ne smiju ograničavati županijskim planovima kao ni planovima višeg reda. Smatra da donošenje detaljnog plana u roku od 60 dana predstavlja dugačak period čekanja suglasnosti koji se može i produžiti zbog birokratske sitničavosti. Uključivanje uređenja građevinskog zemljišta, odnosno kompletan sustav planiranja je od osobite važnosti, jer će se time postići kvalitetnije i racionalnije planiranje, te spriječiti stihijska izgradnja na neuređenom građevinskom zemljištu. Kvalitetnijem planiranju pridonijet će i urbana komasacija te postupak spajanja čestica u jednu građevinsku cjelinu. Predložio je ujedno da izvode iz planova izdaju gradovi, odnosno općine, a u jedinicama koje nemaju kadrovske mogućnosti da ove poslove i dalje obavljaju uredi državne uprave

koji su za te poslove odgovarajuće opremljeni.

Naglasio je kako javnost očekuje da se realizira kraći put do građevinske dozvole i smanje rokovi čekanja. Suvremeno prostorno planiranje mora biti osposobljeno da postane instrument održivog razvoja na prostoru prirodnog okruženja i gospodarskih mogućnosti. Zastupnik Vasilić najavio je da će Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a podržati predloženi zakonski tekst u prvom čitanju.

Prijeti stihija u procesu nekontrolirane urbanizacije

U nastavku rada Hrvatskog sabora, zastupnica **Marijana Petir** govorila je o predloženom zakonskom tekstu u ime Kluba zastupnika HSS-a. Iznijela je nekoliko konkretnih pozitivnih i negativnih primjera graditeljstva. Ocijenila je da će na taj način najbolje ukazati na važnost predloženog zakonskog teksta.

Izgradnju u Gradu Čakovcu, ocijenila je pozitivnim primjerom graditeljstva u prostoru, jer su nove zgrade podizane u harmoniji s graditeljskom baštinom i postojećim urbanističkim propisima. Kao suprotan primjer, označila je gradnju u Splitu, Solinu i Trogiru, gdje je došlo do sukoba između javnog i privatnog interesa. Neprimjerenom gradnjom ugrožena je prirodna i kulturna baština, a često puta bespravna gradnja nije odraz siromaštva, već nepoštivanja zakonskih propisa.

Ukazala je zatim na najveće probleme u graditeljstvu, izdvajajući gradnju na pomorskom dobru, nepostojanje općih propisa i metodologije, kompliciranost postupka i komunalnu neuređenost građevinskog zemljišta. Kao rezultat ovakvih propusta dolazi do izgradnje poput one na otoku Viru, naseljima Sirobujama i Kozari Boku, te divljih, neuređenih deponija smeća u blizini vodozaštitnih područja.

Nove su građevine potrebne, ali se moraju podizati na odgovarajućim i uređenim područjima, te ne smiju narušavati prirodni sklad i okoliš. Ukazala je i na globalne trendove, upozoravajući da će uskoro četiri petine stanovništva svijeta živjeti u gradovima. Time će se stvoriti značajni problemi u opskrbi vodom, gomilanju otpadnih voda i tvari, te korištenju postojećih prirodnih bogatstava.

Ukazala je da švedski model i projekt grada budućnosti pod nazivom "BO 1", predstavlja značajan korak u pravcu održive gradnje, te je uspješan spoj umjetnosti i arhitekture. Prilikom izgradnje nije dozvoljena upotreba tvari koje predstavljaju opasnost za okoliš. Ovaj pristup kojim se čuva okoliš i podižu primjerena naselja podržan je i na Klubu zastupnika HSS-a. Težnja je mladih generacija da žive u pravno, ali i prostorno uređenoj državi, a bez uspostavljanja dobre prostorne politike to neće biti ostvarivo. Zakon o prostornom uređenju i uređenju građevinskog zemljišta trebao bi omogućiti donošenje propisa kojima se na adekvatan način uređuju prostorni i urbanistički standardi. Zbog problema koji se javljaju na razini lokalne samouprave, uzrok sporom donošenju i visokim cijenama dokumenata uglavnom dolazi zbog propisa koji utvrđuju jednak sadržaj za sve jedinice regionalne i lokalne samouprave, bez obzira na stupanj njihove razvijenosti.

Odredbe postojećeg zakona ocijenila je nepreciznim jer ih je moguće višeznačno interpretirati, što dovodi do mnoštva žalbi, sporova i tužbi građana. Potrebno je ujedno i smanjiti nepotrebne administrativne prepreke te povećati pravnu sigurnost investitora, ocijenila je zastupnica. Pozitivnom intencijom predloženoga zakona, ocijenila je ukidanje lokacijske dozvole i pojednostavljenje zakonske procedure. Založila se za uklanjanje urbanističkih barijera kako bi se olakšao boravak i kretanje invalidnih osoba, te za proširenje zelenih površina. Za donošenje konačne odluke o prihvaćanju ovog Zakona u drugom čitanju, bit će isto tako važno usvajanje izrečenih primjedbi od predlagatelja, zaključila je zastupnica Petir.

Osigurati optimalno i racionalno korištenje prostora

Zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić** govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a, te uvodno konstatirao da je Prijedlog zakona o prostornom uređenju u odnosu na važeći Zakon, prvi značajan korak usklađivanja hrvatskih propisa, sa sličnim odredbama država članica Europske unije i srednje Europe. Time se pristupa prostornom uređenju, urbanističkom planiranju građevinskog zemljišta i

financiranju potrebne infrastrukture. U Europi funkcioniraju dva sustava prostornog uređenja: englesko - francuski, te njemački sustav koji je predstavljao podlogu i za pojedina naša rješenja.

Postupak donošenja prostorno-planskih dokumenata mora biti sveden na realnu mjeru, te financijski i vremenski učinkovit.

Klub zastupnika Liberalne stranke, nastavio je zastupnik Kramarić, smatra da se radi o značajnoj i kompleksnoj problematici koju treba urediti na prihvatljiv način, kako bi se osiguralo optimalno i racionalno korištenje prostora. Moramo težiti racionalnom gospodarenju i zaštiti prostora, te istovremeno stvarati preduvjete za mogući i dopustiv razvoj. Postupak donošenja prostorno - planskih dokumenata, mora biti sveden na realnu i minimalnu potrebnu mjeru, te financijski i vremenski učinkovit. Smatra da je potrebno osigurati sigurnost i usklađivanje s postojećim stanjem, a osobito je važno sačuvati vrijedan prostor od daljnje devastacije. Svakodnevna praksa upozorava nas, nažalost, na brojne zloporabe, pa bi trebalo izbjeći moguće nejasne interpretacije.

Predložena zakonska rješenja moraju odgovoriti postavljenim ciljevima. Temeljni problem danas predstavlja nepostojanje prostorno-planskih dokumenata, posebice na razini lokalne uprave i samouprave, te dugi i iscrpljujući postupak ishoda građevinskih dozvola, kao i njihova visoka cijena. Dobrim potezom smatra što će se uskoro u saborsku proceduru uputiti i Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o gradnji. Podsjetio je zatim na pojedine detalje iz prilično dugotrajne procedure donošenja i izrade zakonskih rješenja. Na nadležnim radnim tijelima, saslušana su različita mišljenja i stručne osobe, pa ne stoje primjedbe da nije ostvaren partnerski odnos između Ministarstva i struke.

Ocjenjuje ujedno, da se sustav planiranja može očekivati tek nakon višegodišnje primjene zakona, ali novi instrumenti provedbene politike već sada moraju biti jasni i upotrebljivi. Budući da prostorno planiranje nije jeftin posao, složio se s konstatacijama da se neće bitno pojedno-

staviti posao niti će se smanjiti cijene izrade dokumenata prostornog uređenja. Ocijenio je da će i u budućnosti trebati računati da se potrebna sredstva namire iz državnog proračuna, ali isto tako i iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Treba ipak izaći u susret potencijalnim investitorima i skratiti vrijeme od ideje do realizacije gradnje, te bitno pojednostaviti administrativnu proceduru. Investitor mora biti siguran pod kojim uvjetima gradi na određenom zemljištu, kako tijekom radova ne bi dolazilo do bitnih promjena i dodatnih troškova.

Upozorio je da pojedini dijelovi predloženog zakonskog teksta možda nisu dovoljno jasno napisani za korisnike i administraciju, što se mora ispraviti do drugog čitanja.

Ukidanje lokacijske dozvole i njena zamjena detaljnim planovima, nastavio je zastupnik Kramarić, smatramo pravnom mjerom kojom se povećava pravna sigurnost i smanjuje mogućnost zloporabe i korupcije. Osim toga, potrebno je razgraničiti prostorno uređenje koje je obveza države, a urbanističko planiranje treba u cijelosti biti u nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Gradovima i općinama treba osigurati autonomnost prilikom donošenja prostornih planova, bez potrebne procedure suglasnosti.

Klub zastupnika LS-a podržat će predloženi zakonski tekst u prvom čitanju jer se tako između ostalog otklanja i najveći dio barijera stranim i domaćim ulaganjima u građevinske zahvate. Time se ujedno otvara prostor hrvatskom gospodarstvu te potiče zapošljavanje i gospodarski razvoj. Usklađivanje privatnog i javnog interesa, te primjereno korištenje prostora, trebalo bi postati prihvatljivo za okoliš koji predstavlja temeljno hrvatsko dobro, zaključio je zastupnik Zlatko Kramarić.

Dugotrajna procedura odbija investitore

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, riječ je uzela i zastupnica dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Ona je podsjetila na dosadašnji zakonodavni hod ovog zakonskog prijedloga koji je privukao veliki broj primjedbi. Pojedina predložena rješenja ocijenila je problematičnim i bilo bi logično da je Vlada povukla Prijedlog zakona kako bi ga doradila.

Usprkos tome, vjerojatno zbog koalicijskih kompromisa, pretpostavila je zastupnica, ovaj potez nije napravljen, već se tekst našao na prvom čitanju. Zbog toga ne treba biti začuđen zbog velikog broja kritičkih primjedbi iz gotovo svih stranaka koje su zastupljene u Hrvatskom saboru. U cijelosti je podržala sve primjedbe koje su iznijete u ime Kluba zastupnika HDZ-a, te se kritički osvrnula na one odredbe koje se bave detaljnim, odnosno urbanističkim planovima uređenja. Rezimirala je ocjene da se ukidanjem lokacijske dozvole uvodi obveza izrade detaljnih planova pojedinih gradova i općina. Sukladno predloženim odredbama, investitori će moći započeti gradnju tek kada se izrade i donesu svi detaljni, odnosno urbanistički planovi uređenja za pojedine gradove i općine, upozorila je zastupnica.

Ukoliko se usvoje ove odredbe, svaki će investitor morati prvo izraditi detaljni plan uređenja područja na kojem želi graditi, ukoliko to nije učinila lokalna samouprava. Ovo rješenje smatra nepraktičnim jer unosi pravnu nesigurnost ali i ograničava mogućnosti građenja, pa je lokacijska dozvola bilo jeftinije i brže rješenje. Ocijenila je da će skupa, komplicirana i dugotrajna procedura odvrati potencijalne investitore od ulaganja. Prema ocjenama predstavnika iz Varaždinske županije, koja već ima donesene opće planove, za novu će gradnju biti potrebno potrošiti čak 266 dana kako bi se osigurala izrada cjelokupne dokumentacije. Smatra da je predloženi zakonski tekst trebao ponuditi bolja rješenja od postojećih, ocjenjujući istovremeno potrebnim da predlagatelj uvaži mišljenje stručne javnosti, članova nadležnog Odbora i zastupnika, koji su tijekom rasprave upozoravali na pojedine slabosti i manjkavosti predloženoga teksta.

Zaključila je konstatacijom da: "Zakon koji nije provediv, nije dobar zakon", ocjenjujući ujedno da niti u prvom čitanju ne zaslužuje prolaznu ocjenu.

Ponovno je riječ uzeo predstavnik predlagatelja i ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja, **Božo Kovačević**. Ocijenio je da će se do drugog čitanja ispraviti i uvažiti brojne primjedbe, te još jednom pojašniti detalje vezane uz proceduru izrade prostornog plana uređenja grada ili općine. Prema predloženom tekstu, prostornim se planom određuje za koja će se područja izrađivati

urbanistički planovi, pa su iznijete zamjerke neutemeljene i proizvoljne. Sadašnji prostorni planovi uglavnom su neprecizni i rezultiraju mnoštvom sporova i žalbi koje se mogu različito interpretirati zbog činjenice što postojeći plan ne pruža dovoljno jasno uporište za donošenje odluke.

Zastupnica **Ljerkica Mintas-Hodak** javila se zbog ispravka netočnog navoda, te citirala dijelove članka 103. predloženoga teksta u kojemu se navodi da se "na izvođenim dijelovima građevinskog područja zahvati u prostoru mogu provoditi samo na temelju detaljnog plana uređenja ili urbanističkog plana uređenja".

Zaštiti interese jedinica lokalne samouprave

Zastupnica **Marina Matulović - Dropulić (HDZ)** u svom se izlaganju osvrnula na detalje vezane uz uređivanje zemljišta, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, te na raspolaganje nekretninama. Smatra da predložena definicija građevinskog zemljišta u rečenom prijedlogu nije dobra, jer svako zemljište nije istovremeno i građevinsko zemljište. Predložila je drugačiju definiciju koju će predati nadležnom Odboru. Smatra ujedno, da treba razmisliti o uvođenju rente koja je bila predviđena Zakonom o građevinskom zemljištu, a koji je prestao važiti. Ova je mjera predviđena i Strategijom prostornog uređenja, donesenog u Hrvatskom saboru. Time se povećava vrijednost zemljišta, koje je i rezultat ulaganja sredstava svih građana na određenom području grada ili općine, radi korištenja tog zemljišta kao građevinskog. Prihod od rente, predstavlja prihod jedinica lokalne samouprave, a time se omogućuje daljnje uređenje zemljišta i pravednije raspoređuju obveze.

Ponovila je prijedlog da bi trebalo ispraviti i precizirati one odredbe, kada dolazi do gradnje objekata koji svojom namjenom nisu bitno drukčiji od postojećih, jer u protivnom opet treba pristupiti izradi detaljnog plana. Upozorila je ujedno da bi trebalo precizirati odredbe tko će dopuštati izgradnju u slučaju pojedinih iznimaka, koje predviđa zakonski tekst. Što se tiče urbane komasacije, predložila je da se rasprava nastavi, ali ne u okviru predloženog zakona. Ukazala je zatim i na neprecizne pojedinosti kojima se uređuje prikupljanje sred-

stava za provođenje komasacije, te predložila da i veliki gradovi sa sjedištima županija trebaju steći pravo na izvođenje samostalne komasacije.

Ukazala je zatim i na primjedbe u pojedinim člancima kojim se uređuje raspolaganje nekretninama, te na kraju ocijenila da treba pokazati znatno više dogovora i sluha od strane predlagatelja, kako bi se dobio dobar varijantski tekst. Trebalo bi razmisliti i o varijanti kojom bi se predloženi tekst podijelio na dva zakona, a kojim bi se uredili svi detalji oko prostornog planiranja i prostornog uređenja, zaključila je zastupnica Marina Matulović - Dropulić.

Zastupnik **Božidar Kalmeta (HDZ)** u svom se izlaganju koncentrirao na one probleme koji se odnose na očekivanja lokalne samouprave u odnosu na predloženi Zakon. Smatra da će predložene propise biti teško provesti u konkretnim uvjetima svakodnevice, jer bi se primjenom pojedinih članaka zaprijetilo bankrotom jedinica lokalne samouprave. Ovdje je imao na umu odredbe o urbanoj komasaciji, ali i čitav niz planova koje je potrebno napraviti i čija izrada predstavlja skup i dugotrajan posao. Ocijenio je istovremeno da su predložene odredbe u koliziji s pojedinim člancima Zakona o komunalnom gospodarstvu, te u nastavku izlaganja obrazložio ovu ocjenu.

Upozorio je da se za prostorne planove uređenja grada ili općine želi propisati pribavljanje suglasnosti županijskog odjela, uz mišljenje županijskog zavoda. Logičnim ocjenjuje da bi za planove, suglasnost trebao davati županijski zavod kao stručno tijelo, dok je suglasnost županijskog samoupravnog odjela nepotrebna. Smatra ujedno, da se ne smije narušavati i omalovažavati odgovornost gradskih i općinskih vijećnika, te ostale djelatnike u većim gradovima, koji imaju ustrojene upravne odjele. Nepotrebним birokratiziranjem ocijenio je i odredbu prema kojoj se od nadležnog ministarstva traži suglasnost oko zaštite osobitih vrijednosti prostornog obalnog pojasa u širini od 300 metara od obalne crte. Time bi se često puta obuhvatio veliki dio gradske jezgre koja je smještena na obali, ocijenio je zastupnik Kalmeta. Upozorio je ujedno da ovakve odredbe nisu u duhu decentralizacije. I za pojedine odredbe o komasaciji, iznio je ocjenu

da nisu usuglašene s odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu, i to u onom dijelu koji se odnosi na komunalni doprinos.

Podsjetio je da je već upozoravano kako jedinice lokalne samouprave moraju financirati i školstvo i vatrogastvu, te na zakonske dvojbe oko prikupljanja potrebnih sredstava posredstvom komunalnog doprinosa. Ukazao je na kraju i na nepreciznosti članka 124. kojim se određuje komasacijsko povjerenstvo, ocjenjujući da treba predvidjeti promjenjivog člana povjerenstva, koji će biti iz općine ili grada na području gdje se provodi komasacijski postupak. Smatra da pojedine odredbe nisu loše zamišljene, ali su pisane za idealne uvjete koji u ovom trenutku jednostavno nisu mogući i provedivi. Na kraju je ministra Kovačevića zapitao ima li procjenu troškova koje bi trebalo osigurati za zakonsku provedbu, i što očekuje one jedinice lokalne samouprave, koje do predloženog vremena ne uspiju donijeti prostorne planove.

Na ovo posljednje ministar **Božo Kovačević** je odgovorio da je u proceduru u Vladu upućen prijedlog da se taj članak briše iz postojećeg Zakona.

Skratiti rokove

Katica Sedmak iznijela je više primjedbi iz, kako je rekla, ugla običnog građanina koji možda jednog dana namjerava nešto graditi. Tako smatra da još uvijek ima previše

Još uvijek ima previše subjekata prostornog uređenja koji osiguravaju provedbu te bi trebalo razmisliti o pojednostavljenju tog postupka a možda i ustrojiti jednu agenciju koja bi se bavila isključivo tim poslovima. Tek onda bi se moglo govoriti o pojednostavljenju i učinkovitosti.

subjekata prostornog uređenja (Glava 2.) koji osiguravaju provedbu te da bi trebalo razmisliti o pojednostavljenju tog postupka a možda i ustrojiti jednu agenciju koja bi se bavila isključivo tim poslovima. Tek onda bi se moglo govoriti o pojednostavljenju i učin-

kovitosti. Nadalje, smatra da je predugačak rok od petnaest dana predviđen za izdavanje izvoda dokumentacije prostornog uređenja i to za posao koji se, u eri informatizacije, može obaviti u petnaest minuta (tamo gdje službe nisu umrežene podzakonskim aktom može se odrediti duži rok).

Prihvatljivijim joj se čini alternativno rješenje da odluke o lokacijskim uvjetima za zahvate u prostoru donosi Vlada nego samo jedna osoba (ministar) a možda bi bilo najbolje da se odluke od interesa za RH donose u suglasnosti s Hrvatskim saborom, rekla je zastupnica. Također smatra, među ostalim, da treba dodatno preispitati odredbu (članak 103.) da iznimno zahvate u prostoru od važnosti za Republiku Hrvatsku, županije i Grad Zagreb mogu provoditi bez detaljnog urbanističkog plana. Tko će biti odgovoran i snositi posljedice eventualno pogrešne procjene i odluke koja će nas sve lupiti po glavi, pitala je. Čini joj se, rekla je na kraju, da je u ovom prijedlogu zakona, koji stiže iz Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, zaštita okoliša ostala ne u drugom već zadnjem planu.

Ivo Baica (HDZ) najprije se pozvao na navode iz Ocjene stanja uz ovaj zakonski prijedlog pa i onaj da su problemi u prostoru prisutni više desetljeća prije uspostave hrvatske države. Danas živimo u vremenu kada je nužno državnu prostornu politiku temeljito redefinirati i to radi nas samih i radi Europe koja nam u tom smislu nameće provjerene standarde pa se u okviru ove rasprave nužno postavlja pitanje je li ovaj krovni zakon u sustavu prostornog uređenja na tragu takvih očekivanja. Nesporno je da su neka cijela poglavlja predloženog zakona (uređenje građevinskog zemljišta, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa) značajan korak naprijed no kad se pogledaju druga poglavlja (drugo do peto) koja se dijelom oslanjaju na postojeća zakonska rješenja, čini se da je proklamirana djelotvornost i učinkovitost Prijedloga samo fraza. Jer, primjerice, povećanjem broja subjekata u prostornom uređenju ne može se postići veća djelotvornost.

Postupak ishodenja suglasnosti o usklađenosti prostornih planova s planovima višeg reda trebalo bi pojednostaviti na način da u njemu ne sudjeluju viša tijela (upravni odjel,

županijski zavod i više ministarstava) već da taj postupak radi jedno tijelo. Glavni problemi će vjerojatno i dalje ostati u sferi izdavanja dozvola kojima se regulira izgradnja, (građevinska dozvola) pa iako se ukida lokacijska dozvola kao upravni akt i uvodi institut lokacijskih uvjeta, što je kao ideja prihvatljivo, zastupnik nije siguran kako će to funkcionirati u praksi s obzirom na stanje izrade prostornih planova. Smatra da bi u našim okolnostima trebala postojati ipak neka vrsta interpretativnog prostornog plana jer je neusporedivo jeftinije kontrolirati idejnu skicu nego glavni projekt, rekao je, među ostalim, držeći da ovakav zakonski tekst nije zreo za usvajanje te da posljedice donošenja zakona neće biti onakve kako se navodi.

Predloženi zakon vratiti predlagatelju na temeljitu doradu i da se u taj postupak uključi širok krug zainteresiranih stručnjaka i pravnih osoba. Treba izraditi i nacрте niza predviđenih podzakonskih akata kako bi se mogla sagledati cjelina sustava te izvršiti simulaciju zakonskih rješenja u više mogućih situacija radi sagledavanja učinkovitosti, predložio je.

Dragutin Vrus (SDP) kaže da ovaj zakon predstavlja prvorazredno gospodarsko značenje u odnosu na postojeći zakon i da donosi niz novih odredbi. No unatoč uloženoj trudu ne ispunjava u potpunosti zahtjeve koji se odnose na urbanističko planiranje, uređenje građevinskog zemljišta i financiranje gradnje tehničke urbanističke infrastrukture. A temeljni preduvjet za izvedbu svakog građevinskog zahvata je sagrađena tehnička infrastruktura, javne prometne i zelene površine te opskrba vodom i energijom kao i zbrinjavanje otpadnih voda. Za ispunjavanje tog temeljnog uvjeta neophodno je donijeti obvezujući detaljni plan uređenja i za njegovo tumačenje nisu potrebni nikakvi posrednici u obliku lokacijskih uvjeta ili nepotrebno produženje procedure u postupku ishodenja građevinske dozvole.

Uređenje građevnog zemljišta treba se temeljiti na detaljnom planu uređenja a ne na programu mjera, upozorava, među ostalim, zastupnik. Važnim smatra istaći da ne treba zakonom propisati donošenje planova u općinama u kojima ne postoje razvojni i gospodarski plan za građevinske zahvate, poglavito u

ruralnim područjima za koje treba donijeti krajobrazne planove. Urbanističke planove treba donijeti jedinica lokalne samouprave samo onda kad postoji stvarni gospodarski

Ovaj zakon trebao bi omogućiti što jeftiniju, jednostavniju i bržu izradu dokumenata sa što manje troškova i ako se to ostvari u praksi bit će to dobar zakon.

interes, ističe zastupnik naglašavajući da bi ovaj zakon trebao omogućiti što jeftiniju, jednostavniju i bržu izradu dokumenata sa što manje troškova i ako se to ostvari u praksi bit će to dobar zakon. No svakako treba prihvatiti primjedbe Hrvatske udruge poslodavaca, Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu te matičnog Odbora Hrvatskog sabora, rekao je na kraju.

Jače naglasiti zelene površine

Dr.sc. **Zdenko Franić (SDP)** iznio je određene primjedbe glede strukturiranja prostornog plana. Tako mu se čini da nema jasnog slijeda između planova višeg i nižeg reda te da bi trebao biti ipak jedan, jedinstveni prostorni plan Republike Hrvatske iz kojeg bi logično proizlazili drugi planovi i poštovala se regionalne posebnosti. Kad se govori o prostornom planu Grada Zagreba (članak 23.) zastupnik smatra da bi trebalo jače naglasiti potrebu za razvojem i unapređivanjem i povećanjem ukupnosti zelenih površina, parkova, koji humaniziraju život građana, dječjih igrališta. S tim u vezi je napomenuo kao krajnje neprihvatljivo da se zelene površine koriste za parkiranje automobila (slučaj kod Doma sportova u Zagrebu).

Vrlo poželjnim smatra da se ovaj zakonski prijedlog uskladi ("sučeljavanje") s drugim zakonima, primjerice sa Zakonom o športu (mreža športskih objekata), kako bi se u prostornim planovima jače naglasila potreba planiranja izgradnje športskih sadržaja, objekata, primjerice bazena, važnih za primarni šport. Tako nam se neće više događati ovakve katastrofe kao što je Dinamov stadion u koje je "ulupano" stotinjak ili više milijuna DEM za što se moglo napraviti 50-tak bazena u gradovima širom Hrvatske. Posebno pažnju treba

posvetiti njegovanju i očuvanju hrvatskoga kulturnog krajobraza jer Hrvatska je i u pejzažnoj arhitekturi svjetska velesila koja je ostvarila i značajne uspjehe na međunarodnom planu (izložba u Japanu).

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) u replici predgovorniku rekla je da ovaj zakon neće riješiti izgradnju ili neizgradnju stadiona jer o tome odlučuje skupština Grada Zagreba.

Ante Markov (HSS) kaže da su prostor, kao najvažniji ljudski resurs i čovjek, kao njegov korisnik, u trajnom sukobu koji se očitava na razne načine a da je civilizacija i nova društvena svijest značajno utjecala i odredila u tome pravac ljudskog djelovanja. Predloženi zakon ima temeljnu zadaću-uspostaviti bolji odnos između čovjeka i prirode i popraviti one odnose koji postojećim Zakonom nisu bili najkvalitetniji.

No zastupnik smatra da i ovaj zakon ima nedorečenost u odnosu prema lokalnoj upravi i samoupravi i kao čitav niz drugih zakona ne nalazi dobru mjeru između lokalne samouprave i centralne vlasti. Premda smo deklarativno uvijek za decentralizaciju s druge strane na neki način gušimo pozitivan ustroj lokalne samouprave, rekao je među ostalim, upozoravajući ujedno da razloge zašto je samo dio jedinica lokalne samouprave spreman prilagoditi se zakonskom uvjetu o dovršenju prostornog plana u roku od 30 dana ne treba prebacivati samo na lokalnu samoupravu.

Ukazao je i na pitanje specifičnosti pojedinog regionalnog prostora te predložio da bi u ovom zakonu trebalo najkvalitetniji resurs koji Hrvatska ima, obalu i obalni pojas, definirati kao jedinstveni obalni pojas (da se ne treba tražiti suglasnost Vlade i Ministarstva za svaku prostornu intervenciju.).

Važno vlasničko i gruntovno stanje

Nikica Valentić (HDZ) je rekao da je mislio detaljno govoriti o ovom

zakonu jer se godinama bavi poslovima koji neposredno dotiču pitanja prostornog planiranja no kako je zastupnica Matulović-Dropulić opširno govorila o tome on će ukratko iznijeti nekoliko osobnih stajališta. Prostor je svetinja, kaže, i treba ga štititi a što se tiče divlje gradnje razloge vidi prvenstveno u nesređenoj urbanističko-prostornoj dokumentaciji, vlasničkim odnosima i tek onda u namjeri čovjeka da gradi bez dozvole.

Iako je iz oporbe kaže da postojeći zakon nije idealan, dapače, možda je čak i loš (oko šest mjeseci treba za postupak izdavanja lokacijske dozvole i nakon toga isto toliko za građevinsku dozvolu) pa bi do drugog čitanja trebalo bolje razmisliti o djelotvornosti zakona. Treba vidjeti je li moguće da se izdaje samo jedna dozvola u pojednostavljenom postupku i s puno manje suglasnosti. Upozorava, nadalje, da najveći broj općina i gradova neće moći financijski pratiti izradu ove prostorne dokumentacije.

Govorio je zatim i o problemima koji prate investitora kad se odluči na gradnju, prvenstveno zbog nesređenog vlasničkog i gruntovnog stanja a bez sređenih gruntovnih i katastarskih knjiga nema ni provedbe ovog zakona (primjerice, na otocima 50 suvlasnika na jednom terenu, potreban je postupak proglašavanja nestalih i umrlih itd.). Predložio je da se u rješavanju tih pitanja razmisli o austrijskom modelu kojim se (1946.) uvelo posjedničko stanje za vlasničko i time je oko 80 posto ovih problema bilo riješeno (ostalo ide postupcima komasacije, sređivanjem knjiga itd.).

Treba shvatiti dubinu ovih problema i pokušati bez stranačkih predrasuda naći najbolja zakonska rješenja i konzultirati ljude koji znaju ovu tematiku (analizirati i primjedbe zastupnice Matulović-Dropulić), rekao je među ostalim.

Jadranka Kosor (HDZ) predložila je u ime Društva osoba s paraplegijom i amputacijom da se u predloženim zakonskim rješenjima uzme u obzir rješavanje poznatih problema u

kretanju invalidnih osoba - prostorne i arhitektonske barijere - i da dokumenti prostornog uređenja sadrže i prostorne standarde za sprječavanje stvaranja takvih barijera.

Namjera zakona - pojednostavljenje procedure

Prijavljenih za raspravu nije bilo pa je zaključno govorio ministar **Božo Kovačević** iskazujući najprije zahvalnost svima koji su sudjelovali u raspravi. Sve primjedbe koje su usmjerene na ostvarenje ciljeva ovog zakona bit će analizirane, rekao je.

Zakon je rađen s namjerom pojednostavljenja procedure za dobivanje dozvola a to je moguće jedino temeljen visokog stupnja uredenosti prostorno-planske dokumentacije. U vezi s primjedbom da su interesi lokalne samouprave ugroženi rekao je da nije čuo ni jedan argument koji bi to potkrijepio. Jedinice lokalne samouprave imaju Ustavom i zakonom definirane ovlasti i odgovornosti a dio toga je i izrada prostornih planova. Iz podataka je vidljivo da jedinice lokalne samouprave nisu izvršile svoje postojeće zakonske ovlasti ali u njihovo ime se traži da se na njih prenese ovlasti državne uprave. Temeljem čega se može očekivati da će biti u stanju izvršavati i te prenesene ovlasti ako još nisu izvršile one koje proizlaze iz Zakona o lokalnoj samoupravi i iz Ustava, pitao je ministar. Dodao je da je predlagatelj sklon rješenju da onim gradovima koji su riješili pitanje prostorno-planske dokumentacije prenese državnu izvornu ovlast iz davanja građevinskih dozvola, rekao je, među ostalim, ministar u osvrtnu na iznesene primjedbe.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (63 za, 25 protiv) prihvatio Prijedlog zakona o prostornom uređenju. Zaključeno je da će se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputiti predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga ovog zakona.

V.Ž.; Đ.K.

PROGRAM STATISTIČKIH ISTRAŽIVANJA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2000. DO 2002.;
IZMJENE I DOPUNE ZA 2002. GODINU

Usuglašavanje s Europskom unijom

Nakon provedene rasprave, zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su usvojili Program statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2000. do 2002. godine. - Izmjene i dopune za 2002. godinu. Podnositelj Programa je Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Izmjene i dopune Programa u cilju su prilagodbe statističkog sustava onom Europske unije, sukladno preuzetim obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Republike Hrvatske.

O PROGRAMU

Zastupnički dom Hrvatskog sabora na sjednici 27. lipnja 2000. godine donio je Program statističkih istraživanja RH za 2000. do 2002. godinu, objavljen u "Narodnim novinama", br. 66/2000.

Državni zavod za statistiku u suradnji s ostalim institucijama koje su zadužene za izvršenje programa statističkih istraživanja i na temelju prijedloga ministarstava i ostalih korisnika, izradio je Izmjene i dopune programa statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2002. godinu.

Ugrađene su izmjene i dopune koje je moguće provesti u 2002. godini s ciljem prilagodbe statističkog sustava, sukladno obvezama preuzetim u Okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske unije i Republike Hrvatske.

Uvođenjem novih statističkih istraživanja i projekata, kao i stručno-metodoloških radova osiguravaju se kvalitetniji statistički pokazatelji na područjima socijalnih statistika, statistike bilance plaćanja, statistike zdravstva, statistike poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, poslovnih statistika, statistike građevinarstva i stanovanja, robne razmjene s inozemstvom, ugostiteljstva i turizma, obrazovanja, registara i statistike nacionalnih računa.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedbi na Program statističkih istraživanja RH za 2000. do 2002. Izmjene i dopune za 2002. godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o Programu u svojstvu matičnog radnog tijela. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja obrazložio je predložene Izmjene i dopune programa statističkih istraživanja RH za 2002. godinu, u cilju usklađivanja i prilagodbe statističkog sustava pravilima Europske unije, odnosno obvezama preuzetim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između RH i EU i njenih država članica, u opsegu koji je moguće provesti u 2002. godini.

Također predstavnik predlagatelja naglasio je da na području prilagodbe statističkog sustava predstoje krupne zadaće i ubuduće. S tim u svezi ukazao je na potrebu ustrojavanja sustava praćenja računa proizvodnje i bruto domaćeg proizvoda, statističkog praćenja regija i izradu novog regionalnog ustroja Republike Hrvatske.

U raspravi su članovi Odbora podržali predložene Izmjene i dopune programa statističkih istraživanja RH za 2002. godinu, kojima se osiguravaju kvalitetniji statistički pokazatelji na utvrđenim područjima. Ukazano je na potrebu osiguravanja nezavisnog položaja Državnog zavoda za statistiku u sustavu i formiranja Savjeta za statistiku.

Ocijenjeno je, da je na nizu područja gospodarskog života potrebno osigurati adekvatnije statističke podatke. U raspravi je izneseno mišljenje prema kojem bi trebalo sustavno riješiti pitanje suradnje Državnog zavoda za statistiku i Ministarstva financija u svezi s podacima čiji je izvor Ministarstvo financija.

RASPRAVA

Odgodeni popis poljoprivrede

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Marijan Maršić (HSS)**. Rekao je da prijedlog Izmjena i dopuna i provođenje statističkih istraživanja treba prilagoditi planu provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europske zajednice, sukladno obvezama koje je RH preuzela. Državni zavod za statistiku ovim prijedlogom proširuje svoje djelovanje na nove projekte, te uvodi nova statistička istraživanja.

Osvrnuo se na nove statističke projekte poljoprivrede i šumarstva. Pozdravlja uvođenje revizije statistike ribarstva, koja između ostaloga podrazumijeva sagledavanje koncepta statistike ribarstva EU, izradu nacionalnog koncepta statistike ribarstva s rokovima pojedinih faza revizije, i konačnim ciljem osiguranja dovoljno pouzdanih i relevantnih pokazatelja o ribarstvu, za potrebe sagledavanja strukture i razvoja hrvatskog ribarstva, kako morskog tako i slatkodnog, te potrebe vođenja politike ribarstva u RH.

Značajne izmjene i dopune planiraju se kod popisa poljoprivrede, a u Klubu zastupnika HSS-a nisu zadovoljni što upravo na području poljoprivrede dolazi do odgode popisa. Popis poljoprivrede planiran s kraja 2001. godine prenosi se na listopad 2002. godine kao probni popis, popis poljoprivrede planira se provesti tijekom 2003. godine, a treba se završiti krajem 2004. godine. "To znači, da se kasni ne jednu nego dvije do tri godine sa statistikom poljoprivrede, ili da budem precizan, tek od 1.1.2005. godine imat ćemo stvarno stanje u poljoprivredi", rekao je zastupnik.

Zastupnici HSS-a smatraju da je to dugo vremena i da bi moglo štetno djelovati na provođenje započetih reformi u poljoprivredi. Rekao je da je i ovo istraživanje moglo biti pro-

vedeno s popisom stanovništva kroz poseban obrazac, time bi se uštedjelo vrijeme i novac, a danas bi imali podatke koji su nam itekako potrebni u provođenju reformi poljoprivrede.

Također se u raspravi osvrnuo i na još jednu obvezu koja proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, naime, mi ćemo kao država morati negdje do 2005. godine definirati pojam regija. Prihvatanje novog regionalnog ustroja Hrvatske mora biti rezultat objektivnih, povijesnih, kulturnih i gospodarskih karakteristika pojedinih dijelova zemlje i volje građana izražene na referendumu.

Posebnim ustavnim zakonom Hrvatski sabor bi trebao definirati temeljne postavke i koncepciju regionalnog ustroja države na način da prvo utvrdi proceduru stvaranja regija, zatim ovlasti koje bi imale regije nakon konstituiranja, pa financijska sredstva za obavljanje tih ovlasti, i na kraju rokove u kojima bi proces prenošenja ovlasti i sredstava bio izvršen, smatra zastupnik.

Naglasio je da cjelokupan proces regionalizacije države mora teći odozdo prema gore, da mora biti prihvaćen na referendumu i da mora biti atraktivan i stimulativan, a pri tome treba voditi računa o poštivanju kriterija i potrebe države, ali i načela da su regionalne razlike Hrvatske razvojna prednost RH. Potrebna je sustavna suradnja između Državnog zavoda za statistiku i Ministarstva financija, s ciljem prikupljanja podataka koji dolaze iz Ministarstva financija. Da bi Državni zavod za statistiku mogao pravovremeno, kvalitetno i istinito obavljati svoje zadaće, statistici je neophodno osigurati neovisan status, a to prije svega podrazumijeva neutralnost, objektivnost i stručnost, zaključio je svoje izlaganje gospodin Maršić.

Kvalitativna struktura zaposlenih ne zadovoljava

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorila je zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLS)**. Podržavaju izmjene i dopune, jer smatraju da je potrebno postojeća statistička istraživanja i statističke projekte uskladiti sa stručnog i metodološkog aspekta sa standardima koje ima EU, a sve temeljem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Osvrnula se na brojku od preko 700 zaposlenih koji se danas bave

službenom statistikom u Hrvatskoj. Kada taj broj usporedimo sa zemljama EU s obzirom na broj zaposlenih koji se bave službenom statistikom, mi u Hrvatskoj imamo optimalan broj zaposlenih. Ali s druge strane postavlja se pitanje imamo li adekvatno tome i rezultate? Naime, u samom materijalu upozorava se na to da kvalifikacijska struktura među zaposlenima nije zadovoljavajuća, da je potrebno organizirati kompletan statistički sustav drugačije, a tu je i pitanje kako s obzirom na sve ovo provesti Program donesen u lipnju 2000. godine, kao i izmjene i dopune za 2002. godinu.

Osvrnula se i na reformu platnog prometa, naime, ukidanje Zavoda za platni promet, te formiranje Financijske agencije. Dio poslova nekadašnjeg ZAP-a prenijet je u banke, dio će ostati u Financijskoj agenciji, a dio poslova bi trebao ići u Državni zavod za statistiku. U ZAP-u su bili arhivirani podaci koji su jako bitni za utvrđivanje određenih kretanja u gospodarstvu, od poslovanja tvrtki, likvidnosti, plaća, broja zaposlenih itd.

S transformacijom ZAP-a, odnosno s reformom platnog prometa dio statističkih poslova koji su se vodili u nekadašnjem ZAP-u ostao je nedefiniran i nije kao takav prenijet ni na koga, pa se tako u ovom trenutku ne zna tko treba prikupljati završne račune, koje su privredni subjekti dužni ispostavljati. Zastupnica smatra da je potrebno pokrenuti stvaranje jednog jedinstvenog registra o podacima o godišnjem poslovanju svih poslovnih subjekata u Hrvatskoj, a isto tako o stvaranju jedinstvenog informacijskog sustava u RH, što bi ustvari značilo usklađivanje sa standardima koje ima EU.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Nevio Šetić (HDZ)**. Suglasni su s promjenama, koje znače usuglašavanje i usklađivanje podataka koji će se istraživati s onima Europske unije. To je i jedan od uvjeta iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, tj. statističko standardiziranje s EU, što je hrvatski interes, jer upravo stvaranje standarda koji su kompatibilni s Europskom zajednicom donosi veliku korist.

Tada je završnu riječ dao predstavnik predlagatelja, gospodin **Marijan Gredelj**, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku. Rekao je da je povod ovih izmjena usklađivanje

odnosno harmonizacija sa zahtjevima Europske unije, dakle formalne obveze koje je naša Vlada preuzela. Osvrnulo se na popis stanovništva i problem popisa poljoprivrednog stanovništva, te naglasio da su to izuzetno velike i složene akcije koje nije dobro provoditi istovremeno.

Dapače, 1991. godine napravljena su oba popisa zajedno i postoje negativna iskustva iz takvog rada, pa je i uslijedila odluka da se u 2001. godini s popisom stanovnika, stanova i domaćinstava ne provodi popis poljoprivrede. "Mislim da nije tako crna perspektiva, da će rezultati tog popisa poljoprivrede biti pravovremeno raspoloživi, i to negdje do kraja prvog kvartala 2004. godine", rekao je gospodin Marijan Gredelj.

Osvrnulo se i na problem registara i funkcioniranja FINE, odnosno ZAP-a, te je podsjetio da je Vlada RH zadužila Državni zavod za statistiku za vođenje projekta za izradu registra tekućih računa sa stranim konzultantima, koji je u završnoj fazi. Ideja je da se formira registar poslovnih subjekata koji posluju putem računa i najvjerojatnije je da će taj registar i izgrađivati upravo FINA. "Što se tiče strukture zaposlenih i opaske koja je navedena i u materijalu da je brojčano zadovoljavajuća, ali kvalifikacijski i radno-iskustveno neadekvatna, to je činjenica. Usprkos tome, vjerujem da će Državni zavod za statistiku realizirati ovaj program izmjena i dopuna i kroz to realizirati i cijeli program za razdoblje 2000. do 2002. godine", rekao je gospodin Gredelj.

Rekao je da je u pripremi Zakon o statistici, u kojem će na bitno drugačiji način biti pozicionirana službena statistika Hrvatske. Kroz taj zakon predviđaju se mehanizmi koji osiguravaju da statistika funkcionira stručno i politički nezavisno, da Državni zavod za statistiku bude nosilac statističkog sustava Hrvatske. U planu je da se taj zakon uputi u proceduru početkom rujna ove godine. Napomenuo je da je zakon koji će regulirati popis poljoprivrede u radnoj verziji, i to pripremljen, te da će vrlo skoro krenuti u proceduru.

Ovime je bila zaključena rasprava o Programu statističkih istraživanja Republike Hrvatske za 2000. do 2002. godine - Izmjene i dopune za 2002. godinu. Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, sa 86 glasova "za" usvojili Program statističkih istraživanja RH za 2000. do 2002. godine te Izmjene i dopune za 2002. godinu.

S.F.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Izgradnja dionice Istarskog ipsilona

Na zastupničko pitanje **Jadranke Katarinčić-Škrlj (HSLs)** u svezi s izgradnjom dionice Istarskog ipsilona odgovorilo je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**.

"U Programu građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2001. do 2004. godine prije izmjena i dopuna u glavi VII Program izgradnje i gospodarenja za autoceste s naplatom, Vlada RH razmatrala je tri moguća pristupa realizacije Programa izgradnje za sedam projekata autocesta u ukupnoj dužini od 529,9 km i ocijenila da je prihvatljiv pristup nazvan "Scenarij 3". Prema tom pristupu, projekt autoceste Dragonja-Pula-Rijeka treba se realizirati kao samostalni projekt na koncesijskoj osnovi, a ne kao projekt društva Hrvatske autoceste d.o.o.

Za ovaj projekt kao i za druge koncesijske objekte (autocesta Rijeka-Karlovac-Zagreb, autocesta Zagreb-Krapina-Macelj) iz skupine 3.b ocijenjeno je da se s radovima građenja može početi tek kada se u potpunosti zatvori financijska konstrukcija za tehničko-tehnološku i prometno zaokruženu dionicu te prethodno izvrše sve potrebne radnje pripreme, uključujući i ishođenje građevinske dozvole.

Uvažavajući spomenute uvjete, u tabeli "Projekcija Programa građenja cesta visoke razine usluga u razdoblju od 2001. do 2004. godine" za ukupno neizgrađenih 54,8 km tzv. Istarskog ipsilona izvršena je procjena potrebnih investicijskih sredstava (1,3 mlrd kuna) i pretpostavljene strukture financiranja te investicije, u kojoj vlastita sredstva imaju 30 posto učešća u financiranju.

Procjena ukupne vrijednosti investicije i orijentacione dinamike ulaganja uključila je ne samo vrijednost građevinskih radova (za koje je

predviđeno financiranje iz kredita), nego i vrijednost prethodne pripreme (projektiranja, upravnog postupka, otkupa zemljišta, izmještanje postojećih komunalnih i drugih instalacija, za koje je predviđeno financiranje iz vlastitih sredstava).

U Državnom proračunu RH za 2001. godinu bila su osigurana i utrošena sredstva u iznosu od 149,63 mln. kuna za plaćanje financijskog doprinosa koncesionaru Bina Istra d.d. za I A fazu. Prema drugim izmjenama i dopunama Koncesijskog ugovora iz 1999. godine iznos financijskog doprinosa izravno ovisi o odluci RH da se ne naplaćuje cestarina za uporabu izgrađenih dionica ove ceste, a tunelarina za korištenje tunela Učka zadrži na razini iz godine 1996.

Rok u kojem Bina Istra d.d. treba predložiti način zatvaranja financijske konstrukcije za neizgrađene dionice zapadnog kraka Istarskog ipsilona još je otvoren. Stav Republike Hrvatske o cestarini na Istarskom ipsilonu odražava se na ponudene modele financiranja IB faze projekta.

Iz svega navedenog, vidljivo je da su vlastita sredstva planirana za Istarski ipsilon dostatna za praćenje obveza preuzetih od strane Republike Hrvatske prema Koncesijskom ugovoru. Dovršetak građenja ove autoceste ovisi o nastavku pregovora s koncesionarom Bina Istra d.d., a ne o visini vlastitih sredstava predviđenih Programom za pripreme aktivnosti koje treba provesti društvo Hrvatske autoceste d.o.o. Eventualno potrebna dodatna sredstva za te aktivnosti tijekom dvije godine, za dionice Vodnjan-Pula i Buje-Umag procjenjuje se na maksimalno 57,0 mln kuna (1,4 posto vrijednosti programa građenja Hrvatskih autocesta d.o.o. do 2004. godine), što potvrđuje stav Vlade RH da planirana izgradnja drugih dijelova autocestovne mreže nema utjecaja na nastavak izgradnje Istarskog ipsilona - stoji na kraju opširnog odgovora.

CESTOVNI PROMET

Nove cestarine autocesta i objekata s naplatom

U vezi sa zastupničkim pitanjem zastupnice **Vesne Škare-Ožbolt (DC)** koje se odnosi na **poskupljenje cestarine, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo** dalo je odgovor:

"Hrvatske autoceste" d.o.o. svojom Odlukom o visini cestarine i sustavu naplate cestarine za uporabu autocesta i cestovnih objekata s naplatom od 10. prosinca 2001. godine promijenilo je visinu cestarine u odnosu na onu koja je bila utvrđena Pravilnikom o visini cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom ("Narodne novine", br. 54/00). Istom Odlukom, koja se primjenjuje od 1. siječnja 2002. godine a dio (točka 3, 4, 5. i 6.) od 1. ožujka 2002. godine, obuhvaćene su autoceste iz nadležnosti "Hrvatske autoceste" d.o.o. i to: "Zagreb-Lipovac", "Zagreb-Macelj", "Zagreb-Goričan" i cestovni objekt s naplatom "Krčki most".

Do promjene visine cestarine došlo je iz slijedećih razloga: da se cijena cestarine za I. grupu vozila približi iznosu od 0,35 kn/km (0,10 DEM/km), odnosno na iznos koji je kalkuliran u analizi financijskog modela realizacije programa izgradnje autocesta Vlade Republike Hrvatske; da se omjer cijena za I. i IV. grupu vozila dovede na odnos 1:4 umjesto 1:5, kakav je prije bio; da cijena vožnje na svim autocestama iz nadležnosti Hrvatskih autocesta d.o.o. bude jednaka (za jednaku relaciju vožnje), što prethodno nije bio slučaj.

Kako je u nove cijene cestarine uključen i PDV (18 posto od cijene cestarine) pravne osobe, obveznici PDV-a, imaju pravo na povrat PDV-a za gotovinski kupljene mjesečne ili godišnje karte, bilo za vrijednosne priznanice.

Navedene povlastice najviše će koristiti pravnim i fizičkim osobama koje su ujedno i najveći korisnici autocesta i kumulativni iznos mogućih povlastica nadilazi iznos poskupljenja cestarina.

Posebno ističemo da su prema Zakonu o otocima ("Narodne novine", broj 34/99) stanovnici otoka Krka, Cresa i Lošinja oslobođeni plaćanja cestarine za korištenje mosta Krk (I. grupa vozila). (u privitku dostavljen je pregled cijena po skupinama vozila te usporedni pregled cijena u nekoliko europskih država).

Oslobađanje plaćanja cestarina

Na zastupničko pitanje zastupnika **Ivana Jarnjaka (HDZ)** u vezi s oslobađanjem plaćanja cestarine za osobe koje koriste autoceste za dolazak i odlazak na posao odgovorio je **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo**.

"Pored promjene cijene cestarine, Odlukom Hrvatskih autocesta d.o.o. korisnicima autocesta, posebno onima koji se njima služe intenzivno, data je mogućnost značajnog smanjenja troškova.

Temeljem točke 7. Odluke korisnici mogu: kupovati za željenu relaciju mjesečnu pretplatnu kartu čija je cijena 36 vožnji po cijeni cestarine za tu relaciju, a može se koristiti neograničeno u tom mjesecu za tu relaciju. Ušteda je 25% ako se vozi 24 radna dana po 2 vožnje dnevno, a još i veća ako se vozi više od navedenog; kupovati za željenu relaciju godišnju pretplatnu kartu čija je cijena 400 vožnji po cijeni cestarine za tu relaciju, a može se koristiti neograničeno za tu relaciju. Ušteda je 30% ako se vozi 24 radna dana po 2 vožnje dnevno kroz mjesec, a još i veća ako se vozi više od navedenog; kupovati vrijednosne priznanice koje služe za plaćanje vožnji na bilo kojoj relaciji; kako je u nove iznose cestarina uključen i PDV (18% od cijene cestarine) pravne osobe obveznici PDV-a, imaju pravo na povrat PDV-a za bezgotovinski kupljene bilo mjesečne ili godišnje karte, bilo za vrijednosne priznanice.

Navedene povlastice najviše će koristiti pravnim i fizičkim osobama koje su ujedno i najveći korisnici autocesta i kumulativni iznos mogućih povlastica nadilazi iznos poskupljenja cestarina.

Nadalje, vezano za cestarine od Zaboka do Krapine, navodimo da je

ista formirana po kriteriju 0,29 kn/km za vozila I skupine što za relaciju od 34 km iznosi 10,00 kn.

Visine cestarina za I i II skupinu vozila na relaciji od Zaboka do Krapine nisu promijenjene naprijed navedenom Odlukom Hrvatskih autocesta d.o.o. budući da postojeće visine zadovoljavaju uvodno obrazložene kriterije, već su promijenjene visine cestarina za III i IV skupinu vozila" - stoji na kraju odgovora.

Prijevoz opasnih tvari

Na zastupničko pitanje gospodina **Miroslava Korenike (SDP)** koje se odnosi na izmjene i dopune **Pravilnika o načinu prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu**, **Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je slijedeći odgovor.

"Glavni razlog za donošenje naprijed navedenog Pravilnika je smanjenje posljedica ekoloških nezgoda pri prijevozu opasnih tvari. To je, pored ostalog, moguće i preventivnim nadzorom nad ispravnosću vozila koja prevoze opasne tvari, te kontrolom ostalih zahtjeva na prijevoz istih (dokumentacija za opasnu tvar, dodatna oprema na vozilu, posebni uvjeti za prijevoz nekih opasnih tvari, pravac kretanja vozila, stručna osposobljenost i sl.). Akcije nadzora prijevoza opasnih tvari pravnih i fizičkih osoba pri cestovnom prijevozu provodi Inspektorat unutarnjih poslova MUP-a, u sjedištu i policijskim upravama.

Navedenim akcijama nadzora prijevoza opasnih tvari u razdoblju od 01.01.1997 - 01.01.2002. godine zastavljeno je i prekontrolirano ukupno 2420 vozila, od kojih je 2020 (sa ili bez priključka) bilo označeno da prevoze opasne tvari. Tom prigodom je uočeno da 130 vozila ima nedostatak, te su protiv pravnih, odgovornih i fizičkih osoba donesena odgovarajuća rješenja o prekršajima.

U razdoblju od 1997-2001. godine dogodile su se 44 prometne nezgode pri prijevozu nafte i naftnih derivata u cestovnom prometu. Povrijeđeno je 18 osoba od kojih su četiri osobe smrtno stradale. Iz prikupljenih podataka proizlazi da je 93 posto nesreća pri prijevozu nafte i naftnih derivata uzrokovano nepažnjom vozača (neoprezno pretjecanje kolone, neprilagođena brzina, alkoholizirano stanje vozača, nedovoljan razmak između vozila i sl.) - stoji na kraju odgovora (u privitku je dostavljena evidencija prometnih nezgoda s naftom u razdoblju od 1997-2001.)

GOSPODARSTVO

Opskrba plinom i električnom energijom

Zastupnik **Hrvoje Zorić (HSL)** postavio je pitanje u vezi s opskrbom plinom "Petrokemije" d.d., Kutina.

Na navedeno **Ministarstvo gospodarstva** dalo je slijedeći odgovor:

"U plinoopskrbni sustav RH u zimskom razdoblju ukupno mogu ući količine plina koje su tehnološki maksimum i iznose: 491.000 m³/h (domaća proizvodnja, polje Ivana, uvoz i skladište).

U zimskom razdoblju kada su temperature ispod 0°C, potrošnja plina iznosi: HEP d.d. - 87.000m³/h; široka potrošnja (kućanstva) i industrija ovisno o dijelu dana i temperaturi - 380.000-430.000 m³/h; ukupna potrošnja - 467.000-517.000 m³/h.

Dodaju li se ukupnoj potrošnji minimalne tehnološke potrebe Petrokemije Kutina od 64.000 m³/h bez kojih proizvodnja nije moguća, ukupna potrošnja bi iznosila: 531.000 - 581.000 m³/h.

Iz gornjeg proizlazi da u zimskom razdoblju nije moguće jamčiti opskrbu Petrokemije Kutina jer bi u protivnom potrošnja bila znatno veća od moguće dobave (40.000 - 90.000 m³/h) što bi uzrokovalo raspad plinoopskrbnog sustava RH.

Petrokemija Kutina ima s INA-om godišnji ugovor za isporuku 350 milijuna m³ prirodnog plina u ljetnom periodu, sa stavkom o mogućnosti iskapčanja kod niskih temperatura. Razliku od 500 milijuna m³, koliko Petrokemiji godišnje treba INA joj može osigurati u skladu s mogućnostima plinoopskrbnog sustava. Zbog takvih karakteristika potrošnje, Petrokemija je uvijek imala nižu cijenu plina od svih ostalih potrošača.

Uvjeti isporuke, pa tako i tlakovi isporuke plina iz uvoza regulirani su dugoročnim ugovorima koji se u potpunosti ispunjavaju. Kroz postojeći plinovod kroz Sloveniju nije moguće uvesti veću količinu plina. Ona je određena promjerom plinovoda i radnim tlakom koji je uvijek manji od nazivnog.

Plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske je sa sustavima susjednih zemalja spojen preko sustava Republike Slovenije (ulaz Rogatec). Ne postoji niti jedan drugi plinovod

kojim bi se plin mogao dopremiti u Republiku Hrvatsku.

Na temelju sagledavanja poznatih elemenata u poslovanju Petrokemije krajem siječnja 2002. godine izvršena je procjena gubitaka od 80,4 milijuna kuna na godišnjoj razini i razrađene su dvije varijante pokrića tih gubitaka.

Veliki potrošači plina, uključujući HEP, uglavnom nisu u mogućnosti (ili to mogu samo u kratkim vremenskim periodima) prijeći na mazut, niti ih je moguće isključiti, jer bi tada bila ugrožena sigurnost i pouzdanost elektroenergetskog sustava.

Da bi u budućnosti bilo moguće udovoljiti svim zahtjevima rastućeg tržišta plinom Republike Hrvatske, biti će potrebno: izgraditi novi dobavni pravac za uvoz plina (Mađarska, Slovenija, Italija); izgraditi plinovod: polje Ivana-Pula-Karlovac; izgraditi plinovod: Kutina-Slavonski Brod; izgraditi još jedno podzemno skladište plina; dograditi postojeću plinsku mrežu.

Pošto je za svaki od tih projekata potrebno nekoliko godina, Uprava Petrokemije će morati prilagoditi dinamiku potrošnje plina, rada tvornice i remonta očekivanom stanju u plinoopskrbnom sustavu.

Iz razloga da se ovakve situacije više ne događaju, te da se zna i može utvrditi briga i odgovornost kako za opskrbu tako i za razvoj, temeljem Reforme energetskog sektora u srpnju 2001. godine donesen je "paket" energetskog zakona čija je primjena od 1. siječnja 2002. godine, te se sada odnosno u budućnosti mogu pokrenuti zakonima predviđene obveze odnosno mogućnosti od kojih napominjemo samo one najvažnije za ovu problematiku: Člankom 9. Zakona o energiji ("NN" broj 68/01) predviđeno je da Vlada donosi energetsku bilancu za iduću godinu najkasnije do 15. prosinca tekuće godine. Do sada nije bilo takve zakonske obveze. Isto tako, Zakonom o tržištu plina ("NN" 68/01) precizno su utvrđene obveze glede opskrbe, dobave i transporta plinom te u tom smislu i utvrđivanje planova razvoja odnosno izgradnje neophodnih objekata. Primjena navedenih zakona otklonit će dio problema već za iduću zimsku sezonu dok će jedan dio problema zahtijevati nešto dulji period odnosno onoliko vremena koliko je potrebno za donošenje odluka i izgradnju potrebne infrastru-

kture, a što će ovo Ministarstvo maksimalno ubrzati.

Zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** je pored upita o opskrbi plinom postavio i pitanje u svezi s električnom energijom, a odgovorilo je **Ministarstvo gospodarstva**.

HEP nabavlja plin od INE temeljem dugogodišnjeg ugovora potpisanog 1996. godine kojim se garantira kontinuirana isporuka od 87.500 m³/h tijekom cijele godine. Lož ulje HEP nabavlja temeljem godišnjeg ugovora s INA-om, a dinamika je usklađena s mogućnostima skladištenja.

Tijekom studenog, a naročito tijekom prosinca 2001. i siječnja 2002. godine došlo je do značajnog porasta potrošnje električne energije s obzirom na veoma niske temperature. Istovremeno su u posljednja tri mjeseca 2001. godine gotovo u potpunosti izostale kiše. K tome je došlo do značajnog porasta cijena električne energije iz uvoza (i do 30 puta).

Maksimalna dnevna potrošnja električne energije u HEP-u ostvarena je 17. i 18. prosinca 2001. godine i dosegla je 57 milijuna kWh s maksimalnom ostvarenom snagom od 2.796 MW. Istovremeno, HEP je unatoč visokih cijena električne energije na tržištu u Europi uvezio 26 do 30 posto dnevnih potreba električne energije, ovisno o mogućnostima dobave radi preopterećenja dalekovoda u susjednim zemljama. Dalekovodna mreža između Mađarske i Hrvatske konstantno je bila opterećena sa oko 1.00 MWh/h i HEP je upozoravan od mađarske elektroprivrede da će doći do isključenja dalekovoda radi opterećenja mreže između Mađarske i Slovačke, što bi značilo raspad elektroenergetskog sustava Hrvatske, a možda i Slovenije i Austrije. Zbog tehničkih i ekonomskih razloga problem Petrokemije nije bilo moguće riješiti povećanim uvozom električne energije.

U periodu prosinac 2001-siječanj 2002. godine u pogonu su bile one hidroelektrane koje su imale dovoljno akumulacije, sve termoelektrane na teško lož ulje - mazut (u Rijeci, Sisku, Zagrebu i Osijeku) i plinske elektrane (Zagreb, Osijek). Samo zahvaljujući spremnosti svih proizvodnih jedinica u Hrvatskoj i maksimalnom mogućem uvozu nije došlo do iskapčanja i redukcije isporuka električne energije.

POMORSTVO

Korištenje luke Antenal, d.d.

Jadranka Katarinčić-Škrlij postavila je zastupničko pitanje u svezi s korištenjem luke Antenal, d.d.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza dalo je odgovor:

"Društvo Antenal d.d. sada ne posjeduje pravno važeću dokumentaciju za korištenje luke Antenal.

Područje pomorskog dobra određeno je člankom 49. Pomorskog zakonika, a člankom 50. stavak 5. Pomorskog zakonika određuje da morska obala uključuje i dio kopna nastao nasipavanjem. Predmetno područje luke Antenal nalazi se na nasipanom dijelu morske obale, a koji dio je nastao djelovanjem Antenala d.d. bez građevinske dozvole i nije ranijim ugovorima niti moglo biti obuhvaćeno, što znači da nema mjesta primjeni članka 1038. Pomorskog zakonika.

Društvo Antenal d.d. godinama koristi predmetno pomorsko dobro potrebne dokumentacije te je propustio prekluzivni rok za prijavu.

Naime, društvo Antenal je učinio vjerojatnim da se građevinske dozvole za gradnju postrojenja odnose na česticu koja se nalazi uz more, a što ne odgovara istini već se te građevinske dozvole odnose na česticu 529/1 k.o. Novigrad, a između koje čestice i mora postojati čestica 2830 k.o. Novigrad.

Nakon dodatnog mišljenja Državnog pravobraniteljstva u kojem je ukazano na određene komplicirane pravne situacije, te sagledavanja dodatne dokumentacije i činjenica Ministarstvo pomorstva, prometa i veza nadležno za provedbu Pomorskog zakonika smatra da se radi o luci otvorenoj za javni promet kojom upravlja Lučka uprava Umag-Novigrad, a kako je i rješenjem utvrđeno.

STAMBENI ODNOSI

Pravo na povrat novca za "višak sobnog prostora"

Dr.sc. **Petar Turčinović** postavio je zastupničko pitanje u svezi sa sklapanjem Aneksa ugovora o kupo-

prodaji stana, sukladno Zaključku Vlade Republike Hrvatske o načinu rješavanja problematike tzv. "viška sobnog prostora". Odgovorilo je **Ministarstvo obrane**.

"Vlada RH 15. veljače 2001. godine točkom 2. svog Zaključka donesenog radi provedbe Odluke Ustavnog suda RH, ograničila je pravo povrata novca za preplaćeni tzv. "višak sobnog prostora" isključivo na prve kupce, odnosno vlasnike stanova koji su stan kupili od Ministarstva obrane kao prodavatelja, prema odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (dakle nositeljima), ili njihovim zakonskim ili oporučnim nasljednicima, u roku od dvije godine od dana donošenja Zaključka.

Dakle, svi kupci stanova koji su na bilo koji način otuđili kupljene stanove od Ministarstva obrane - prodajom, darovanjem, zamjenom ili slično ne ostvaruju naprijed navedenim Zaključkom Vlade RH pravo na umanjenje cijene stana ili povrat s osnova tzv. "viška sobnog prostora".

U konkretnom slučaju, majka gospodina Saše Muscheta, Marija Maksimović je nakon zaključenja Ugovora o kupoprodaji stana s Ministarstvom obrane 7. veljače 1996., Ugovorom o darovanju sklopljenim 20. veljače 1996. godine stan na adresi Rijeka, Marohničeva 4, darovala svom sinu.

Konstatacija u zastupničkom pitanju da status daroprimca, koji je darovnim ugovorom ostvario pravo na vlasništvo stana ne isključuje status zakonskog nasljednika ne možemo prihvatiti s obzirom na to da se radi o dvije različite pravne institucije, odnosno status zakonskog ili oporučnog nasljednika stječe se nakon smrti vlasnika stana, što ovdje nije slučaj. U tom smislu smo već i odgovarali gđi Mariji Maksimović dopisom od 20. ožujka 2001. i njenom sinu 23. ožujka 2001. godine.

VANJSKI POSLOVI

Angažiranost hrvatske diplomacije u UN

Tonči Tadić (HSP) postavio je pitanje: "Kada će se smijeniti veleposlanik RH pri UN dr. Šimonović zbog svoje nesposobnosti da zaključi UN mandat na Prevlaci".

Ministarstvo vanjskih poslova odgovorilo je:

"Okončanje mandata UNMOP-a nije pitanje jednog čovjeka niti Republika Hrvatska rješava to pitanje isključivo putem svog veleposlanika pri Ujedinjenim narodima u New Yorku. Ministarstvo vanjskih poslova i naša diplomatska mreža aktivno rade na trajnom rješavanju bilateralnog režima na Prevlaci i okončanju mandata UNMOP-a, kako bilateralno sa SRJ i članicama Vijeća sigurnosti tako i u okviru Ujedinjenih naroda. Kontakti su posebno intenzivni s Vijećem sigurnosti, glavnim tajnikom UN-a i Upravom za mirovne operacije Tajništva UN-a.

Ocjene glavnog tajnika UN-a glede sigurnosne stabilnosti područja Prevlake i poštivanja režima demilitarizacije, kao i rezolucije Vijeća sigurnosti kojima se potvrđuje teritorijalna cjelovitost Republike Hrvatske u okviru njezinih međunarodno-priznatih granica određuju okvir za rješavanje pitanja Prevlake i dobrim su dijelom rezultat lobiranja hrvatske diplomacije.

Na postizavanje dogovora oko bilateralnog režima na Prevlaci, kao i na brzo okončanje UN mandata na Prevlaci, utječu i druge okolnosti u kojima se pregovara. Ustavna kriza u SRJ čije rješavanje treba odrediti budućnost te države te odnos između njezinih konstitutivnih jedinica, kao i budućeg partnera Hrvatskoj za razgovore, usporava rješavanje navedenih pitanja. Naši partneri u EU i SAD te ostale članice Vijeća sigurnosti daju prioritet rješavanju ove krize u odnosu na pitanje Prevlake, čime se dodatno smanjuje međunarodni pritisak na SRJ da u dobroj vjeri i konstruktivno pristupi pregovorima odustajući pri tome od Miloševićeve politike i njegovih teritorijalnih pretenzija.

Dakle, hrvatska diplomacija nastoji u zadanim nam političkim okolnostima što prije okončati mandat UNMOP-a. Veleposlanik Šimonović samo je jedan od ljudi koji aktivno radi na ostvarivanju ovog cilja. Njegova zaduženja puno su šira od

rješavanja samo jednog od pitanja vrlo značajnog za hrvatske interese. Veleposlanik Šimonović zastupa ukupnost hrvatskih interesa u UN-u, pri čemu u zadanim nam okolnostima posao odrađuje na način i sa rezultatima koji ne opravdavaju njegovu smjenu. Kao ilustraciju navodim činjenicu da je veleposlanik Šimonović izabran za predsjedavajućeg ECOSOC-a, jednog od glavnih tijela UN sustava, čime je, svakako, podigao ugled i utjecaj Hrvatske unutar UN sustava. Ministarstvo vanjskih poslova stoga nema namjeru povlačiti veleposlanika Šimonovića zbog toga što još nije zaključen UN mandat na Prevlaci - stoji u opširnom odgovoru.

Vojni promatrači na Prevlaci

Dubravka Šuica (HDZ) postavila je zastupničko pitanje glede **ponašanja promatrača UN-a u svezi s kontrolom slobodnog kretanja na Prevlaci**.

Ministarstvo vanjskih poslova dalo je sljedeći odgovor:

"Vojni promatrači Ujedinjenih naroda su razmješteni na poluotoku Prevlaci od listopada 1992. godine, kada je Vijeće sigurnosti UN-a, rezolucijom 779 (1992), autoriziralo misiju UNPROFOR-a (United Nations Protection Force) između ostalog i za promatranje demilitarizacije Prevlake. Navedena je rezolucija donesena u dijelu koji se odnosi na Prevlaku - a time i određene mandat UN-a - na osnovi Ženevske deklaracije predsjednika RH i SRJ od 20. listopada 1992., odnosno izvješća Glavnog tajnika UN-a koji je temeljem Deklaracije definirao mandat UNMOP-a.

Prestankom mandata UNPROFOR-a u Republici Hrvatskoj, u svibnju 1995. godine, misiju promatranja demilitarizacije Prevlake nastavio je UNCRO. Prestankom mandata UNCRO-a, 15. siječnja 1996. godine, Vijeće sigurnosti UN-a odlučilo je o daljnjoj nazočnosti UN-a na Prevlaci, uspostavljajući novu UN operaciju UNMOP i dajući Rezolucijom 1038 (1996) UN vojnim promatračima zadaću daljnjeg promatranja demilitarizacije Prevlake u razdoblju od šest mjeseci. Od tada se mandat UNMOP-a periodično produljuje svakih šest mjeseci. Vijeće sigurnosti je Rezolucijom 1387 (2002) produljilo mandat UNMOP-a do 15. srpnja 2002.

Promatrači UN-a ovlaštteni su promatrati poštivanje režima uspostavljenih na Prevlaci. Režim "plave zone" kako ga je definirao glavni tajnik UN-a dozvoljava kretanje samo UN promatrača po njoj, dok režim "žute zone" zabranjuje kretanje samo vojsci, a dozvoljava kretanje civilima i policiji. Svaki ulazak u "plavu zonu" promatrači prijavljuju kao povredu režima glavnom tajniku UN-a koji o tome izvješćuje Vijeće sigurnosti. Vijeće sigurnosti, koje odlučuje o produženju ili okončanju mandata UNMOP-a, ne prima blagonaklono izvješća o kršenju svojih rezolucija odnosno u ovom slučaju o kršenju režima "plave zone".

Hrvatska diplomacija ukazivala je Vijeću sigurnosti na značaj jačanja povjerenja između lokalnog stanovništva za jačanje sigurnosti na području Prevlake, dogovaranje bilateralnog režima na Prevlaci i odlazak UNMOP-a. Vijeće sigurnosti uvjerali smo da je jedna od mjera jačanja povjerenja otvaranja graničnih prijelaza Debeli brijeg i Konfin čime bi se

omogućio promet ljudi i roba. Vijeće sigurnosti pozdravljalo je svojim rezolucijama ova nastojanja i postupanje Republike Hrvatske. Osim doprinosa uspostavi povjerenja između lokalnog stanovništva, upućivanjem i zadržavanjem hrvatskih policajaca na Konfin Hrvatska je uspostavila kontrolu nad dijelom granice tj. svog državnog područja kojeg je do sada svojatala SRJ. Nadalje, ovim potezom smo obilježili graničnu crtu koja se prostire od Debelog brijega do Konfina te ukazali da pregovara oko mijenjanja granice neće biti" - stoji na kraju odgovora.

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora